

**Уважаеми пътници,
Добре дошли на борда на *България Ер*!**

Единственото, което обърквя познанията ми, е моето образование, казва Алберт Айнщайн. Нищо, което си струва да се научи, не може да бъде преподадено, допълва Оскар Уайлд. Изобщо открай време отношението ни към институциите, които ни подготвят за живота като възрастни индивиди, се отличава с известна снизходителност. Но може би е време да променим това, защото образованието никога не е било толкова важно, колкото е в наши дни.

Когато Финландия започна да провежда мащабни (и скъпи) реформи в образователната си система през 80-те, Брутният ѝ вътрешен продукт не надхвърляше 50 милиарда долара (колкото този на България днес). Сега, две добре образовани поколения по-късно, той е над 250 милиарда – удивително постижение за нация от пет милиона души и без особени природни богатства.

Има още безброй доказателства, че доброто образование е най-важният стълб

на икономическия растеж. Тъкмо затова решихме да посветим на тази тема мартенския брой на бордното си списание – за да напомним още веднъж, че инвестицията в следващите поколения е инвестиция, която винаги се отплаща богато.

Пожелаваме ви приятно четене, и приятен полет.

България Ер

Dear Passengers,
Welcome aboard ***Bulgaria Air***!

The only thing that interferes with my learning is my education, Albert Einstein says. Nothing that is worth knowing can be taught, Oscar Wilde adds. Our attitude towards institutions that prepare us for life as grown up individuals has always been characterized by a certain condescension. It's perhaps time to change that, as education has never been as important as it is nowadays.

When Finland started implementing large-scale (and expensive) reforms in the educational system in the 80's, its Gross domestic product didn't exceed 50 billion dollars (the same as the current GDP of Bulgaria). Today, two well-educated generations later, it's over 250 billion – an amazing achievement for a five-million people nation without particular natural resources.

There's much more evidence that good education is the most important pillar of the economic growth. That's why we decided to dedicate the March issue of its inflight magazine to the subject – to remind once again that the investment in the next generations is an investment that is always richly repaid.

We wish you pleasant reading and a pleasant flight.

Bulgaria Air

UPGRADE TO BUSINESS CLASS

ПОВЕЧЕ КОМФОРТ – ПОВЕЧЕ УДОВОЛСТВИЕ!

Можете да се възползвате от услугата от 24 ч. до 45 мин. преди полет.

Upgrade to business class ви дава:

- Достъп до бизнес салоните на летищата;
- Удобна седалка в самолета;
- VIP кетъринг;
- Ако сте член на програма Fly More, печелите повече точки.

ПРИЯТЕН ПОЛЕТ ПРИЯТНИ ЕМОЦИИ

Доплащане:

- 100/150 евро на отсечка по определени международни линии
- 70 евро на отсечка по вътрешни линии

Доплатете за Upgrade to business class в:

- Център на обслужване на клиенти /Call Center/ – 02/ 40 20 400;
- Офисите на България Ер на съответното летище.

За повече информация: www.air.bg

13 | **BUSINESS
ECONOMY**

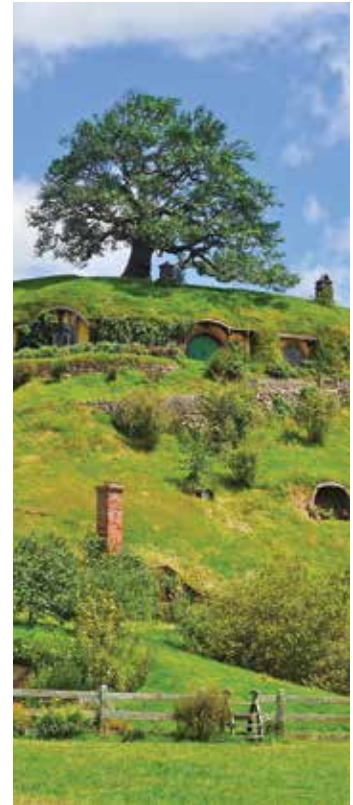
43 | **ANALYSIS
POLITICS**

67 | **SCIENCE
TECHNOLOGY**

85 | **TRAVEL
LIFESTYLE**

16 | **СЕТА -
митовите и
ползите за
България**

ЕС иска да постигне
същите цели като
Доналд Тръмп - но с
противоположни методи

50 | **Здравеопазва-
нето е свещен
бизнес**

Проф. д-р Фарук Йенджи-
лек пред THE INFLIGHT
MAGAZINE

70 | **Когато
роботите
сложат
вратовръзки**

Поне пет милиона
работни места ще
бъдат заети от
автомати до 2020 година

88 | **В леглото на
Билбо**

От "Властелинът на
пръстените" до "Игра на
тронове": как филмите
създават туристически
дестинации

18 | **CETA: The myths and
benefits for Bulgaria**

54 | **The Sacret Business**

72 | **When Robots Put on
Neckties**

92 | **In Bilbo's Bed**

14 | **Числа и лица
Numbers & Faces**

20 | **Ще се повтори ли
историята с банките?**

22 | **Will We See More of the
Same from Banks?**

32 | **Ню Йорк, Ню Йорк
New York, New York**

34 | **Сътник за всеки**

39 | **A Sattelite for Everyone**

44 | **Сливи за смет в
имперски мащаби
Bargain on an imperial
scale**

46 | **Изненадани от
революията**

48 | **Surprised by the
Revolution**

58 | **Играй, за да научиш**

60 | **Play To Learn**

64 | **Красив ум**

67 | **Beautiful Mind**

74 | **Главната заплаха е
да не се превърнем
сами в робот**

76 | **The Biggest Threat Is
to Become Robots**

80 | **Да започнеш на
чисто**

82 | **Starting with a Clean
Slate**

86 | **Афиш
Poster**

98 | **Когато гумите са
излишни
When words aren't
necessary**

104 | **В куфара на Соня
Йончева
In the Suitcase of
Sonya Yoncheva**

106 | **Една напред, две
назад**

107 | **One step forward, two
steps back**

RAYMOND WEIL
GENEVE

KATHERYN WINNICK

noemia collection

JULIANY

TIME IS CREATIVITY

СОФИЯ: PARADISE CENTER, SERDIKA CENTER, MALL OF SOFIA,
ул. Г. С. РАКОВСКИ 70, бул. ВИТОША 43. ПЛОВДИВ: MALL PLOVDIV.
WWW.JULIANY.COM

Bulgaria Air
National Carrier www.air.bg

THE INFLIGHT MAGAZINE

БОРДНОТО СПИСАНИЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР ИМА СРЕДНА МЕСЕЧНА АУДИТОРИЯ
ОТ НАД 100 000 ДУШИ, ИЛИ НАД МИЛИОН ЧИТАТЕЛИ ГОДИШНО

THE INFLIGHT MAGAZINE ENJOYS AN AVERAGE MONTHLY AUDIENCE
OF MORE THAN 100,000 PEOPLE, OR OVER A MILLION READERS PER YEAR

ГЛАВЕН РЕДАКТОР

Константин Томов

ktomov@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР

Кристина Нигохосян

cnigohosian@bulgariaonair.bg

РЕДАКТОР АНГЛИЙСКИ

Ангела Фетю-Чобанов

ПРЕВОДАЧИ

Албена Манафска

Виктория Крумова

АВТОРИ

Бойко Василев

Валери Ценков

Делян Петришки

Елена Кирилова

Ивайло Петров

Калин Ангелов

Калин Николов

Паскал Желев

Теодор Цеков

Ясен Бориславов

ДИЗАЙН

3RD NEW

РЕКЛАМЕН МЕНИДЖЪР

Благовеста Креовска

bkreovska@bulgariaonair.bg

0887 59 11 05

ИЗДАТЕЛ

ИНВЕСТИТОР МЕДИА ГРУП

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР

Виктория Мумкова

ТЪРГОВСКИ ДИРЕКТОР

Леа Бакалова

lbakalova@bulgariaonair.bg

РЕДАКЦИОНЕН АДРЕС

1540 София, бул. Брюксел 1

office@bulgariaonair.bg

тел.: 02 448 40 70

www.bgonair.bg

БАНКОВА СМЕТКА

IBAN: BG57 CECB 9790 1019 1023 03

BIC: CECBGBSF

Банка „ЦКБ“ АД – клон Варна

ISSN 1314-2216

EDITOR-IN-CHIEF

Konstantin Tomov

ktomov@bulgariaonair.bg

EDITOR

Cristina Nigohosian

cnigohosian@bulgariaonair.bg

ENGLISH EDITOR

Angela Fetty-Chobanov

TRANSLATORS

Albena Manafska

Victoria Krumova

CONTRIBUTORS

Boyko Vasilev

Valeri Tsenkov

Delyan Petrishky

Elena Kirilova

Ivaylo Petrov

Kalin Angelov

Kalin Nikolov

Paskal Zhelev

Teodor Tsekov

Yasen Borislavov

DESIGN

3RD NEW

ADVERTISING MANAGER

Blagovesta Kreovska

bkreovska@bulgariaonair.bg

(+359) 887 59 11 05

PUBLISHER

INVESTOR MEDIA GROUP

CEO

Victoria Mitkova

MARKETING DIRECTOR

Lea Bakalova

lbakalova@bulgariaonair.bg

EDITORIAL ADDRESS

1540 Sofia, 1 Brussels Blvd.

office@bulgariaonair.bg

phone: (+359) 2 448 40 70

www.bgonair.bg

BANK ACCOUNT

По смисъла на Закона за изменение и допълнение на Закона за задължителното
депозитване на печатни и други произведения обн.В ДВ, бр.87 от 05.11.2010г.,
мажоритарният собственик на дружеството издател на списание „Bulgaria on air THE
INFLIGHT MAGAZINE“ и списание „GO ON AIR“ е „Холдинг Варна АД с ЕИК 103249584.
„Холдинг Варна“ АД е публично дружество по Закона за публичното предлагане на
ценни книжа и е под надзора на Комисията за финансов надзор.

SOFIA HOTEL BALKAN
THE LUXURY COLLECTION

BLACKJACK
AMERICAN ROULETTE
RUSSIAN POKER
CARIBBEAN POKER
TEXAS POKER
NEWEST SLOT MACHINES

OPEN 24/7 FREE ENTRANCE & BAR

SOFIA HOTEL BALKAN
5, Sveta Nedelja Square 1000 Sofia Bulgaria
+359 (2) 981 5747; info@groupviva.com

CONTRIBUTORS АВТОРИ

ДЕЛЯН ПЕТРИШКИ е автор и водещ на "В развигуе" по Bloomberg TV Bulgaria. Започва журналистическата си кариера във в. "Банкер" през 2005 и оттогава неизменно следи капиталовите пазари. Специализирал е в Deutsche Welle в Германия. Носител е на две награди от "Клуба на журналистите AAA" за свои публикации.

DELYAN PETRISHKY is author and host of In Progress on Bloomberg TV Bulgaria. He began his journalistic career at the Banker newspaper in 2005 and since then he's constantly been following the capital markets. He's specialized at Deutsche Welle in Germany. He's won two "AAA Journalists Club" awards for his publications.

ЕЛЕНА КИРИЛОВА е журналист от Investor.bg, специализирал в областта на технологиите, и водещ на най-новото технологично шоу в българския ефир - UpDate по Bloomberg TV Bulgaria.

ELENA KIRILOVA is an Investor.bg journalist, specialized in technology and host of the latest tech show on Bulgarian air – UpDate on Bloomberg TV Bulgaria.

**ДО ЕВРОПА
ЗА 49 ЕВРО**

**TO EUROPE
FOR 49 EUROS**

Възползвайте се от специалната пролетна промоция на националния авиопревозвач и си купете билет до някоя от най-привлекателните европейски дестинации на цени, започващи от 49 евро за еднороден билет. Офертите за двупосочни пътувания започват от 99 евро за Атина и Милано, от 109 евро за Виена, от 119 евро до Берлин, Цюрих, Ларнака и Рим, от 139 евро до Франкфурт, Мадрид и Аликанте, от 149 евро до Лондон. Промоцията е в сила за билети, купени до 17 март. В цената са включени летищни такси и право на кабинен багаж до 10 кг. Можете да се възползвате допълнително от превоз на чекиран багаж на стойност 20 евро на отсечка. За повече информация - www.air.bg

Take advantage of the special spring offer of the national carrier and buy a ticket to one of the most attractive European destinations at prices starting from 49 euros for a one-way ticket. Round trips offers start from 99 euros to Athens and Milan, from 109 euros to Vienna, from 119 euros to Berlin, Zurich, Larnaca and Rome, from 139 euros to Frankfurt, Madrid and Alicante, from 149 euros to London.

The offer is valid for tickets purchased until March 17. The price includes airport taxes and a hand baggage allowance up to 10 kg. You can also take advantage of checked baggage allowance for 20 euros per segment.

For more information – www.air.bg

СОФИЯ - ВАРНА НА ФИКСИРАНА ЦЕНА ОТ 29 ЕВРО

**SOFIA – VARNA
AT A FIXED PRICE
OF 29 EUROS**

„България Ер“ прави пътуването между София, Варна и Бургас още по-лесно, и по-изгодно. От 1 март може да купите еднородни билети на твърда цена 29 евро и двупосочни за 59 евро. Включен е превозът на ръчен багаж до 10 кг, като всеки пасажер може допълнително да се възползва от превоз на чекиран багаж до 23 кг срещу 15 евро на посока.

Bulgaria Air makes travelling between Sofia, Varna and Burgas even easier and more affordable. As of March 1, you can buy one-way tickets at a fixed price of 29 euros and 59 euros for a round trip.

Hand baggage up to 10 kg is also included; each passenger can also take advantage of checked baggage up to 23 kg for 15 euros per flight.

Ипотечен кредит **ДОМ ЗА ТЕБ**

*От Вкъщи
по-хубаво няма!*

- С ниски лихви
- Без скрити такси и условия
- Безплатна имуществена застраховка

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

Enjoy

YOUR LUXURIOUS MOMENTS
WITH OUR PERFECT

Wellness & Spa treatments!

★★★★★
GRAND HOTEL & SPA
PRIMORETZ
SINCE 1959

SPECIAL
WEEKEND
SPA PACKAGES.

WWW.HOTELPRIMORETZ.BG

3000 M² / BALNEO / SPA / WELLNESS
DESTINATION BURGAS

+359 56 812345 info@hotelprimoretz.bg

BLOOMBERG TV BULGARIA ТЪРСИ „ТАЛАНТИТЕ В БИЗНЕСА“

Bloomberg TV Bulgaria стартира информационна кампания, която ще обърне специално внимание на най-ценните хора във всички индустрии, вътрешните „мотори“ на компаниите, тези, за които казваме, че са незаменими по пътя към успеха – „Талантите в бизнеса“. Мотото на инициативата е „Бизнесът е вдъхновяващ. Вдъхновението са хората“.

Освен че ще насочи вниманието към човешкия капитал, инициативата „Талантите в бизнеса“ ще даде възможност на всяка компания да мотивира своите най-ценни служители, като ги номинира в конкурса „Талант на Bloomberg TV Bulgaria“.

Bloomberg TV Bulgaria ще разкаже за добрите и лошите практики в компаниите, както и историите на номинираните таланти, избрани от жури от редакцията на телевизията и нейни партньори.

Партньори на инициативата „Талантите в бизнеса“ са Българската асоциация за управление на хора, порталът за истории на успеха Uspelite.bg, дигитална агенция Shivachi.

LOOKING FOR “TALENTS IN BUSINESS”

Bloomberg TV Bulgaria started an information campaign, focused on the most valuable people in all industries, the internal “engines” of the companies, the ones whom we call indispensable on the way to success – the talents.

The motto of the initiative, titled “Talents in Business”, is “Business is Inspiring. People are Inspiration”.

Besides directing the attention to human capital, the initiative “Talents in Business” will also give each company a chance to motivate their most valuable employees by nominating them in the contest „Talent of Bloomberg TV Bulgaria“ on www.bloombergtv.bg.

Bloomberg TV Bulgaria will share with the viewers the good and bad practices in the companies, as well as the stories of the nominated talents, selected by a jury, comprising the editorial team and the campaign partners.

Partners of the initiative “Talents in Business” are the Bulgarian Association of People Management, the portal for success stories Uspelite.bg, and Shivachi digital advertising agency.

13 | **СПЪТНИК
ЗА ВСЕКИ**
A SATELLITE FOR EVERYONE

32 | **НЮ ЙОРК, НЮ ЙОРК**
NEW YORK, NEW YORK

27 | **НА ЛЕКАР БЕЗ ОПЛАКВАНИЯ**
SEEING THE DOCTOR WHEN NOTHING'S WRONG

ЧИСЛА И ЛИЦА FIGURES & FACES

3 314 000 000

лева са били вземанията на лизинговите дружества в България към края на 2016, съобщава Investor.bg на база статистиката на БНБ. Този показател расте вече 18 поредни месеца и достига до 3.6% от Брутният вътрешен продукт на страната. Само за последната четвърт на годината са сключени договори за финансов лизинг на стойност 444 млн. лева.

EN

leva were the claims of the leasing companies in Bulgaria at the end of 2016, according to Investor.bg, based on the Bulgarian National Bank statistics. This index has been growing for 18 consecutive months now and has reached 3.6% of the country's GDP. For the last quarter of the year only, financial lease agreements worth 444 million leva were concluded. ■

1.2

милиона души са пътували с националния авиопревозвач "България Ер" през 2016 година, показва справка на авиокомпанията. Най-популярна дестинация е Амстердам, следвана от Мадрид, Париж и Лондон.

EN

million people travelled with the national carrier Bulgaria Air in 2016, according to the airline information. Amsterdam is the most popular destination, followed by Madrid, Paris and London. ■

39.3

милиарда евро е излишъкът по търговското салдо на Европейския съюз. През миналата година европейският износ е достигнал 1.745 трилиона евро, ръст от 2% спрямо 2015. Вносът за същия период е намалял с 1%.

EN

billion euros is the surplus of the European Union trade balance. Last year the European export reached 1.745 trillion euros, a 2% increase compared to 2015. The import for the same period decreased by 1%. ■

16.4%

от енергийното потребление на България през 2015 година се е покривало от възобновяеми източници, става ясно от доклад на Европейската комисия, представен от комисаря Марош Шефчович. В това отношение страната е сред отличниците в ЕС - тя значително надминава заложените в Директивата за ВЕИ цели от 12.4%. Като цяло съюзът е изпреварил тези цели и вече покрива 16.4% от нуждите си с чисто електричество, при предвидени 13.8%. От графика изостават Франция, Холандия и Люксембург.

EN

of the energy consumption in Bulgaria in 2015 was provided by renewable sources, according to an European Commission report, presented by commissioner Maros Sefcovic. In this regard, the country is among the best performers in the EU – it significantly surpasses the targets in the Renewable Energy Directive of 12.4%. Overall, the Union is ahead of those targets and now covers 16.4% of its needs with clean electricity – with 13.8% provided. France, the Netherlands and Luxembourg are behind schedule. ■

СЕТА: МИТОВЕТЕ И ПОЛЗИТЕ ЗА БЪЛГАРИЯ

ЕС иска да постигне същите цели като Доналд Тръмп -
но с противоположни методи

Текст: доц. г-р ПАСКАЛ ЖЕЛЕВ / Фотография: BLOOMBERG TV BULGARIA

На 15 февруари Европейският парламент ратифицира СЕТА - Всеобхватното икономическо и търговско споразумение между ЕС и Канада. Какви са последиците от това, а също и възможните ползи и рискове за България?

СЛЕД КАТО ОДОБРЕНИЕТО от Европейския парламент вече е факт, би могло да се премине към неговото временно изпълнение в търговската му част. За да влезе в сила и в другите му аспекти - касаещи например инвестициите и механизмите за разрешаване на спорове - споразумението трябва да бъде ратифицирано и от националните парламенти на страните от ЕС, включително и от българския (Латвия първа от 28-те членки одобри СЕТА на 23 февруари, б. р.).

ОСНОВНИТЕ КРИТИКИ срещу СЕТА са свързани най-вече с отношенията между чуждестранните инвеститори и държавите. Докато промените в търговската част, като премахване на мита и на някои нетарифни търговски бариери - не се смятат за голям проблем. Вероятно защото по отношение на промишлените стоки и в момента митата са ниски и не са пречка за търговията. Новите облекчения са най-вече в областта на селското стопанство.

На практика СЕТА може да започне да действа още от април, горе-долу по същия механизъм, по който България подписа споразумението за асоцииране към ЕС в началото на 90-те и неговата търговска част започна да се изпълнява, преди страната да е преминала всички процедури по ратификация.

Отварянето на нови експортни възможности е добра новина за българските фирми. Друг е въпросът доколко те ще се възползват от нея.

СЕТА ВЕЧЕ СТАНА ЧАСТ от предизборната кампания в България, със заплахи как споразумението ще наводни страната с канадско месо и така нататък. Такива изказвания не кореспондират с реалността. Първо, българският пазар на месо е скромен. Второ, СЕТА не допуска пълна либерализация за свинското и говеждото месо, а само определени квоти. Споразумението не отменя европейските регулации за говеждото, които включват забрана върху използването на хормона на растежа при отглеждането на животните. Птичето месо пък изобщо не се либерализира, там митата остават запретиелно високи.

Да се надяваме, че в новия български парламент ще влязат депутати с достатъчно подготовка и образование, че да вземат информирано националноотговорни решения.

МОЖЕ ЛИ БЪЛГАРИЯ да бъде страната, която да сложи прът в колелото на СЕТА? Теоретично е възможно: ако нашият парламент не го ратифицира, то не може да влезе сила в неговата цялост. Това може да се случи и в други страни, разбира се. А в някои държави съгласие трябва да се получи не само от националния, но и от регионалните парламенти.

Икономическите модели на социална Европа и либерална Канада се различават донякъде, но демократичните ценности са общи, както и предпочитанията към устойчиво, екологично развитие, трудовете законодателства и така нататък. В този смисъл Европейският съюз и Канада са естествени търговски партньори.

ТУК Е МОМЕНТЪТ ДА ОТБЕЛЕЖИМ, че споразумението изключва услугите от публичен интерес - тоест комуналните, здравеопазването, образованието. Там партньорите запазват своята автономност да регулират сами процесите, и дори да поддържат държавни монополи, ако пожелаят.

ГОЛЕМИЯТ ВЪПРОС в международната икономика днес е, разбира се, Тръмп и неговият очакван завои към протекционистична политика. Както и вакуумът в световните търговски и инвестиционни правила, който прави такъв завои възможен. Може ли действително да се стигне до търговски войни? Отговорът е "да". Макар Световната търговска организация да е създадена с цел да не ги допуска, нейната ефективност е много ниска и тя не може да попречи на Доналд Тръмп, ако реши да изпълнява предизборните си обещания. А ако той започне с такива мерки, най-вероятно и неговите търговски партньори ще отговорят.

АДМИНИСТРАЦИЯТА НА ОБАМА имаше същата цел: да реиндустриализира американската икономика, да върне производствата в САЩ. Но методите ѝ бяха съвсем различни: чрез либерализация на отношенията, откриване на нови експортни възможности.

В ЕС също имаме такава цел - до 2020 година една пета от

Брутният вътрешен продукт да бъде създаван от преработващата промишленост, или, с други думи, да постигнем реиндустриализация.

Но и тук средствата се различават принципно от тези на Тръмп - те са насочени не към издигането на бариери, а към тяхното премахване.

* Коментар за предаването "В развитие" по Bloomberg TV Bulgaria. Можете да гледате "В развитие" всеки ден от 12:00, 17:00 и 19:00 часа. ■

ПЕНСИОННО ОСИГУРЯВАНЕ
www.saglasie.bg

ЖИВОТОЗАСТРАХОВАНЕ
www.saglasielife.bg

ОБЩО ЗАСТРАХОВАНЕ
www.saglasie-ins.bg

СЪС СЪГЛАСИЕ КЪМ ВЪРХА

съгласие®

С поглед към твоето бъдеще

Проект Перуански Анд

(Юли-август 2016 г.)

Целта на експедицията бе да изкачи връх Алпамayo (5947 м) в

Кордилера Бланка – Перуански Анд. Върхът се счита за един от най-красивите върхове в света, заедно с К2 и Матернхорн. Трасето е предимно ледено, катеренето се извършва по типични ледено-фирнови ребра с височина до 500м.

За първи път върхът е изкачен през 1957 г. от немска експедиция. Генералният спонсор на експедиция Алпамayo ПОК Съгласие благодари на участниците и на всички, които помогнаха това вълнуващо начинание да се осъществи.

CETA: THE MYTHS AND BENEFITS FOR BULGARIA

The EU wishes to accomplish the same objectives as Donald Trump does – but with opposite methods

By Assoc. Prof. PASKAL ZHELEV PhD / Photography BLOOMBERG TV BULGARIA

On the 15th of February the European Parliament ratified CETA - The Comprehensive Economic and Trade Agreement between Canada and the European Union. What are the consequences of this, and also the possible benefits and risks for Bulgaria?

AFTER THE SANCTION by the European Parliament is already a fact, things can proceed with its temporary implementation in its commercial part. In order to enter into force in its other aspects – concerning for example the investments and the mechanisms for resolving disputes – the Agreement should also be ratified by the national parliaments of the EU countries, including by the Bulgarian parliament (Latvia was the first of the 28 member countries to ratify CETA on the 23rd of February, Editorial note).

THE MAIN CRITICISMS against CETA are mainly related to the relations between foreign investors and the countries. While the changes in the commercial part, like exemption of customs duties and of some non-tariff trade barriers – are not considered to be a major problem. This is probably because even at this moment the customs duties with respect to industrial products are low and are not an obstacle to trade. The new alleviations are mostly in the field of agriculture. In practice CETA may be put into effect already as of April, more or less in accordance with the same mechanism, by means of which Bulgaria signed the European Union Association Agreement in the early 90s and its commercial part began to be implemented before the country had passed all the ratification procedures.

The opening up of new export opportunities is good news for the Bulgarian companies. To what extent they will make use of it is another matter.

CETA HAS ALREADY BECOME A PART of the election campaign in Bulgaria, with threats of how the Agreement will flood the country with Canadian meat and so forth. Such statements are not coherent with reality. Firstly, the Bulgarian meat market is modest. Secondly, CETA does not allow a full liberalisation for pork and beef, just certain quotas. The Agreement does not abrogate the European regulations for beef, which include a ban on the use of the growth hormone in raising the animals. Besides, poultry meat is not liberalized at all; with the customs duties remain inhibitingly high.

Let us hope that the Members of the new Bulgarian Parliament will be prepared and educated enough, so that they will take in-

formed, nationally responsible decisions.

MAY BULGARIA be the country, which will throw a spanner into the works of CETA? Theoretically it is possible: if our Parliament does not ratify it, it may not enter into force in its entirety. This may of course also happen in other countries. And in some countries, consent should be obtained not only from the national, but also from the regional parliaments.

The economic models of social Europe and liberal Canada are somewhat different, but the democratic values are common, as are the preferences for a sustainable, environmental development, the labour legislations and so forth. In this respect the European Union and Canada are natural trading partners.

NOW IS THE TIME TO OBSERVE, that the Agreement excludes the services of public interest – that is to say the public utilities, health-care, education. That is where the partners retain their autonomy to regulate the processes on their own, and even to maintain State monopolies, if they wish to do so.

THE BIG QUESTION in the international economy today is, of course, Trump and his expected turn towards a protectionist policy. As well as the vacuum in the global trade and investment rules, which makes such a turn possible. May it really go as far as trade wars? The answer is "Yes". Although the World Trade Organization has been created with the aim of not allowing them, its efficiency is very low and it cannot prevent Donald Trump from keeping his election promises, if he decides to do so. And if he commences with such measures, his trading partners will most probably also respond.

THE OBAMA ADMINISTRATION had the same objective: to reindustrialize the American economy, to repatriate productions to the USA. But its methods were totally different: through a liberalisation of the relations, an opening up of new export opportunities.

In the EU we also have such an objective – by 2020 one fifth of the gross domestic product to be created by the manufacturing industry, or, in other words, to achieve a reindustrialization. But here the means are also different in principle than those of Trump – they are aimed not at the creation of barriers, but at their removal.

** A commentary for the "V razvitie" ("In development") television program, broadcasted on Bloomberg TV Bulgaria. You can watch "V razvitie" every workday at 12:00, 17:00 and 19:00 h. ■*

ЩЕ СЕ ПОВТОРИ ЛИ ИСТОРИЯТА ЗА БАНКИТЕ?

В Европа кредитният сектор се люлее между надеждите и страховете. В България си остава спокоен

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Карл Маркс не е особено моден автор на последък, пък и едва ли някога се е развал на уважението на най-едриите световни банкери. Но нищо чудно тези дни те да си припомнят с известна тревога онази негова прословута мисъл, която гласи: "Историята се повтаря - първо като трагедия, после като фарс".

ВЕРОЯТНОСТТА ДА СЕ ПОВТОРИ 2007 година е несъмнено най-големият страх за глобалните банки. Те преживяха едно

от най-лошите си десетилетия след кредитната криза и едва в края на миналата година започнаха да се надяват, че най-после се задава повратната точка. Втората половина на 2016 действително даде основания за оптимизъм. Глобалният индекс FTSE за акциите на банките скочи с 24%. Пазарната капитализация на някои гиганти се увеличи още повече - с 67% за Bank of America, 39% за JPMorgan Chase, 52% за BNP Paribas и дори 57% за Mitsubishi UFJ - най-голямата като активи

банка в развития свят. Рентабилността на собствения капитал, която в резултат на кризата се срина с 11% на Стария континент и с 3% в САЩ, през миналата година успя да се възстанови до средни нива от 10% в световен мащаб.

В Европа капиталовите буфери на банките се увеличиха с 50% спрямо 2007 година, достигайки 1.5 трилиона евро. Средно за континента капиталовата адекватност на банките е 12.5%. В България, както показва миналогодишните стрес тестове,

тя е цели 18.9%.

Като добавим към това очакванията лихвените проценти да започнат да се възстановяват, и регулаторите най-после да поотхлаят хватката, е разбираемо защо повечето банкери са посрещнали с добро чувство новата година.

САМО НЯКОЛКО СЕДМИЦИ след началото ѝ обаче оптимизмът е заменен с предпазливост и дори тревога. "За онези, които се тревожат, че повторението на кризата от 2007-2008 година е неизбежно, последните седмици донесоха нови предзнаменования", писа в анализ по темата The Economist.

Ценните книжа на банките тръгнаха надолу - с 19% за щатските и с цели 24% за европейските. Тревогата за състоянието на Deutsche Bank накара финансовия министър на Германия изрично да обяви,

че няма "никакви притеснения" за стабилността ѝ - което, естествено, само увеличи притесненията.

Но истински опасните проблеми засягат онези финансови пазари, на които дългът на банките се държи в голяма степен от малки инвеститори. Най-вече Италия.

НЕОБСЛУЖВАНИТЕ КРЕДИТИ в ЕС още в края на 2014 надхвърляха 1 трилион евро, по оценки на МВФ.

В Италия лошите кредити достигат шокиращите 18% от общия обем. А малките, частни инвеститори държат над 200 милиарда евро от банковия дълг под формата на облигации. Това възлиза на 12% от италианския Брутен вътрешен продукт. Ако банките бъдат принудени да отпишат сериозна част от лошите си кредити, това ще нанесе сериозни щети на тези инвеститори и чрез тях - пряко на икономиката и на потреблението. Ако пък държавата се опита да изкупи лошите вземания на банките, ще навлезе в остро противоречие с правилата на Брюксел за държавната помощ. Както с притеснение заключава The Economist, "изпод заглавията се крие заплахата нещо много лошо да се запаче от Италия".

ВСЕ ОЩЕ ОБАЧЕ ТОВА си остават само опасения, а срещу тях стоят и немалко позитивни факти. Като например новите европейски правила, които окончателно влязоха в сила от 1 януари и които предвиждат закъсалите банки да търсят първо спасение за сметка на облигационерите си, и чак после - от данъкоплатците. Макар и тя да не е лишена от недостатъци, тази система, при която банките се оправят сами и цената се плаща от инвеститорите им, изглежда доста по-честна от държавните помощи, и в перспектива ще допринесе секторът да е малко по-подреден - и по-пресметлив.

ОСТАВАТ И НАДЕЖДИТЕ, че най-после ще приключат годините на агресивна намеса на регулаторите - тази намеса, която накара шефа на Credit Suisse Тиган Тиам да обяви сектора за "на практика невъзможен за инвестиция".

В САЩ очакванията са администрацията на Тръмп или да отмени прословутия закон Дог-Франк от 2010, или поне да окуражи регулатора да не го прилага толкова строго. Тегърва се подготвят следващото поколение правила за банките - т. нар. Basel IV - но и там очакванията са да не се изисква допълнително повишаване на предпазните буфери.

И накрая, разбира се, идват ползите от възможните повишения на лихвените про-

центи. По калкулации на МВФ между 2010 и 2015 банките от развитите пазари са загубили над 100 милиарда долара от падащите лихви. Всякакви движения в обратната посока ще им позволи най-после да увеличат маржовете и да развържат малко коланите.

БЪЛГАРИЯ ОСТАВА встрани от тези тревоги. След почти две десетилетия стабилност банковият сектор преживя трус с рухването на КТБ през 2014. Но проведените през миналото лято стрес тестове дадоха достатъчно успокоителни резултати - всъщност показаха по-малко проблеми дори в сравнение с оптимистичните прогнози. Проблем за системата си остава твърде слабият ръст на кредитирането - 0.03% за фирмените кредити и 0.9% на битовите. "Трябва да положим усилия да консолидираме този напредък, който постигнахме до момента. Това обаче няма да е лесно поради общата несигурност - вътрешна и външна", коментира по този повод управителят на БНБ Димитър Радев.

За сметка на това обаче българските банки отчетоха много добра печалба за 2016 година - 1.4 млрд. лева, най-добрият резултат от осем години насам. "Печалбата е субстанцията, с която ние гарантираме стабилност на банковия сектор", коментира Петър Андронов, председател на Асоциацията на търговските банки. Той подчертава, че за разлика от годините преди кризата сега резултатът е постигнат в много по-трудни условия и се дължи на по-добрата ефективност чрез намаляване на разходите. Със спада на лихвените нива обаче инструментът за корекция на ефективността с поевтиняване на пасива е изчерпан.

КОНСОЛИДАЦИЯТА ЩЕ Е една от основните тенденции през новата година - и в България, и в Европа. На континента нуждата от нея е видима с просто око. МВФ пресмята, че на 46% от съществуващите в момента европейски банки се падат едва 5% от депозитите. Множеството малки спестовни и кооперативни банки на практика смъкват маржовете за целия сектор.

Това донякъде важи и за България, на чийто относително малък пазар в момента оперират 22 търговски банки и 5 лицензирани банкови клона. Началото бе поставено с приключената през януари сделка между National Bank of Greece и белгийската КВС за Обединена българска банка. Но дали това ще е единичен случай, или началото на вълна от консолидации, само времето ще покаже. ■

In Europe, the lending sector swings between hope and fear. In Bulgaria, it remains steady

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Karl Marx is not a particularly trendy author right now, and probably never enjoyed the respect of the biggest international bankers anyway. But it would not be surprising if these days they recall with some concern one of his famous quotes: "History repeats itself, first as tragedy, second as farce."

THE LIKELIHOOD OF A REPEAT OF 2007 is undoubtedly the biggest fear of global banks. They experienced one of their worst decades after the credit crunch and only at the end of last year started hoping that a turning point is finally in sight. The second half of 2016 did indeed give reason for optimism. The FTSE index of global bank shares leapt by 24%. The market value of some giants soared even more – by 67% for Bank of America, 39% for JPMorgan Chase, 52% for BNP Paribas and even 57% for Mitsubishi UFJ – the developed world's biggest bank by assets. Return on Equity, which as a result of the crisis tumbled 11% in Europe and 3% in the US, last year managed to get back to average levels of 10% worldwide.

In Europe, banks' capital buffers rose by 50% since 2007, reaching €1.5 trillion. Banks' average capital adequacy in Europe is 12.5%. In Bulgaria, as last year's stress test showed, it is even 18.9%.

Adding to this the expectations that interest rates will begin to recover and that regulators will finally relax their grip, it is understandable why most bankers welcomed the new year with a good feeling.

BUT ONLY A FEW WEEKS after it started, optimism has been replaced by caution and even anxiety. "For those who worry that a repeat of the crisis of 2007-08 is imminent, recent weeks have brought fresh omens," The Economist wrote, analysing the situation.

Banks' securities dropped - by 19% for US and 24% for European ones.

The concern about the state of Deutsche Bank led Germany's Finance Minister to profess that he had "no concerns" about its stability – which, of course, only added to the concerns.

But the really dangerous problems affect those financial markets where bank debt is held largely by retail investors. Mainly in Italy.

NON-PERFORMING DEBT in the EU topped €1 trillion at the end of 2014, according to IMF estimates.

In Italy, non-performing loans reached a whopping 18% of their total lending; while retail investors own over €200 billion of bank bonds. This is equivalent to 12% of Italy's GDP. If banks are forced to write off a large part of their bad loans, this would cause serious damage to these investors and, through them, directly to the economy and consumption. And if the state tries to buy bad debts from the banks, it would fall foul of European rules against state aid. As The Economist anxiously concludes: "Behind the banking headlines is the threat of something very bad coming out of Italy."

HOWEVER, THESE ARE STILL only fears, and opposite them are also many positive facts. Like the new European rules that came into full force on January 1, 2017, obliging troubled banks to resort to their own bondholders first when they need to make up their capital shortfalls, and only then call on the taxpayer.

Although not without its flaws, this system, where banks are left to sink or swim and the price is paid by their investors, seems a lot fairer than state aid, and in the long term will make the sector a little more orderly - and more prudent.

IT IS ALSO TO BE HOPED that this will finally bring to an end the years of

regulators' aggressive intervention – this intervention which made Credit Suisse chief Tidjane Thiam say that his sector is “not really investible”. In the US, the Trump administration is expected either to dismantle the notorious Dodd-Frank Act of 2010, or at least to encourage the regulator to enforce it less rigorously. The next generation of bank rules - the so-called Basel IV, is yet to be drafted, but there, too, the expectations are that a further increase of capital buffers will not be required. And finally, of course, there come the benefits of a possible rise of interest rates. The IMF reckons that banks in the developed markets lost more than \$100 billion from falling interest rates between 2010 and 2015. Any movement in the opposite direction will allow them finally to increase their margins and to loosen their belts a notch or two.

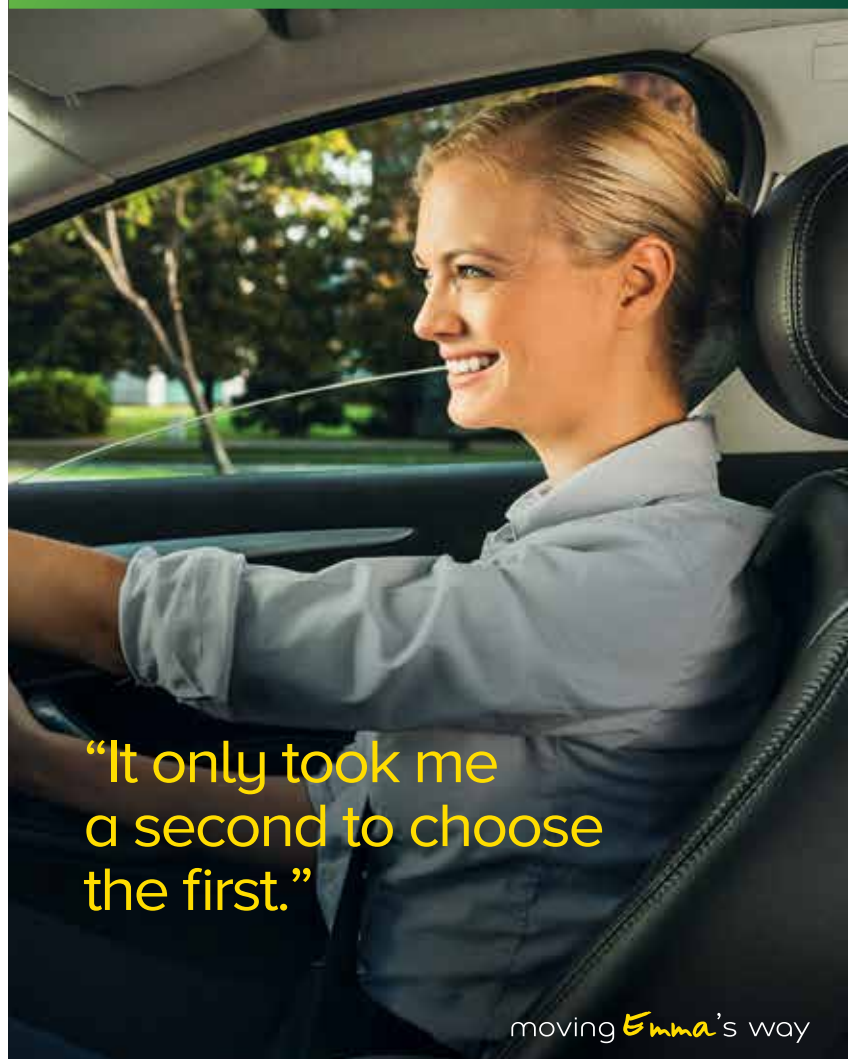
BULGARIA REMAINS unaffected by these concerns. After nearly two decades of stability, the banking sector was shaken by the collapse of Corpbank in 2014. But the stress tests carried out last summer produced enough reassuring results – in fact, they detected less problems than even in the best-case scenarios. The system remains beset by a rather sluggish growth of lending - 0.03% for corporate loans and 0.9% for consumer credit. “We must endeavour to consolidate the progress we have so made so far. However, this will not be easy because of the general insecurity – at home and abroad,” Central Bank Governor Dimitar Radev said in this connection.

To make up for it, however, Bulgarian banks reported very good earnings for 2016 - 1.4 billion leva, the best bottom line in eight years. “Profit is the stuff by which we guarantee the stability of the banking sector,” said Peter Andronov, Chairman of the Executive Board of the Association of Banks in Bulgaria. He stressed that, unlike the pre-crisis years, the result now was achieved in much more difficult conditions and was due to cost effectiveness by cost cutting. With the fall in interest rates, however, there is no more room to boost effectiveness by squeezing down the cost of banks' liabilities.

CONSOLIDATION WILL BE one of the main trends in the new year - in Bulgaria just as in Europe. The continent's need for it is visible to the naked eye. The IMF estimates that 46% of the existing European banks hold only 5% of deposits. The many small savings and co-operative banks practically narrow the margins for the whole sector.

Up to a point this is also true of Bulgaria, where 22 commercial banks and 5 licensed bank branches currently operate in a relatively small market. The start came in January, when Belgium's KBC acquired the United Bulgarian Bank from the National Bank of Greece. But only time will tell whether this was an isolated case or whether it will trigger a wave of consolidations. ■

Управлятелят на БНБ Димитър Радев
Central Bank Governor Dimitar Radev

“It only took me
a second to choose
the first.”

moving **Emma's** way

Our job is to keep you
mobile 24 / 7!

Leading car rental and operational
leasing company in Bulgaria

Car & Van rental | Operational Leasing | Chauffeur Services

For car rental reservations or further information on innovative leasing solutions please contact us at office@europcar.bg, by phone on +359(0)700 18 688, online at europcar.bg or through our Facebook page EuropcarBulgaria.

На лекар без оплаквания

Стрес-тестовете на застраховането и осигуряването доказаха стабилността и на двата сектора. Остава само въпросът необходимо ли беше това

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Застраховането и осигуряването в България са "стабилни, устойчиви и добре функциониращи", обяви председателят на Комисията за финансов надзор Карина Караиванова след края на проверката на качеството на активите в двата сектора - така наречените "стрес-тестове". И по двата ключови критерия българските дружества надхвърлят значително минимума от 100%, определен от директивата

Solvency II: по капиталовото изискване за платежоспособност (КИП) показателят им е 157% общо за сектора; по минималното капиталово изискване (МКИ) - 313%. Макар никой от сектора да не го задава гласно, сега основният въпрос е кому бяха нужни тези проверки без каквито и да било предизвикали ги симптоми? "Мероприятието бе продължително, мъчително и струваше скъпо. А крайният резултат

от него бе, че потвърди това, което не-предубедените наблюдатели отдавна си знаеха - секторът е стабилен", писа в анализ по темата финансовият седмичник "Банкеръ".

ОПИТНИ ЗАЙЧЕТА

И застраховането, и осигуряването са жизненоважни сектори и е важно обществото да изпитва доверие в тях. "Са-

Seeing the Doctor when Nothing's Wrong

The stress tests of commercial insurance and social insurance have proved the stability of both sectors. The question is whether that was necessary

By KALIN ANGELOV / Photography SHUTTERSTOCK

Commercial insurance and social insurance in Bulgaria are "stable, resilient and well-functioning," Financial Supervision Commission (FSC) Chairperson Karina Karaivanova said after both sectors underwent an asset quality review, also known as stress tests. Under both key criteria, the Bulgarian companies significantly exceed the 100% minimum set by the Solvency II Directive: the aggregated Solvency Capital Requirement (SCR) was 157%, and the aggregated Minimum Capital Requirement (MCR) was 313%. Although nobody in the sector speaks it out loud, the main question now is who needed these reviews without any symptoms to prompt them? "The venture was time-consuming, tormenting and expensive. And the end result was that it confirmed what unbiased observers long knew: the sector is stable," financial weekly Banker wrote in an analysis on the subject.

GUINEA PIGS

Both commercial insurance and social insurance are vital sectors and it is important that they should enjoy public trust. "The very fact that such an asset quality review (AQR) of the non-banking sector is carried out gives society a positive signal," Apostol Apostolov, Chairman of the Supervisory Board of Teximbank and former long-serving FSC chief, told Investor.bg. "If the goal was to confirm trust in the financial sector, I think this goal was achieved." The problem is that such reviews and tests are

WHAT DID THE STRESS TEST SHOW?

The tested scenarios were: adverse market conditions, earthquake stress, a flood stress and a provisions deficiency stress. One pre-defined scenario for the Life insurance entities was set as the longevity stress. Total aggregation was not required as all stresses are considered to be independent from each other.

The preliminary results reveal that overall the market stress scenario, testing adverse conditions at a global level, has the most significant impact on aggregated own funds. This scenario had a negative impact on the aggregated balance sheet of stress test participants of 15.8% (313 million leva) of the total excess of assets over liabilities.

The provision deficiency test results in 14% devaluation of own funds, with the Motor Third Party Liability (MTPL) related scenarios producing the most significant losses, given the dominance of the MTPL insurance portfolio across the Bulgarian insurance market.

The provisions deficiency and the earthquake and flood stress scenarios, resulted in an impact of 5.8% and 8.9% decrease in the excess of assets over liabilities, respectively.

The reinsurance entities showed resilience to the longevity scenario with a 0.7% increase in the excess of assets over liabilities at a solo level.

usually triggered by some worrying symptoms, or at least suspicion that not all is well. The cue for this review was a report of the European Commission on Bulgaria, which identified "structural imbalances" - but these imbalances concern the National Social Security Institute rather than to the private sector. Not that the reviews in themselves do any harm, of course. But they cost a lot of money and efforts. The reviews lasted half a year; getting the companies ready for them took just as long. Their price is considerable, given the turnover in these sectors in Bulgaria.

"It is important to know that no uniform, universally accepted methodology has as yet been developed in the European Union for this kind of exercise," Peter Iliev wrote in Banker. "It is unclear why Bulgaria, of all countries, was picked as the test-bench for this innovation, and why insurers and pension insurance companies had to be used as guinea pigs and be subjected to all sorts of dissections. What is clear, though, is whom our financial system should thank for all this: the Bulgarian political elite."

MINOR DEFECTS

The review found that 13 insurers altogether did not have available own funds sufficient to cover the capital requirements. But the total amount of the MCR deficit was 25 million leva, and the total amount of the SCR deficit was 50 million leva. Checked against an aggregate SCR of 1.2 billion leva and an aggregate 1.9 billion

leva own funds available to cover it, this is negligible. Moreover, out of the 13 companies which had a deficit in June 2016, seven insurers have meanwhile taken the necessary actions to increase their own funds to the required level, Karina Karaivanova said.

The necessary adjustments for pension funds amount to 33 million leva – a mere 0.3% of the assets held by the funds reviewed. This, analysts note, is within the statistical error.

"All that fuss around pension insurance companies and the pension funds they manage, with all the doubts raised about how they function, what they invest in, the appraisal of the investments themselves, got an answer," Nikolay Marev, CEO of the DSK-Rodina Pension Security Company, told Investor.bg. "The public in Bulgaria can rest assured that its money is well managed, is readily available, and yields a handsome return. In 2016 the pension funds achieved a yield far above the levels of investments in alternative instruments."

Daniela Petkova, Chair of the Management Board of the Doverie Pension Assurance Company, agrees. "The pension insurance companies' turnover for 2016 was bigger than ever, and the companies' assets reached 10.8 billion leva at the end of the year," Petkova recalls. "Some pension funds show a yield as high as 8%, and even in companies with a lower yield the rate is still positive. The yield achieved by pension funds in real terms indicates whether the value of money is preserved with time. At this point, it is difficult to find a comparable type of investments or savings in Bulgaria."

CHECKING THE CHECKERS

Some media insinuated that the tests were conducted "the Bulgarian way" and all too gullibly. Such speculation is rather surprising, considering that the review project was led by international giant Ernst & Young, which was selected by public tender. And the tests were supervised by a Steering Committee on which both the FSC and the European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA) were represented. Officials of the European Commission, the Bulgarian National Bank and the Ministry of Finance sat on the committee in an observer capacity.

The only problem, also evident from the Ernst & Young report, is the lack of uniform, internationally recognized standards for such reviews. Each of the independent external reviewers who conducted the tests interpreted the Solvency II requirements in his own way. As a result, at times there were huge discrepancies in the treatment of the individual assets. In the end, Ernst & Young saw itself compelled to resort to the so-called consistency procedures, especially in the valuation of securities. The adjustments made through these procedures virtually eliminated the problems identified in some companies.

DEVIATIONS CLEARED

Ultimately, five companies were left for imposition of recovery follow-up measures by the FSC: Nadejda, Euroins Life, Trade Union

Karina Karaivanova, chairperson of the Financial Supervision Commission

Mutual Insurance Co-operative, Life Insurance Institute, and Health Insurance Institute. Another two insurance undertakings, Bul Ins and Euroins, were allowed a grace period until the end of 2017 to meet the solvency requirement.

"Wherever certain deviations from the requirements were identified, they were very quickly eliminated. The results are clear in both the banking and

non-banking sectors, and they show that all participants, including the supervisory body FSC, act responsibly," Apostol Apostolov noted. "We got convinced that everything is all right with reliability, we identified the risk assets and how they are managed, because pension and insurance funds manage public money and they seek to bring a reasonable return while managing the risk. I think that the risk is managed reliably." ■

Since 1979

Since 2016

Beratungs- & Orga-Control AG

Nordstrasse 1

CH-6302 Zug

boc@boczug.com

Blvd. Tottleben, 53-55

BG-1606 Sofia

www.boczug.com

Our Services

- Setting up companies and fiduciary services
- Private Banking and exchange transactions network
- Moving to Switzerland
- Gold transactions
- Tax and auditing
- Representation / assignments abroad
- International Trade Platform

мият факт, че се прави такъв преглед на активите на небанковия сектор - AQR - е положителен сигнал към обществото", коментира прег Investior.bg Апостол Апостолов, председател на надзорния съвет на "Тексимбанк" и бивш дългогодишен шеф на Комисията за финансов надзор. "Ако целта беше да се потвърди доверието във финансовия сектор, мисля, че тази цел е изпълнена".

Проблемът е, че подобни проверки и тестове обикновено се правят, когато има някакви тревожни симптоми, или поне съмнения, че не всичко е наред. Основанието за тази бе докладът на Европейската комисия за България, който констатира "структурни дисбаланси" - но тези дисбаланси се отнасят по-скоро до Националния осигурителен институт, отколкото до частния сектор. Не че проверките сами по себе си вредят, разбира се. Но те струват много - и в пари, и в усилия. Проверките продължиха половин година; подготовката на дружествата за тях отне още толкова. Цената им е значителна на фона на оборотите в тези сектори у нас. "Важно да се знае, че за подобно упражнението в Европейския съюз все още не е написана единна, общопризната методика", коментира Петър Илиев в "Банкеръ". "Защо точно България бе избрана за лабораторията, в която да се тества това нововъведение, а застрахователите и пенсионните дружества да влязат в ролята на опитни зайчета и върху тях да се правят разни дисекции, не е ясно. Но е ясно на кого финансовата ни система трябва да благодарим за всичко това - на българския политически елит".

ДРЕБНИ НЕДОСТАТЪЦИ

При общо 13 застрахователя проверката установи недостатъчни средства за покриване на капиталовите изисквания. Но общата сума на недостига по МКИ е 25 милиона лева, а по КИП - 50 милиона. На фона на съответно 1.2 милиарда и 1.9 милиарда лева това е пренебрежимо малко. Освен това от 13-те дружества, при които е установен дефицит през юни миналата година, седем междувременно са предприели действия и са покрили изискуемите нива, съобщи Карина Караиванова.

При пенсионните фондове необходимите корекции възлизат на 33 милиона лева - едва 0.3% от активите на проверяваните дружества. Това, както отбелязват анализатори, е в рамките на статистическата грешка.

"Целият шум, който се вдигна около пенсионните компании и управляващите ги пенсионни фондове, с всякакви съмнения за това как работят, в какво инвестират, каква е оценката на самите инвес-

тиции, намери отговор", коментира прег Investior.bg Николай Марев, главен изпълнителен директор на ПОК "ДСК - Родина". "Обществеността в България трябва да е спокойна, че парите се управляват добре, налични са и са с добра доходност. През 2016 година доходността, постигната от пенсионните фондове, е много над нивата, реализирани в други алтернативни инструменти".

На подобно мнение е и Даниела Петкова, председател на управителния съвет на ПОК "Доверие". "Оборотът на пенсионноосигурителните дружества за миналата година е по-голям от всякога, дружествата завършиха 2016 с 10.8 млрд. лева активи", напомня Петкова. "При някои от пенсионните фондове реализираната доходност е до 8%, а дори при компании с по-ниска доходност тя отново е положителна. Реализираната от пенсионните фондове реална доходност е измерителят дали се съхранява стойността на парите във вре-

КАКВО ПОКАЗВА СТРЕС ТЕСТЪТ?

Изследваните сценарии бяха: неблагоприятни пазарни условия, стрес със земетресение, с наводнение и стрес с недостиг на резервите. При животозастрахователните дружества бе включен и стрес на риска от дълголетие. Обединение на всички стрес сценарии не беше необходимо, тъй като всички те се смятат за независими един от друг.

Предварителните резултати показват, че от всички сценарии за пазарен стрес тестването на неблагоприятните условия на глобално ниво има най-значително въздействие върху агрегираните собствени средства. Този сценарий имаше неблагоприятно въздействие върху общия баланс на участниците в рамките на 15.8% (313 млн. лв.) от общото превъзвешение на активите над пасивите.

Сценарият с недостиг на резервите показва 14% обезценяване на собствените средства, който в комбинация със свързаните с Гражданска отговорност сценарии води до най-големите загуби (като се има предвид тежестта на Гражданска отговорност в портфейлите на българските застрахователи).

Стрес сценариите с недостиг на резерви, земетресения и наводнения доведоха до намаление в размер съответно на 5.8% и 8.9% в излишъка на активи спрямо пасиви. Презастрахователните дружества показваха устойчивост на стрес сценария, свързан с дълголетие, с увеличаване в размер на 0.7% в излишъка на активи спрямо пасиви на индивидуално ниво.

мето. Към този момент трудно може да се намери база за сравнение с друг вид инвестиции и спасяване в България".

ПРОВЕРКА НА ПРОВЕРИТЕЛИТЕ

В някои медии между другото се промъкнаха намеци, че тестовете били проведени "по български" и някак твърде доверчиво. Те са доста изненадващи, защото ръководител на проекта по проверката бе международният гигант Ernst & Young, избран с публичен търг. А надзорът върху тестовете се осъществяваше от комитет, в който членуваха представители не само на КФН, но и на Европейския орган за застраховане и професионално пенсионно осигуряване (EIOPA). Като наблюдатели участваха представители на Еврокомисията, на БНБ и на Министерство на финансите.

Единственият проблем, който си личи и от доклада на Ernst & Young, е, че все още няма единни международно признати стандарти за такива проверки. Всеки от независимите външни проверяващи, които проведоха тестовете, е интерпретирал изискванията на Solvency II по свой начин. Това доведе до колосални на моменти разлики в третирането на отделните активи. Накрая това принуди Ernst & Young да прибегне до така наречените мерки за съответствие, особено в областта на оценката на ценни книжа. Направените чрез тези мерки корекции на практика елиминираха проблемите, установени при някои компании.

ОТСТРАНЕНИ ОТКЛОНЕНИЯ

В крайна сметка останаха пет дружества, за които ще бъдат приложени възстановителни надзорни мерки: "Надежда", "Евроинс Живот", "Синдикална Взаимозастрахователна Кооперация", "Животозастрахователен институт" и "Здравноосигурителен институт". На "Бул Инс" и "Евроинс" е даден преходен период до края на тази година да покрият изискването за платежоспособност.

"Там, където са констатирани определени отклонения от изискванията, те много бързо бяха отстранени. Както в банковия, така и в небанковия сектор резултатите са ясни и показват отговорно поведение на всички участници, включително и на надзорния орган - КФН", отбелязва Апостол Апостолов. "Убедихме се, че с надеждността всичко е наред, разбрахме колко са рисковите активи и как се управляват, защото пенсионните и застрахователните фондове управляват обществени средства и целта им е да имат разумен доход при управление на риска. Смятам, че рискът се управлява по надежден начин". ■

ФРАПОРТ ТУИН СТАР ВЗЕ НАГРАДАТА НА ГЕРМАНСКАТА ИКОНОМИКА В БЪЛГАРИЯ

„Фрапорт Туин Стар Еърпорт Мениджмънт“ АД, оператор на летищата във Варна и Бургас, спечели престижната награда на германската икономика в България в надпреварата за първата категория „Голямо предприятие“. Почетната статуетка беше връчена на Улрих Хеппе – Главен изпълнителен директор на компанията, по време на официалната церемония по награждаване в София.

„Голяма чест е за мен да получа тази награда от името на целия екип в България. През

2016 г. Фрапорт Туин Стар отчете исторически ръст на обслужените пътници – 22%. Което показва, че България е много красива страна и привлича много туристи, както и, че на това прекрасно място може да се прави успешен бизнес“, каза Улрих Хеппе по време на връчването на наградите.

През 2016 г. Фрапорт Туин Стар инвестира над 12 милиона лева на двете летища. Компанията реализира рекорден ръст на обслужените пътници от и до Германия – общо 38% ръст за двете летища. Бяха

наети с 31% повече сезонни служители спрямо лятото на 2015 г.

Конкурсът отличава развитието на бизнеса, който допринася за двустранните отношения България-Германия. Победителят във всяка категория беше определен от жури от представители на бизнеса, политиката и дипломацията.

През последните 10 години „Фрапорт Туин Стар Еърпорт Мениджмънт“ АД инвестира в развитието на двете морски летища над 350 милиона лева.

Снимки: ГБИТК

Photos: German-Bulgarian Chamber of Commerce and Industry

Ulrich Heppe, CEO Fraport Twin Star (right)

Улрих Хеппе, Главен изпълнителен директор на Фрапорт Туин Стар (в дясно)

Fraport Twin Star Airport Management, the operator of Varna and Burgas airports won the prestigious award of the German Economy in Bulgaria in the race for the first category of "large enterprise". The honorary statuette was given to Ulrich Heppe - CEO of the company during the official award ceremony in Sofia.

"It is a great honour for me to receive the award in the name of the whole Fraport Bulgaria team.

In 2016 Fraport Twin Star reported a historical increase in the serviced passengers – 22%. Which shows that Bulgaria is a very beautiful country and attracts many tourists and it's a great place for doing successful business"

said Ulrich Heppe during the award ceremony. In 2016, Fraport Twin Star invested more than 12 million leva at both airports. The company achieved a record increase of the serviced passengers to and from Germany, a total of 38% growth for both airports. 31% more seasonal employees were hired in 2016 compared to the summer of 2015. The competition presents the business devel-

opment that contributes to the bilateral relations Bulgaria-Germany. The winner in each category was determined by a committee of representatives from business, politics and diplomacy.

In the last 10 years Fraport Twin Star Airport Management invested in the development of the both Black Sea coast airports more than 350 million leva.

FRAPORT TWIN STAR WON THE PRIZE OF THE GERMAN ECONOMY IN BULGARIA

НЮ ЙОРК, НЮ ЙОРК

NEW YORK, NEW YORK

Най-голямата фондова борса в света става на 200.

Шест факта, които не знаете за нея

World's largest stock exchanges turns 200.

Six facts you didn't know about it

Преди точно 200 години, на 8 март 1817, е основана Нюйорската фондова борса. Няколко факта за най-големия пазар на ценни книжа в света, за които сигурно и не погодирате.

Precisely 200 years ago, on March the 8th, 1817, the New York Stock Exchange was founded. Some facts on the world's largest stock exchange that you probably never heard.

1. ПАЗАРНАТА КАПИТАЛИЗАЦИЯ на листваните тук компании е близо 20 трилиона долара.

1. THE MARKET CAPITALISATION of its listed companies is close to USD 20 trillion.

2. БОРСАТА в момента се управлява от IntercontinentalExchange Inc, която я придоби през 2013. ICE е основана през 1997 и започва да функционира през 2000 като електронна платформа за енергийни продукти.

2. THE EXCHANGE is currently run

by IntercontinentalExchange Inc, which was acquired in 2013. ICE was founded in 1997, and launched in 2000 as an electronic trading platform for energy products.

3. 16 МАРТ 1830 е най-заспалият ден в историята ѝ - тогава само 31 акции са били изтъргувани. За сравнение през октомври 2008, най-натоварения месец, средната дневна търговия бе 4.2 милиарда акции.

3. MARCH 16, 1830 was the slowest day at the office - only 31 shares changed hands. By contrast, during October 2008, the Exchange's busiest month, average daily volume was 4.2 billion shares.

4. ТЯ ПЛАВА. През август 1929 ръководството одобрява откриването на офиси на борда на трансатлантическите лайнери - съпътствайки и ваканцията за съпругите на трейдърите.

4. IT'S FLOATING! In August 1929, the Exchange approved the opening of branch offices on trans-Atlantic

ocean liners, spoiling the vacations of traders' wives.

5. БОРСАТА БЕ САМО ЗА МЪЖЕ до декември 1967, когато Мюриъл Сибърт бе приета като първата дама - член. Отне още десетилетие, преди втора жена да се присъедини към нея.

5. IT WAS A MEN'S CLUB until December 1967, when Muriel Siebert was admitted as its first female member. It took nearly a decade for another woman to join her.

6. БЕЙЗБОЛИСТЪТ Джо ДиМагьо и президентът на ЮАР Нелсън Мандела са най-прочутите реални личности, били камбаната ѝ. Най-прочутата личност изобщо, правила това, е Дарт Вейдър.

6. BASEBALL PLAYER Joe DiMaggio and South African president Nelson Mandela are perhaps the most famous real people given the honor of ringing the Exchange's bell. The most famous fictional person to do so was Darth Vader.

СПЪТНИК ЗА ВСЕКИ

Въпрос на няколко години е сателитите да станат достъпни за масовия потребител. И нито едно наше действие на открито да не остава незабелязано и незаписано

Текст ВАЛЕРИ ЦЕНКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

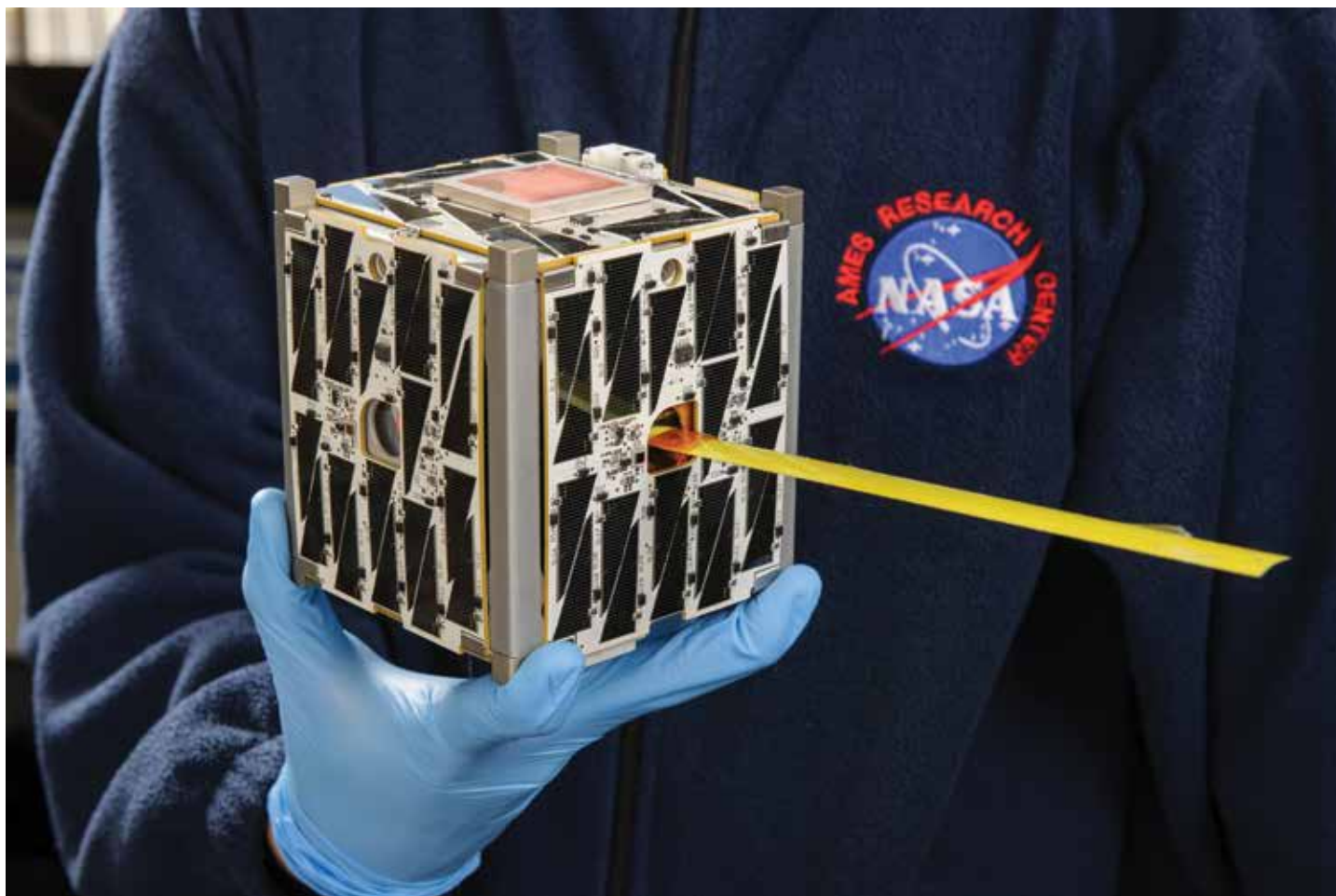

В епохата на Студената война обичахме да си разправяме един на друг как шпионските спътници могли да прочетат заглавията на вестник, оставен на пейката в парка в Москва или Вашингтон. Това бяха измислици, разбира се. Дори и днес сателитите нямат чак такава разделителна способност. Но те продължават да се развиват с бясна скорост. Във всеки момент от ежедневието ви от космоса ви следят близо 1500 електронни очи.

ТЕЗИ ОЧИ ВИЖДАТ ВСЕ ПО-ЯСНО. Но по-тревожното е друго: ако някога един сателит струваше над 1

млрд. долара и беше по-ужоба само на по-заможните правителства, днес цената пада до тази на бюджетен автомобил, а размерите намаляват непрекъснато. Имаме ли основания да се боим от появата на все-могъщ космически Биг Братър? Абсолютно! В съвсем близко бъдеще всичко, което вършим навън, ще бъде регистрирано и записвано. В някои части на света това вече е реалност.

Новите спътници са в състояние да регистрират всеки човек или дърво на земята. Полиции, банкери, строителни фирми, но и много частни лица вече си купуват и ги използват в свой интерес.

ПЪРВОТО ПРИЛОЖЕНИЕ на частните сателити изглежда напълно оправдано: да следят пиратите, които плават под фалшив флаг в открито море около индонезийския архипелаг. Но тяхната плячка не са хора или кораби, а риба, уловена незаконно, която след това се продава в Китай, Виетнам или Малайзия. Годишно Индонезия понася загуби от тези пиратски набези в размер на 3 млрд. долара.

Но браконьерите не знаят, че ги следят непрекъснато от космоса, където на 500 km височина са разположени спътниците на шотландската фирма Spire. На 11 885 km разстояние от Джакарта, на петия етаж в бизнес центъра на Глазгоу експертът Питър Платцър следи тяхното движение на 12 монитора.

„В този момент в света пътуват 150 000 кораба. И ние знаем къде се намира всеки от тях по всяко време“, признава съзателят на сателитната шпионска фирма в документален филм на BBC.

Следенето на пирати от Космоса – това е само една от услугите, които предлагат стартапи като Spire, Planet или вече утвърдени фирми като DigitalGlobe.

В МОМЕНТА ОКОЛО ЗЕМЯТА летят 1419 изкуствени спътника, но според маркетинговата Euroconsult до 2025 година те ще станат 9000, а ракетният бизнес ще достигне оборот от 270 млрд. долара.

Европейската космическа агенция ESA изследва с новите си спътници Sentinel водата, въздуха и земята по-прецизно от всякога, и след това предоставя данните на частни фирми като Spire напълно безплатно. Съвсем скоро сателитните данни ще ни осигуряват снимки от всяка точка на планетата в реално време – с резолюция до 25 см. Всеки, навсякъде и по всяко време може да бъде следен, наблюдаван и контролиран. До 20 години целият

свят ще бъде парцелиран и никога вече няма да има безследно изчезнали самолети над океана, ще е ясно кой танкер пътува пълен и кой празен. А сателитите са с големина на кутия за обувки. Не е далеч денят, когато всеки жител на земята ще може да притежава по един сателит на цена колкото един автомобил от среден клас. Нещо повече - всеки ще може сам да си го направи. Особено със сглобяемите детайли на проф. Боб Туигс от Станфордския университет и Жорди Пуиг-Суари от Калифорнийския политехнически университет, които още от 1999 продават през интернет готови детайли за сателити. Тяхно изобретение е първият джобен сателит – CubeSat, изграден от стандартни кубове с размери 10×10×11.35 cm и тегло 1.33 kg. Разходите по конструирането и изстрелването на един такъв сателит са в диапазона 65 000 – 80 000 долара.

С РАЗВИТИЕТО НА ЕВТИНИ РАКЕТИ като продуктите на SpaceX, Firefly Space Systems или Virgin Galactic, само до две десетилетия всеки ще може да си изстреля сателит в околоземна орбита. А с помощта на фирми като Rocket Lab в Нова Зеландия детайлите на спътника не е нужно да се купуват, а ще могат направо да се печатат с 3D-принтер. За разлика от телевизионните спътници, които обикалят около Земята на височина 36 000 km, тези могат да летят и на 2000 km.

Сериозен недостатък на ниската орбита е, че спътниците се движат с огромна скорост от 28 000 km/ч и поради това обикалят Земята за минути. Което налага използване на няколко спътника, за да наблюдават цялата Земя едновременно. Spire разполага точно със 100, чрез които следи фарватера, маршрута и скоростта на всеки кораб. Така собствениците знаят във всеки момент къде се намират техните морски съдове, кога ще стигнат прис-

манището и дали не са станали жертва на пирати.

АМЕРИКАНСКАТА КОМПАНИЯ DigitalGlobe със своя сателит Worldview-3 е първият частен бизнес, който е в състояние да прави снимки от Космоса с висока резолюция и да улавя предмети до 10 см – с големината на смартфон.

Google, Microsoft, NASA и още няколко федерални агенции (включително National Geospatial-Intelligence Agency, която помогна за ливидирането на Осам бин Ладен през 2011), изпълняват съвместен договор на стойност няколко милиарда долара за сателитни снимки, които се използват от Google Earth, Maps, and Street View. DigitalGlobe разполага сега с пет спътника, единият от които е способен да прави снимки с резолюция до 41 см, които са достъпни и за частни клиенти. Това е компанията, която лобираше най-силно пред американския Конгрес да бъде отменена забраната да се снимат предмети под 50 см. Сега това ограничение е намалено до 25 см. Това позволява на DigitalGlobe да продава подобни снимки с висока резолюция.

SKYBOX, ДЪЩЕРНАТА КОМПАНИЯ на Google, ще разполага до 2018 с флотилия от 24 сателита в орбита. Освен снимки, те могат да правят и видео с продължителност до 90 секунди. С това компанията ще подобри значително качеството на Google Maps. Развитието на изкуствения интелект също насърчава сателитният бум в Космоса. Компютрите вече са толкова компактни и умни, че са в състояние да различават най-различни обекти на сателитните снимки – много по-бързо от хората. Фирмата Orbital Insight охранява от Космоса 2100 китайски петролни танкера. В зависимост от размерите на покривите на резервоарите и сянката, която хвърлят на снимките, експертите са в състояние да познаят колко петрол се превозва. След това с помощта на умни алгоритми от Космоса може да се наблюдава как действа цялата китайска икономика.

Друга сателитна фирма, Spacexnow, пак следи осветяването на Африка и отново чрез алгоритми пресмята икономическото развитие на цели региони. В Китай същата фирма снима на всеки две седмици 6000 места и изчислява колко бетон и асфалт се полагат. След това фирмата изчислява Индекса на строителната активност – т.н. China Satellite Manufacturing Index, който може да се види на терминалите на Bloomberg.

Финансовите мениджъри се опитват по този начин да предвидят сигнали за икономическа рецесия в Китай. По подобен начин броят на автомобилите на паркинги пред супермаркети или на контейнери на пристанищата дават представа за състоянието на бизнеса.

ГЕРМАНСКИЯТ ЗАСТРАХОВАТЕЛ Munich Re в сътрудничество със софтуерната SAP анализира сателитни снимки на Европейската космическа агенция, за да следи развитието на огромни горски пожари и евентуално да ги предсказва и предотвратява.

Анализите от космоса помагат на застрахователите да пресмят щети или да прогнозираят бъдещи рискове. Химическият гигант Bayer в сътрудничество с американската фирма Planetary Resources следи с космически камери земеделски площи по целия свят и събира информация за състоянието на посевите, растежа на културите, наличието на вода или хранителни вещества. Амбицията на Bayer е да събира статистически данни за реколтите по целия свят и да разполага с пълна информация за това какво количества царевица или соя се отглеждат на планетата. Американската фирма Descartes Labs сондира 1 млн. гигабайта сателитни снимки, за да разполага с пълната информация за добивите на пшеница в САЩ и да подава точна информация на борсите. Разбира се, този бум на информация от космоса поставя въпроса и за защитата на данните, защото от събирането на информа-

цията до шпионирането на всеки жител на планетата има само една крачка.

ЗА ЩАСТИЕ ВСЕ ОЩЕ космическите камери не разполагат с оптика за голяма резолюция и не са способни да различават лица или номера на автомобили от околоземна орбита. Но вече има детективски фирми, които всеки ден изпълняват важни задачи и следят за престъпни елементи на земята – без те самите изобщо да позират това. Лидер в тази ниша в момента е британската Air & Space Evidence, създадена през 2014, която всеки ден чрез своите сателити следи и издирва престъпници. Тя работи с Еврокомисията и следи за нарушения на европейските директиви – например за движение на незаконни отпадъци или за опити за присвояване на чужди земи. До пет години ще е възможно с абсолютна точност да се разследват автомобилни катастрофи от въздуха и да се знае кой е виновен, кой е нарушил закона, кой не спазва правилата за движение. Фирмата помага на правителствата по света в опитите им да разрешат гигантския проблем със замърсяването на моретата и океаните, оценяван на \$72 милиарда.

В Индия правителството следи от Космоса за разработване на нелегални мини, в Бразилия контролира незаконното изсичане на горите, организацията за защита на човешките права Sentinel Project следи за разрушения на села в Судан.

През 2015 г. американската репортерка от Асошиейтед прес стана първата журналистка, която с помощта на сателит направи разследване за незаконно използване на роби като екипажи на рибарски лодки в Папуа Нова Гвинея. За своята разработка тя получи „Пулицър“, а нейната журналистическа намеса осигури собствеността на над 2000 роби. ■

FAMA CONSULTING

The Public Affairs Practitioners

Public Affairs
Parliamentary Advocacy
Government Relations

External Risk Assessment
and Management

Contacts:
42, Parchevich Str.
Sofia, Bulgaria

+359 2 960 09 34
+359 888 456 020

www.famaconsulting.bg

A SATELLITE FOR EVERYONE

In a matter of a few years, satellites will become available to the mass consumer. And none of our actions outdoors will go unnoticed or unrecorded

By VALERI TSENKOV / Photography SHUTTERSTOCK

In the Cold War era we liked to tell each other how spy satellites could read the headlines of a newspaper left on a park bench in Moscow or Washington. These were tall tales, of course. Even today, satellites lack that kind of resolution. But they continue to develop at breakneck speed. At any time during your everyday life nearly 1,500 electronic eyes track your every move from space.

THESE EYES SEE EVER MORE CLEARLY. Another thing is even more alarming though: if a satellite once cost over \$1 billion, something only wealthy governments could afford, their price today has plummeted to that of a budget car and they are getting smaller and smaller. Do we have reason to fear the emergence of an almighty cosmic Big Brother? Absolutely! In the very near future everything we do outdoors will be registered and recorded. In some parts of the world it is already happening.

The new satellites are able to register any person or tree on earth. Policemen, bankers, construction companies, as well as many private individuals already buy and use them in their own interests.

THE FIRST APPLICATION of private satellites appears to be justified: to track pirates sailing under false colours on the high seas around the Indonesian archipelago. But they do not

target people or ships, what they do is to illegally catch fish, which is then sold in China, Vietnam or Malaysia. From these pirate attacks Indonesia annually suffers losses to the tune of \$3 billion.

But the poachers don't know that they are constantly monitored from space, where the satellites of the Scottish company Spire are stationed at an altitude of 500 km. At a distance of 11,885 km from Jakarta, on the fifth floor in Glasgow's business centre, expert Peter Platzer tracks their movement on 12 monitors. "Right now 150,000 vessels are sailing around the world. And we know where each of them is at any time," the founder of the spy satellite company said in a BBC documentary. Tracking pirates from space is just one of the services offered by startups such as Spire and Planet or established companies like Digital-Globe.

CURRENTLY, A TOTAL 1,419 artificial satellites are orbiting the Earth, but according to market research company Euroconsult their number will soar to 9,000 by 2025, and the rocket business will reach a turnover of \$270 billion.

With its new Sentinel satellites, the European Space Agency (ESA) studies the water, air and soil more accurately than ever before, and then provides the data to private compa-

nies such as Spire for free. Very soon satellite data will provide images from any point of the planet in real time – with a resolution of up to 25 cm. Anyone, anywhere, and at any time can be monitored, watched and controlled. Within 20 years the whole world will be parcelled and there will never again be missing planes over the ocean, it will be clear which tanker sails full and which empty. And satellites will be the size of a shoe box. The day is not far off when everyone on Earth could own a satellite at the price of a mid-class car. Moreover, everyone will be able to build one himself. Especially with the prefab components of Prof. Bob Twiggs from Stanford University and Jordi Puig-Suari from the California Polytechnic State University, who ever since 1999 have been selling satellite components over the internet. They invented the first miniaturized satellite, CubeSat, that is made up of multiples of 10x10x11.35 cm cubic units and weighs 1.33 kg. The cost of constructing and launching one such satellite ranges from \$65,000 to \$80,000.

WITH THE DEVELOPMENT OF CHEAP ROCKETS like the products of SpaceX, Firefly Space Systems and Virgin Galactic, in just two decades anyone will be able to launch a satellite into orbit. And with the help of companies such as Rocket Lab in New Zealand, satellite components won't have to be bought, they will

be 3D-printed. Unlike television satellites which orbit the Earth at a height of 36,000 km, these can even fly at a height of 2,000 km.

A serious drawback of the low orbit is that satellites move at a tremendous speed of 28,000 km/h and thus orbit the Earth in just minutes. This requires the use of several satellites to monitor the entire Earth simultaneously. Spire has exactly 100 satellites, which it uses to monitor the fairway, route and speed of each ship. In this way the owners always know the whereabouts of their vessels, when they will reach port or whether they have fallen victim to pirates.

THE AMERICAN COMPANY DigitalGlobe with its Worldview-3 satellite is the first private business that is able to take high-resolution images from Space and to capture objects as small as 10 cm – the size of a smartphone.

Google, Microsoft, NASA and several other federal agencies (including the National Geospatial-Intelligence Agency that helped to kill Osama bin Laden in 2011), signed a several billion dollar contract for satellite imagery that is used by Google Earth, Maps, and Street View.

DigitalGlobe now has five satellites in orbit, one of which has the ability to capture images at 41 cm resolution, which are also available to private customers. This is the company which lobbied hard in the US Congress to relax restrictions for satellite imagery to 25 centimetres - twice as detailed as the previous limit of 50 cm. This allows DigitalGlobe to sell such high-resolution images.

GOOGLE SUBSIDIARY SKYBOX will have a constellation of 24 satellites in orbit by 2018. Besides taking pictures, they will be able to make 90-second video clips. Thus the company will significantly improve the quality of Google Maps.

The development of artificial intelligence also encourages the satellite boom in space. Computers have become so compact and smart that they are able to distinguish various kinds of objects in the satellite images – much faster than humans. The company Orbital Insight identified 2,100 Chinese oil storage tanks from space. Depending on the size and roofs of the tanks and the shadow cast by them in the pictures, experts are able to calculate how much oil is transported. Algorithms then help to gauge the entire Chinese economy from space.

Another satellite company, Spaceknow, measures light intensity in Africa from space and also uses algorithms to gauge the economic development of entire regions. In China, the company takes photos of 6,000 sites every two weeks and calculates how much concrete and asphalt is used in road construction. Then it calculates the so-called China Satellite Manufacturing Index, which can be seen on Bloomberg

terminal.

In this way financial managers try to detect signs of economic recession in China. In a similar way, the number of cars parked outside supermarkets or of containers in port terminals provide an indication of the state of business.

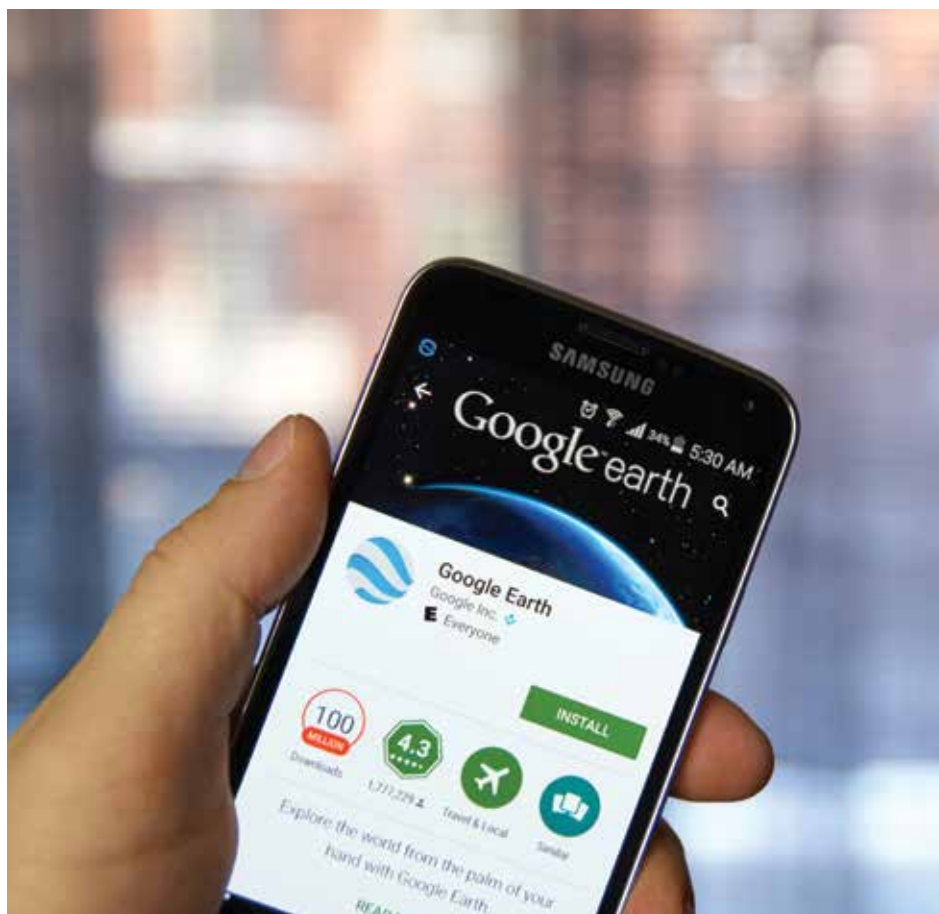
GERMAN INSURER Munich Re, in collaboration with software company SAP, analysed ESA satellite images to monitor the spread of huge wildfires and possibly to predict and prevent them.

Analyses from space help insurers to calculate damages or to predict future risks. Chemical giant Bayer, together with American company Planetary Resources, uses space cameras to monitor agriculture across the world and to collect information about the state of crops, crop growth, water content and nutrients. Bayer's ambition is to collect statistics on crops around the world and to garner full information about the amounts of corn or soybeans grown on the planet. The American company Descartes Labs probes one million gigabytes of satellite images to get full information on wheat yields in the US and to deliver accurate information to markets.

Of course, this boom of information from space also raises the question of data protection, because there is only one step between collecting information and spying on any inhabitant of the planet.

FORTUNATELY, space cameras still lack the high-resolution optics needed to distinguish faces or license plates from orbit. But there are already space detective agencies, which perform important tasks every day and track criminals on the ground, without them being aware of it. The current leader in this niche is the British Air & Space Evidence, founded in 2014, which monitors and tracks down criminals with its satellites every day. It works with the European Commission and monitors violations of EU directives – for example, on illegal waste dumping or land appropriation. Within five years it will be possible with absolute precision to investigate car accidents from the air and to know who is to blame, who has violated the law, who has failed to observe the traffic rules. The company aids governments around the world in their attempts to solve the huge problem of sea and ocean pollution, estimated at \$72 billion.

In India, the government monitors illegal mining from space, in Brazil it controls illegal logging. The human rights organisation Sentinel Project monitors the destruction of villages in Sudan. In 2015, an American AP reporter became the first journalist to investigate the illegal use of slaves as crews of fishing boats in Papua-New Guinea with the help of a satellite. She received the Pulitzer Prize for her investigation, which was instrumental in freeing over 2,000 slaves. ■

ЗНАЕШ ЛИ, ЧЕ...

Смятаните за лудо влюбени
Пижо и Пенда всъщност
се оказват брат и сестра.

Ако обичаш истории с
усукани сюжети,
оплетени връзки и
интригуващи развръзки,
**следи сериалите по
Bulgaria On Air.**

**ON
AIR** BULGARIA

Да знаеш.
Да се забавляваш.

ЦКБ Сила
пенсионноосигурително
акционерно дружество

С грижа за Вас!

ИЗБЕРИ ПОАД „ЦКБ-СИЛА“: ПЪРВОТО РЕГИСТРИРАНО В БЪЛГАРИЯ ПЕНСИОННООСИГУРИТЕЛНО ДРУЖЕСТВО ПРЕЗ ФЕВРУАРИ 1994 г. КЪМ 31.12.2016 г. – С НАД 420 ХИЛЯДИ КЛИЕНТИ И НАД 1 МИЛИАРД ЛЕВА УПРАВЛЯВАНИ НЕТНИ АКТИВИ (ДАННИ НА КФН WWW.FSC.BG). ИЗПЛАЩА ПЕНСИИ ОТ ДОБРОВОЛЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД ОТ МАРТ 1996 г.

*Посочените резултати нямат по необходимост връзка с бъдещи резултати.

С грижа за Вас!

1113 София, бул. Цариградско шосе 87, Клиентски център - тел.: 0700 11 322, e-mail: office@ccb-sila.com, www.ccb-sila.com

58 | **ИГРАЙ,
ЗА ДА НАУЧИШ**
PLAY TO LEARN

50 | **ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО Е СВЕЩЕН БИЗНЕС** 46 | **ИЗНЕНАДАНИ ОТ РЕВОЛЮЦИЯТА**
THE SACRET BUSINESS SURPRISED BY THE REVOLUTION

СЛИВИ ЗА СМЕТ В ИМПЕРСКИ МАЩАБИ BARGAIN ON AN IMPERIAL SCALE

Как преди 150 години Русия едва убеди Америка да купи Аляска за \$4.70 на километър

How 150 years ago Russia hardly convinced the United States to purchase Alaska for \$4.70 per kilometre

Купил картина на улицата, оказала се от Ван Гог? Пробутали му парче лоша земя, от нея бликнал нефт? Всъщност най-добрата история за свръхкъсметливска инвестиция няма нищо общо с тези басни.

Тя е съвсем действителна, описана е в дипломатическите анали и се е случила в 4 часа през нощта на 30 март 1867, преди точно 150 години. След цяла нощ разгорещени преговори американският държавен секретар Уилям Сьюърд и руският пълномощен министър във Вашингтон подписали договора за покупко-продажбата на Аляска. САЩ придобили бъдещия си най-голям щат срещу 7.2 милиона долара, или по 4.70 долара за квадратен километър (при тази цена България би струвала към 521 000 долара). Дори преизчислена според инфлацията, сумата изглежда твърде скромна днес - не повече от 123 милиона долара за 1.5 милиона квадратни километра земя. Защо Русия не просто се е съгласила, а е инициирала това най-шокиращо "кон за кокошка" в историята? Няколко причини: първо, цар Александър II имал остри финансови проблеми между две войни с Османската империя; второ, Русия чувствала, че няма сили да брани Аляска при очертаващата ѝ се война срещу Великобритания; и трето, самата Аляска била дива пустош, ценна само с лова за тюленски кожи.

Едва години по-късно по Юкон било открито злато; после нефт, газ и други полезни изкопаеми. Днес брутният продукт на щата Аляска е 49 милиарда долара годишно - колкото този на България. Но Уилям Сьюърд така и не доживял да му благодарят за далновидността - докато бил жив, пресата критикувала "безсмисленото харчене на държавни пари" и наричала новопридобитите територии "Лудостта на Сьюърд". ■

Someone bought a painting in the street and it turned out to be a Van Gogh? He was foisted upon a piece of bad land, and oil gushed up? In fact, the best ultra lucky investment story has nothing to do with these urban legends.

It's quite real, described in diplomatic annals and happened at 4 am on March 30, 1867, exactly 150 years ago. After a night of heated negotiations US Secretary of State William Seward and Russian Minister Plenipotentiary to Washington signed the treaty for the purchase of Alaska. The US got its future largest state for 7.2 million dollars, or 4.70 dollars per square kilometre (at this price Bulgaria would cost about 521,000 dollars). Even in today's dollars, the amount seems too modest today - no more than 123 million dollars for 1.5 million square kilometres of land.

Why didn't Russia not only agree but initiate this most shocking rip off in history? Several reasons: first, Tsar Alexander II had severe financial problems between two wars with the Ottoman Empire; secondly, Russia felt it had no strength to defend Alaska in the emerging war against the UK; and thirdly, Alaska itself was a wilderness, valuable only for seal hunting.

Only years later gold was discovered in the Yukon; then oil, gas and other minerals. Today, Alaska's GDP is 49 billion dollars a year - as much as Bulgaria's. But William Seward didn't live to be thanked for his vision - in his lifetime, the press criticized the "senseless spending of public money" and called the newly acquired territories "Seward's folly". ■

Изненадани от революцията

Как да тълкуваме Доналд Тръмп навръх 100-годишнината от Февруари 1917

Текст БОЙКО ВАСИЛЕВ / Фотография SHUTTERSTOCK

За революциите уж знаем много. Те били стихия. После изяждали децата си. И накрая, обръщали света, защото, според Владимир Илич Ленин, "който не промени всичко, не променя нищо".

САМО ДЕТО НЕ МОЖЕМ да разпознаем революциите, докато се случват. Когато парижката тълпа превзела Бастилията, вътре имало само четирима фалшификатори, двама „лунаници“ и един аристократ-престъпник (но не маркиз дьо Саг; преместили го

няколко дни по-рано). А историците още спорят имало ли е залп на „Аврора“ – и ако е имало, халосен или боен е бил изстрелът. Трябва да мине време, за да кажем: „Абе, онова там, на което не обърнахме особено внимание, то всъщност е било революцията“.

И ЕТО, ДНЕС СЕ ЧУДИМ: Доналд Тръмп революция ли прави, или само скандалчета? Ще промени ли той света из основи, или само ще го поразклати, за да впечатли своите работнически избира-

тели от Уисконсин и Пенсилвания? И ако го промени, как? Америка ще се срути ли или ще стане "отново велика"? Либералните елити ще загубят ли властта; ще се възцарят ли „новите консерватори"? Корпорациите ли ще спечелят или работниците? Ще спре ли глобализацията или ще избухне наново?

Всеки от тези въпроси е за по милион долара, както казват американците. Въпросите често опират до всевластния стратег на Тръмп Стивън Банън, гуруто на „алтернативната" десница, който тласка новия американски президент към непримиримост, конфронтация и крайности. Банън бил казал някога си, че е „ленинист". Искал да сине всичко и да унищожи системата, докрай.

ТАКА, КОГАТО НЕ ЗНАЕМ КАКВО СТАВА, използваме ефектни цитати и образи. И исторически аналогии, разбира се.

Тези аналогии, смята Иван Кръстев, определят погледа ни към съвременността: 200-годишнината на Френската революция нарисува в героични краски промените в Източна Европа през 1989, 100-годишнината на Първата световна ни стресна през 2014, а днес руските власти тушират честванията на октомври 1917, защото Путин не иска революция.

МОЖЕ БИ Е ТАКА. Затова да си спомним за друга руска революция, Февруарската. Нейният юбилей е по-напред в календара. През февруари 1917 петроградските работници и войници свалят самодържавието, принуждават царя да абдикира и формират Временно правителство. Но наред Първата световна война, гладните бунтове и хаоса първият руски експеримент с демокрацията се оказва недоварен, крехък и краткотраен. Осем месеца по-късно Октомврийската революция помита Февруарската. Ленин и неговите решителни болшевици взимат цялата власт.

В ДНЕСНИЯ ДЕН ОБАЧЕ февруари 1917 носи особени поуки. Разбутай ли света, винаги ще дойде някой по-радикален от теб, за да го доразбута. Този някой може и да действа от името на работниците, но няма гаранция, че ще ги попита; нещо повече, те може и да не забележат, че „вече са на власт". Дори да не харесат резултата впоследствие, събитията няма да се върнат назад. Ще се говори много за свобода, разкрепостяване, „власт на народа", пропадане на елитите, „долу богатите и силните", „да живеят бедните и слабите". Но всъщност едни елити ще заменят други. И главно, малцина ще забележат какво се случва, докато не стане късно и то не се случи докрай.

АКО СТИВ БАНЪН СИ МИСЛИ, че ще пусне джиновете от бутилката и после ще ги върне обратно, значи не е никакъв ленинист. Но още по-лошо е, ако иска хаос и срутване на стария свят. Не си въобразявам, че мога да давам съвети на съветник номер едно. Мога само да припомня историята: повечето февруарски революционери завършват зле, а приятелят на Ленин, социалистът Александър Керенски, премиер на Временното правителство, е принуден да бяга далеч. Това вече се е случило и с Френската революция: първо идват умерените революционери, след това крайните; после и едните, и другите загиват на гилотината и се възцарява Бонапарт. Дали алтернативните десни не мечтаят тъкмо за това, наричайки Тръмп „американския Цезар"?

И ВСЕ ПАК... Според друг един известен цитат, историята се повтаря първо като трагедия, после като фарс. Ако Петроград от 1917 е повторил Париж от 1789 като трагедия, сега идва ред на фарса. Персонажите са подходящи, веселбата е гарантирана, щетите (да се надяваме) - минимални. Да се утешим с това. Защото и без това революцията ще се случи, преди да я забележим. Защо тогава да се плашим предварително? ■

CASINO SOFIA

LIVE GAMES

AMERICAN ROULETTE
BLACK JACK
CARRIBBEAN POKER
THREE CARD POKER
ULTIMATE TEXAS POKER

POKER ROOM

TEXAS HOLD'EM POKER
OMAHA POKER
CHINESE POKER

phone INFORMATION POKER ROOM
+359 878 170 161

SLOTS

PREMIER SERIES
WMS MULTI GAME
SUPER GAMINATORS
RISE OF RA
MEGA JACK
CAT 4 CASH
HOT GAME
ELECTRONIC
ROULETTE

CASINO OFFERS VERY ATTRACTIVE CONDITIONS
AND BONUSES FOR THE PLAYERS,
FREE FOOD, DRINKS AND TRANSPORT
FOR THE GOOD PLAYERS CASINO OFFERS
FREE ACCOMMODATION IN THE HOTEL

Radisson BLU

RADISSON HOTEL SOFIA

4, NARODNO SABRANIE Sq.

e-mail: casinosofia@cebs.bg

www.cebs.bg

free line +359 (0)800 18 800

phone: +359 2 980 10 60

Surprised by the Revolution

How should we interpret Donald Trump on the 100th anniversary of February 1917

By BOYKO VASILEV / Photography SHUTTERSTOCK

Supposedly, we know a great deal about the revolutions. They were an element all their own. Then they were consumed by their children. And in the end, they transformed the world, because, according to Vladimir Ilich Lenin, “he, who does not change everything, changes nothing.”

HOWEVER, WE ARE UNABLE to identify revolutions while they are happening. When the crowd in Paris captured the Bastille, inside there were only four counterfeiters, two “lunatics” and one aristocrat-criminal (not Marquis de Sade; he was moved a few days earlier). Historians still argue whether there was a salvo on the Aurora – and if there was one, was it a blank or live round. Time must pass for us to say: “So, that thing there, that we didn’t pay much attention to, it was actually the revolution.”

AND SO, TODAY WE ARE WONDERING: Is Donald Trump creating a revolution, or is he just making small scandals? Will he fundamentally change the world or just shake the latter a bit in order to impress his workers’ electorate from Wisconsin and Pennsylvania? And if he does change it, how will it change? Will America crumble, or will it become “great again?” Will the liberal elites lose the power; will the “new conservatives” ascend the throne? Will the corporations win, or the workers? Is globalization going to come to a stop, or will it explode once more? Each of these is the million dollar question, as Americans say. The questions are often asked of Trump’s all-powerful strategist Stephen Bannon, the guru of the alternative right wing, who pushes the new American president into irreconcilability, confrontation and extremes. Bannon once said that he is a “Leninist.” He wanted to tear down everything and destroy the system, completely.

THUS, WHEN WE DO NOT KNOW WHAT IS HAPPENING, we use spectacular quotes and images, and historical analogies, of course. Ivan Krastev considers these analogies as defining our view of modernity: the 200th anniversary of the French Revolution painted in heroic colors; the changes in Eastern Europe in 1989; the 100th anniversary of World War I startled us in 2014; and today, the Russian authorities temper the celebrations of October 1917, because Putin does not want revolutions.

MAYBE IT IS SO. Therefore let us remember another Russian revolution – the February Revolution. Its anniversary was earlier. In February 1917 the workers and soldiers of Saint Petersburg overthrew the autocracy, forced the tsar to abdicate and formed a Provisional Government. But in the midst of World War I, the hunger riots and the chaos the first Russian experiment with democracy proved to be underdone, fragile and transient. Eight months later the October Revolution swept away the February Revolution. Lenin and his resolute Bolsheviks seized all the power.

TODAY, HOWEVER, February 1917 yields special lessons. If you stir up the world, someone who is more radical than you will always come

to stir it up more. That someone may be acting on behalf of the workers, but there is no guarantee that he will ask them; what is more, they may not notice that they are already in power. Even if they do not like the results, the events cannot be turned back. A great deal will be said about freedom, emancipation, power of the people, fall of elites, “down with the rich and the strong,” “long live the poor and the weak.” But actually, certain elites will replace others. And the main thing, few people will notice what is happening, until it becomes too late and it has happened to its maximum extent.

IF STEVE BANNON THINKS that he will release the genie from the bottle and then put it back in again, this means that he is no Leninist at all. But what is worse is if he wants chaos and a collapse of the old world. I do not fancy that I can give advice to advisor number one. I can only recall history: most February revolutionaries come to a bad end, and Lenin’s friend, the socialist Alexander Kerensky, Minister-President of the Provisional Government, was forced to flee far away. This already happened with the French Revolution as well: the moderate revolutionaries are the first to come, then the radical ones; then both groups are killed by means of the guillotine and Bonaparte ascends the throne. Is it not just that what the alternative right dream of, calling Trump “the American Caesar?”

AND YET... According to another famous quote, history repeats itself first as tragedy, then as farce. If Petersburg in 1917 was a repeat of Paris in 1789, now it is the turn of farce. The characters are appropriate, the merriment is guaranteed, the damages (hopefully) will be minimal. Let us find comfort in that. Because the revolution will happen anyway, before we notice it, so why get frightened beforehand? ■

ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО Е СВЕЩЕН БИЗНЕС

Проф. д-р Фарук Йенджилек, медицински директор,
университетска болница Yeditepe

Текст КАЛИН АНГЕЛОВ / Фотография ИВАЙЛО ПЕТРОВ

Професор Йенджилек, какви са предимствата на една университетска болница в сравнение с останалите?

Да си университетска болница, носи значителни преимущества. Преди всичко ти дава възможност за иновации в образователната и изследователската ти мисия. Позволява ти ориентиран към пациента подход в много сложни случаи, чрез непрекъснато експериментиране, клинични изпитания, иновативни методи. В допълнение фактът, че лекарите ти са и академици, добавя едно по-научно и ефикасно измерение на работата им. Вярваме, че има множество плюсове в такъв тип на работа, включително и достъп до най-новите научни открития, в комбинация с един високо етичен подход.

Основателят на Yeditepe Бегретин Далан казва, че "образованието е свещен бизнес". Не е ли това противоречие: как може един бизнес да е свещен?

Наистина, както казва нашият президент г-н Далан, образованието е свещен бизнес. И без съмнение изисква определени методи и нагласи. Трябва да проявяваме една особена чувствителност, когато става дума за обучението и подготовката на кадри. Да намерим точния баланс между етика и дисциплина. В края на краищата знанията и мирогледът, които внушаваш в умовете на младото поколение, имат потенциала да задоволят определени тенденции и нужди в бъдещето. Да обучава

млади хора означава да оформяш бъдещето. Ние се отнасяме много отговорно към това.

Имате над 750 споразумения за сътрудничество с университети в Северна Америка, Европа и Азия. Колко важно е това в наши дни? В съвременния все по-глобализиран свят, доколко глобализирани са образованието и медицинските услуги?

Вярно е, че в Yeditepe имаме над 750 партньорства с университети и институти. Не бива по никакъв начин да се ограничава достъпът на хората до знания и информация. Интернет е сериозна сила, разбира се, но в крайна сметка човешкият фактор все още си остава най-важен. В този глобализиран и интегриран свят и за нас е ключово да сме интегрирани. Винаги сме вярвали, че силата идва от сътрудничеството. Така че колкото повече нашите изсле-

"Да обучаваш млади хора означава да оформяш бъдещето. Ние се отнасяме много отговорно към това"

гователи и служители имат достъп до различни страни, университети и изследователски центрове, толкова по-силни сме. Същото важи и за партньорите ни. Вярваме в екипната работа и кооперацията.

Има един отдавна вървящ спор, и то не само в България: до каква степен болниците могат да се управляват по чисто пазарен модел? Могат ли да носят печалба? Каква е вашата рецепта?

Сигурен съм, че такъв е случаят в България. Както и в Турция. Навсякъде по света да правиш печалба в здравеопазването е много деликатен въпрос. Ясно е, че ние имаме нужда да растем, да имаме приходи и евентуално - печалба. Но е много важно двете неща да останат разделени. Защото как можеш да продаваш здравеопазването? То не е нещо, което може да се продава от само себе си. Има безброй правила и регулации, които управляват търговската страна на здравния бизнес в Турция. За да можеш да си печелиш в такива условия, е необходимо непрекъс-

квалифициран персонал. Вие очевидно сте в състояние да подготвяте свои собствени специалисти, но как ги убеждавате да останат в Турция?

В много части на света здравният сектор има проблеми с добре образованите и опитни човешки ресурси. Този проблем е по-остър в България. Опитните лекари и медицински сестри се насочват към места с по-добри условия. Това създава негативна миграция.

В Турция ние сме овладели това изтичане на мозъци. Освен това имаме свои собствени висши училища и макар да не даваме специални предимства на учещите в тях, те автоматично получават добри шансове да работят при нас, защото вече са възприели нашата култура. А дори и да отидат другаде, те намират добри позиции заради качеството на обучението, което са получили. Докато предлагаме добри условия в нашия университет и болница, ние ще съумяваме да ги задържим. Но, разбира се, това не е универсално приложим модел. Вярваме, че най-добрият начин

"Със сигурност ще има и неща, които не можем да решим. Животът е много сложно нещо. Но съм уверен, че някои неизлечими заболявания ще изчезнат"

то да се усъвършенстваш, да предлагаш добри услуги и да си етичен. Ние конкретно вярваме, че един приятелски подход към пациента винаги ще води до печеливш модел. Рецептата за това е да запазваш близка връзка с пациента и да оставаш фокусиран върху него. Тъкмо този подход ни доведе дотук.

Имате ли много пациенти, а също и студенти, от България?

Нямаме много студенти, но пациентите ни от България са наистина многобройни. И постоянно се увеличават. Целта ни обаче не е просто да привличаме все повече български пациенти, а да даваме положителен принос към българския здравен сектор. Моделът ни включва да споделяме открито своето ноу-хау с български лекари, да си сътрудничим и на свой ред да научаваме нови неща от тях. И за пациенти, и за студенти вратите ни са широко отворени.

Един от основните проблеми пред медицинската професия в България е засилената емиграция и недостигът на

да задържим способните хора е да подобряваме условията за тях и постоянно да им осигуряваме нови пътища за лично развитие.

Наскоро разговаряхме с известния холандски издател Роберт Тийман, който казва: "Времето е новото богатство. Здравето е новият фетиш". Така ли е наистина? Забелязвате ли тенденция, промяна в обществените нагласи към здравето?

Условията на живот се промениха много в последните години. Хората нямат време да се погрижат за себе си, за физическите си упражнения или здравословното си хранене. Защото условията на труд стават непрекъснато все по-тежки. При това положение не е лесно да се грижиш за здравето и външния си вид. Но болниците вече не са места, в които да идват само болните. Много хора идват, именно за да останат здрави. И си създават една емоционална връзка с болницата. Концепцията "Твоето здраве е твоето богатство" е много важна в здравеопазването. Болниците играят важна роля в нея. Има

безброй промени и развития не само в медицинските лечения, но и в превантивната медицина. Вече е общоприето, че да предотвратиш заболяванията е по-добър подход, отколкото да ги лекуваш. Дори и правителствата го признават вече. Затова и ние вярваме, че е по-логично и последователно да инвестираш в здравето, а не в болестта.

Начинът ни на живот стана несравнимо по-интензивен, натоварен и стресиращ в последните 20 години. Как ни се отразява това?

Да, темпото на живота действително се забърза и стана по-трескаво. Няма съмнение, че това се отразява на здравето ни. И на физическото, и на психическото. Хората вече го осъзнават, но това осъзнаване трябва още да се задълбочи. Да водиш здравословен живот не означава само да идеш в болницата, когато ти е зле. С редовни профилактични прегледи можеш да оптимизираш чувствително здравето си; можеш да го подобриш с физически упражнения и като си изградиш истинска връзка с тялото си, интересувайки се какво се случва с него. Човек трябва да

направи някои компромиси в това отношение. Защото животът става все по-бърз от ген на ген и това изглежда неустържимо. А здравето е нещо, което трябва да ценим и пазим, и да му отделяме време и внимание.

Университетска болница Yeditepe запуса множество исторически за региона постижения, като първата операция на изкуствено сърце, първия байпас с Impella и така нататък. Разкажете ни повече за работата си напоследък?

Нашата мисия е да преследваме непрекъснат напредък в здравеопазването, така че университетска болница Yeditepe стана сцена на много такива "първи" операции. Убедени сме, че ще има още много такива, тъй като непрекъснато изпробваме нови неща в нашата лаборатория за развойна и изследователска дейност. В последно време водим много напреднали клинични изпитания във фаза 2B, съвсем близо до одобрение от американската Администрация за храните и лекарствата - FDA. Върши се сериозна работа. Вярваме, че съвсем скоро ще сложим името си на още няколко такива "първи".

Yeditepe се подготвя за откриването на втората си болница в Истанбул - която според вас ще е първата изцяло антимикробна болница в света. Разкажете ни повече за това?

Да, това ще е едно от следващите ни "първи" постижения. Болницата е изцяло покрита с антимикробен материал, разработен и произведен в нашите лаборатории. По този начин планираме го голяма степен да предотвратим вътрешноболничните инфекции, които си остават един от главните проблеми на болниците днес. Много се гордеем с това. Беше доста скъпоструващ проект, под който се крият сериозна наука, ноу-хау, вложено време и екипна работа. Все още преценяваме каква възвръщаемост ще получим за тези усилия. Успоредно работим и по създаването на първата изцяло антибактериална болница в света. Не се съмняваме, че и други ще ни последват. Но ние сме първите, и това е много важно за нас.

Информационните технологии променяха живота ни. Но до каква степен промениха медицината? Смятате ли, че в близко бъдеще можем да постиг-

нем някакъв наистина голям напредък, примерно да победим рака? Или дори да стигнем до "смъртта на Смъртта", както каза наскоро един български футуролог?

Преди време на един научен конгрес чух, че ние удвояваме скоростта на натрупване на знания на всеки девет години. Ако продължава така, съм убеден, че много проблеми ще намерят решения още в нашия живот. Науката наистина напредва много бързо.

Със сигурност ще има и неща, които не можем да решим. Животът е много сложно нещо. Но съм уверен, че някои неизлечими досега заболявания ще изчезнат. Имаме достатъчно такива примери в миналото. Спомнете си колко епидемии и пандемии са били заличени и сега са част от историята. Много от днешните ни проблеми ще имат същата съдба. Колкото повече такива постижения осъществяваме, колкото повече хора спасяваме, толкова повече сме допринесли за каузата на човешкото щастие. Затова вярвам толкова в напредъка и промяната в медицината. И че с помощта на дигиталните технологии ще намерим решение на още много неща. ■

THE SACRED BUSINESS

Prof. Dr. Faruk Yencilek, Medical Director,
Yeditepe University Hospitals

By KALIN ANGELOV / Photography IVAYLO PETROV

Professor Yencilek, what are the specific features and advantages of running a university hospital, as opposed to a regular hospital?

Being a university hospital brings you very significant advantages. Because it gives you the chance to bring innovations to your mission of training, education and research. When you are a university hospital, you can adopt a patient-focused approach to many extreme cases through a process of continuous experimentation, trials, and innovative methods. In addition, the fact that the doctors are academicians adds a more scientific and effective dimension. We believe that there are a number of pluses to being a university hospital, such as accessing the most recent scientific innovations, combined with being ethical and scientific.

Yeditepe's founder Bedrettin Dalan has said that 'education is a sacred business'. Isn't that a contradiction; how can a business be sacred?

Indeed, as our president Mr. Dalan says, education is a sacred business and unquestionably there are particular methods involved in its conduct. We need to exercise a high level of sensitivity when it comes to education and training; it's a business of ethics. We need to strike the right balance with respect to both ethics and discipline. In the end, the knowledge and pat-

terns of behavior that you impart to the minds of the new generation have the potential to nurture certain trends and tendencies in the future. Therefore, furnishing young people with a scientific and high-quality education means shaping the future. We are very sensitive about this.

You have more than 750 cooperation agreements with universities in North America, Europe and Asia. How important is that nowadays? In a globalised world, how globalised are education and medical services?

Yes, as Yeditepe, we have more than 750 agreements with universities and institutes. One should not restrict ones access to knowledge and information in the world. The internet is a huge strength but in the end the human factor still holds great value and power. In this globalizing and integrated world, our integra-

"Furnishing young people with a scientific and high-quality education means shaping the future"

tion is very important; you can get to a higher level by means of know-how transfers in education and medical quality. We have always believed that strength comes from cooperation. So the more access our researchers and employees have to a wide range of different countries, universities, hospitals and research centers, the greater our strength, and that of our counterparts. In globalization, we believe in teamwork and cooperation.

This has been a long-running debate, and not just in Bulgaria: to what extent can hospitals be managed in a purely market model? Can they be profitable? What is your recipe?

I'm sure that's the case in Bulgaria, as it is in Turkey. Making profits in healthcare is a very sensitive point throughout the world. Because we need to grow, to earn money and perhaps make a profit too. Separation is crucial here because can you market healthcare? Because healthcare is not something that can market itself. There are numerous rules and regulations governing healthcare marketing in Turkey. To be profitable under these conditions requires one continuously to update, offer good services and be ethical. We believe that a patient-friendly approach will always lead you to a profitable model. The recipe for this is to main-

tain a close relationship with ones patients and remain patient-focused. In all probability, it is our patient-centered approach and model that has brought us to this point.

Do you have many patients, and also students, from Bulgaria?

We don't have many students from Bulgaria but we do have a large number of patients from Bulgaria. And the number of Bulgarian patients is constantly growing. But our objective is not only to get patients from Bulgaria; we also want to make positive contributions to the Bulgarian healthcare sector. We have a model that is open to sharing our know-how with doctors there, to collaborate and learn new things from them. On the matter of patients and students, our doors are wide open.

One of the biggest problems faced by the medical profession in Bulgaria is the steady rate of emigration and a shortage of trained staff. You are obviously able to foster your own specialists, but how do you persuade them to stay in Turkey?

The healthcare sector in many parts of the world has problems with regard to trained, experienced human resources. This issue is more acute in Bulgaria. Trained doctors and nurses are flowing to places with better con-

ditions. This creates a negative emigration. In Turkey, we have stemmed this brain drain. We have our own schools and although we do not give priority to those studying in these schools, they automatically enjoy a certain chance as they have absorbed our culture. And in any case they get good positions based on the quality of the education and training they have received. We succeed in keeping them as long as we offer good conditions at our university and hospital, yet this is not a universally applicable or sustainable model. We have institutes, hospitals and universities that supply our human resource requirements. But we believe that the best way to keep staff is to improve their conditions, and continuously to renew and grow their development pathways.

We recently talked to the prominent Dutch publisher Robert Thiemann, who says "Time is the new wealth. Health is the new fetish". Is it really? Have you noticed a trend, a change in the public's attitude towards health?

Life conditions have changed a lot in recent times. People don't have time to look after themselves, take physical exercise, and eat healthily. Because working conditions are becoming progressively harder. People have to look after themselves to look better and stay

healthy and it isn't easy under these conditions. But hospitals are no longer places where only the sick come. Because people must come to hospitals to stay healthy and will then probably form a bond with the hospital. The concept 'Your Health is Your Wealth' is an important one in healthcare. It is possible for healthy people and generations to look after themselves well and live well, and hospitals have an important role to play in this. There have been numerous developments and changes not only in medical treatments but also in preventive healthcare. It is now recognized that preventing disease is a more advantageous method than treating it. Everyone, including governments, have recognized this. So we believe it is more logical and consequential to invest in health rather than sickness.

Our lifestyle has become much more hectic, intense and stressful over the last 20 years. Does this affect our health?

Yes, the pace of life has really speeded up and got more frantic. In particular, being rushed and stressed has changed our pace of life in the past two decades. This undoubtedly affects our health. Both physical, as well as psychological and relationship, conditions, have a direct impact on our state of health. People have become more aware of this and their level of

awareness needs to increase further. Leading a healthy life is not just about going to hospital when you get ill; with regular check-ups, you can optimize your health by looking after yourself well, taking physical exercise, and forming a real relationship with your body by taking a closer interest in how it is doing. One needs to make certain lifestyle compromises. Because life is getting faster every day and it seems impossible to stop this. Health is something to cherish, and one really needs to give time and attention to one's body, both physically and mentally.

Yeditepe University Hospital has achieved many 'firsts' in your region, including the first artificial heart pump operation, the first impella bypass surgery, and so on. Can you tell us a bit more about that?

With our mission of healthcare excellence and progress, Yeditepe University Hospital has become a place of firsts. We are sure that there will be many more innovations as we move forward because we are constantly trying out new things in line with our commitment to our research mission and our R&D laboratory. We have no doubt that new things will emerge from such extensive experimentation and trials. Recently we have been conducting clinical tests at Phase 2B, close to FDA approval. Serious work is going on. We believe that we will soon be putting our name to quite a few more firsts.

Yeditepe is preparing to open its second hospital in Istanbul – claimed to be the world's first total antimicrobial hospital. Can you fill us in on this?

As Yeditepe, that is going to be one of our next firsts. The hospital is coated in a total antibacterial material developed and produced in our own laboratories. In this way we are planning largely to prevent infections, which remain one of the most significant issues facing hospitals today. This will be a world first in which we take great pride. It has been a costly project. Underlying this is serious science, know-how, team work and time. We are considering what we might gain in return for this effort. Yeditepe is notching up another first in opening the world's first total antibacterial hospital. We have no doubt that others will follow, but this is the first and it is very important for us.

IT has changed our lives. To what extent has it changed medicine? Do you think that in the foreseeable future we might achieve some massive breakthrough, like curing cancer? Or even 'the death of Death', as one Bulgarian futurist puts it?

I once heard at a scientific congress that we double our accumulation of knowledge every nine years. If it carries on like that, I believe a number of things will be resolved within the lifetime of people who are around now. Science

"One needs to make certain lifestyle compromises. Because life is getting faster every day and it seems impossible to stop this"

is progressing very rapidly. But there will certainly be things we can't solve. Life is very complicated. But I am sure a number of things that are currently untreatable will be solved in the future. The history of science has witnessed many such examples in the past. A great number of epidemics and pandemics were eradicated years ago and have been consigned to history. I am sure that many of the problems we now struggle with will share

the same fate in the future. The more people we save and problems we can solve, the more we will have served the cause of humanity's happiness and wellbeing. That is why I believe in progress and change in medicine. The digital world is crucial in this respect. There is so much more to do, with science. Much has been accomplished, and this is a long journey. I believe that together with digital technologies, we shall find solutions to many things. ■

Планирате пътуване? Планирайте непредвидимото – сключете застраховка „Отмяна на пътуване” в срок до 5 дни след подписване на договора и извършване на първото плащане.

Застраховката „Отмяна на пътуване” от ЗАД „Армеец” гарантира компенсиране на невъзстановими разходи при:

- отмяна на пътуването;
- съкращаване, прекъсване или удължаване на пътуването;
- закъснение на самолетен полет.

ЗАСТРАХОВАТЕЛНО
АКЦИОНЕРНО ДРУЖЕСТВО
Армеец
www.armeec.bg

Винаги с вас!

Играй, за да се научиш

Микромодули, учене на бързи обороти и виртуална реалност – ето актуалните тенденции в образованието през 2017

Текст КРИСТИНА НИГОХОСЯН / Фотография SHUTTERSTOCK

Както всяко нещо в съвременния свят, и моделите в образованието се сменят бързо, а преподавателите и учебните заведения бързат да не изостанат от тенденциите, за да не загубят клиентите си – ученици и студенти. Последните иновации включват 3D принтери и виртуална реалност, микрообучение и... игра.

ВИРТУАЛНО, ПО-ВИРТУАЛНО, НАЙ-ВИРТУАЛНО. На всеки е ясно, че 3D принтерите са „новото голямо нещо“. Затова и по-напредничавите училища и университети побързаха да осигурят зала с новата технология и други електронни компоненти, която да позволява на учениците да експериментират с принтирането и така да допълнят с практически опит наученото в стандартните часове. Едновременно с това все повече преподаватели използват виртуалната реалност като съпътстващ метод за поднасяне на материала, независимо дали става дума за програмиране, биология или география. Благодарение на приложения като Google Cardboard, до нея има достъп всеки, който притежава смартфон. Представете си колко по-атрактивно за подрастващите е да научат човешката

анатомия, устройството на древен граг или релефа на Азия, докато ги наблюдават триизмерни само с помощта на телефон и очила за виртуална реалност! Съществуват и приложения, които позволяват на учениците да създават собствени триизмерни образи и видеоклипове като част от учебния процес, а според специалистите, това помага за повишаване на визуалната и техническа грамотност, тъй като елиминира скучаещите в клас.

МИКРОМОДУЛИ. И докато всички говореха за персонализация на обучението според капацитета и интересите на ученика, проф. Карл Кап от университета Блумсбърг, Пенсилвания насочва вниманието към друг метод за ефикасно учене: микромодулите. „Идеята е да поднасяте информация на учащите се в малки концентрирани дози, разделени на части,“ пояснява Кап. Съдържанието на учебния материал се разделя на порции и така материята става по-лесна за възприемане. Студентите напредват според собственото си темпо, защото до модулите може да имате достъп и през мобилно устройство. Тази стратегия се цели най-вече в онези

студенти и ученици, свикнали информацията да достига до тях през екрана и бързо губещи интерес към дълги текстове. Това е – почти към всички. Според Кап и специалистите по онлайн обучения Крейг Уайс, видео фрагменти с дължина между 90 и 120 секунди ще станат норма в обучението през следващите години.

SMALL DATA. Терминът се използва за противопоставяне на идеята за Big Data, "големите данни" - информационни активи с голям обем, висока скорост и голямо разнообразие, които позволяват да се предвиждат събития въз основа на повтарящи се модели. За разлика от тях, „малките данни“ не са толкова лесни за измерване, защото включват поведението на учащите се, ръководено от социалните им и емоционални нужди. Все повече загрижени преподаватели са съгласни, че ако обърнат по-голямо внимание на неща като емоционално състояние на ученици и студенти, както и на социалните им контакти, ще могат по-добре да подпомогнат обучението им. Големите данни ще могат да бъдат обединени с малките, за да се състави по-пълна картина на представя-

нето на учащия се и неговите нужди, и да се подпомогне успехът му.

СПРАВЯНЕ С ДИСЛЕКСИЯТА. Около 10 % от световното население страда от това нарушение на способностите за учене и преработване на информацията. Затова и във все повече учебни заведения се полагат специални грижи за учащите се с това състояние. Има няколко специално разработени програми за обучение на хора с дислексия, които обаче изискват както прегварително обучени преподаватели, така и доста повече време от обичайната учебна програма. В България информираността за този специфичен недъг е оскъдна, а преподавателите, подготвени да се занимават с деца с дислексия се броят на пръсти. Малък лъч в тунела е наскоро създаденият безплатен шрифт за дислексици Adys, дело на студентката Кристина Костова.

НА ВИСОКА СКОРОСТ. Терминът „скоростно обучение“ е създаден от Стивън Спир и означава забързване на процеса на добиване на информация с помощта на открития и решаване на проблеми. Така материалът се възприема по-бързо, ефек-

тивно и дълготрайно, отколкото след лекция от 60 минути в препълнена аудитория например. Този тип преподаване е тясно свързан с „новата вълна“, в която учащите определят темпото и начина на предаване на информацията. При скоростното обучение той е активният агент, като участва в игри, симулации и други интерактивни занимания. Според Люис Дънкан, ректор на Военноморския колеж Нюпорт, това решава и друг съвременен проблем – че за четирите или петте години, докато студентите придобият квалификация в дадена област, самата област вече се е променила драматично.

ПОВЕЧЕ ИГРИ. „Липсата на разбиране за ролята на играта е причина много родители и учебни заведения да не оценяват важността ѝ“ казва Хане Расмусен, директор на Фондация Lego. Създадената преди 29 години организация се финансира от датската компания за конструктори и от скоро насочва вниманието си към промяна на нагласите спрямо въвеждането на играта като метод на обучение. Според Расмусен, родителите и образователните министерства всъщност вредят на деца-

та, като ги карат да тръгват на училище все по-рано и по-рано. Защото така те спират да играят от ранна възраст, а играта е пряко свързана със способностите за творчество, решаване на проблеми и емпатия. Затова фондацията отделя бюджет от близо 5 млн. евро за финансиране на позицията „Професор по игра“ към Кеймбридж, а първият титуляр на длъжността ще бъде назначен през април тази година. Междувременно организацията започва подготовка на подобни дейности и в Харвард, Масачусетския технологичен институт и други елитни университети. Според компанията, съществуват 5 типа игра – физическа, символична, с правила, с предмети и преструване, като всяка от тях развива различни способности. Дори и игрите, свързани с мобилните технологии, могат да са източник на нови умения, стига да включват взаимодействие, а не топло взирание в екрана. Расмусен добавя още нещо в защита на играта: самият факт, че се забавлявате, позволява на мозъка ви да възприема новите знания по позитивен начин – нещо, което едва ли сте изпитвали, докато зубрите формулите по органична химия. ■

Play to Learn

Micro-Modules, high-velocity learning and virtual reality –
these are the current education trends for 2017

By CRISTINA NIGOHOSIAN / Photography SHUTTERSTOCK

Like everything in the modern world, education trends are changing rapidly, and both teachers and schools must rush to keep up in order not to lose their customers – school and university students. The latest innovations include 3D printers, virtual reality, microlearning and... play.

VIRTUAL, MORE VIRTUAL, MOST VIRTUAL. Everyone knows that 3D printers are the “new big thing.” Therefore, more advanced schools and universities were also quick to provide a room equipped with the new technology and other electronic components to allow students to experiment with printing, and thus supplement what’s learned in standard classes with practical experience. More and more teachers are using virtual reality as an additional method

of presenting material, whether it’s about programming, biology or geography. Thanks to applications, such as Google Cardboard, any Smartphone owner now has access to it. Imagine how much more interesting it is for students to study human anatomy, the structure of an ancient city or Asia’s land relief, while seeing it three-dimensionally, by only using a phone and virtual reality headset! There are applications allowing students to create their own 3D images and videos as part of the learning process and according to experts, this helps enhance visual and technical literacy, and also eliminates boredom in class.

MICRO-MODULES. While everyone was talking about learning personalization based on

students’ capacity and interests, Professor Karl Kapp at Bloomsburg University, Pennsylvania, focused on another efficient teaching method: Micro-Models. “The concept is to deliver information to learners in small, specific bursts, divided in bits,” Kapp explains. The content is divided in chunks, thus becoming easier to digest. Students progress at their own pace because students can access modules through a mobile device. This strategy is aimed mainly at students and pupils who are used to obtaining information through the screen and who quickly losing interest in long texts. That is – almost everyone. According to Kapp and online learning specialist Craig Weiss, video fragments between 90 and 120 seconds will become a norm in education over the next few years.

SMALL DATA. The term is used to oppose the Big Data concept – high-volume, high velocity and great variety information assets which allow predicting events based on repeating patterns. In contrast, “small data” isn’t that easy to measure as it includes students’ behavior, led by their social and emotional needs. A growing number of concerned teachers agree that if they pay more attention to things such as students’ emotional state, as well as their social contacts, they would be able to support their learning better. Big Data can be combined with the small in order to draw a fuller picture of students’ performance and their needs and enhance their success.

COPING WITH DYSLEXIA. About 10 percent of the world’s population suffers from this learning and information processing disorder. That’s why more and more schools take special care of students with this condition. There are several specially developed learning programs for dyslexic people, which require both well-trained teachers and a lot more time than the typical curriculum. In Bulgaria, awareness of this particular difficulty is scarce and teachers trained to work with children with dyslexia can be counted on one hand. However, there is

some light at the end of the tunnel: the recently created free Adys font for dyslexic people, which is the work of student Cristina Kostova.

HIGH VELOCITY. The term “high-velocity learning” was coined by Steven Spear and it means accelerating the process of obtaining information using discovery and problem solving. Thus, the material is acquired more quickly, effectively and absorbed better than after a 60-minute lecture in a packed auditorium, for instance. This kind of teaching is closely related to the “new wave” where the learner sets the pace and mode of presenting information. In high-velocity learning, the student is the active agent by taking part in games, simulations and other interactive activities. According to Lewis Duncan, Provost of the U.S. Naval War College in Newport, this solves another modern problem – that for the four or five years during which students get a degree in a certain field, the field itself has already changed dramatically.

MORE PLAY. “The lack of understanding about the role of play is the reason why many parents and schools don’t appreciate its importance,” said Hanne Rasmussen, former LEGO Foundation CEO. Founded 29 years ago, the organiza-

tion is financed by the Danish construction toy company and recently has turned its attention to changing attitudes toward introducing play as a teaching method. According to Rasmussen, parents and education ministries actually harm children by making them begin school earlier and must stop playing from an early age, because play is directly linked to creative abilities, problem solving and empathy. Therefore, the foundation allocates nearly 5 million euro to finance the position, Professor of Play at Cambridge, and the first holder of the position will be appointed in April of this year. Meanwhile, the organization has begun preparing such activities at Harvard, MIT and other elite universities.

According to the company, there are five types of play – physical, symbolic, with rules, with objects, and pretending, and each one of them develops various skills. Even games related to mobile technologies can be a source of new skills, as long as they include interaction, rather than staring blankly at the screen. Rasmussen adds one more thing in defense of play: the mere fact you’re having fun, allows your brain to absorb new knowledge in a positive way – something you’ve hardly experienced while boning up on organic chemistry formulae. ■

British Kindergarten & College

**BRITISH SCHOOL
OF SOFIA**

Прием: 2 - 18 години

IB Diploma

CAMBRIDGE GCSE

№1 British School in Bulgaria

gsm: 0886 510 510
www.britishschoolbg.com

Пет ключови нагласи, които ще ни помогнат да учим по-лесно и да сме по-успешни

Five key mindsets to help us learn more easily and be more successful

„Няма да се справя с контролното, защото математиката никога не ми е вървяла“ - вероятно сте чували подобна реплика или дори сте я изричали. Може би сте били свидетели и на изказване от рода: „Отивам на изпита, пък, ако се проваля, ще зная на кое да наблегна повече.“ Двете са примери за основните психологически нагласи, синтезирани от психолога от Станфорд Карол Дюек в книгата ѝ Mindset: The New Psychology of Success. Изследването ѝ доказва как убежденията за собствените ни способности и потенциал се отразяват на поведението ни, и предопределят успеха - или неуспеха.

ПЪРВАТА РЕПЛИКА е типична за представител на „фиксираната“ нагласа – според нея нашият характер, интелигентност и изобретателност са статични и не могат да бъдат променяни по осезаем начин. Успехите ни са само резултат от вродените ни дарби, а всеки провал е смятан за липса на умения. „Прогресивната“ нагласа, от своя страна, гледа на предизвикателствата и неуспехите не като доказателство за липса на интелигентност, а като възможност за промяна и развитие на способностите, които имаме. Карол Дюек твърди, че тези две нагласи от най-ранна възраст определят поведението ни, отношението ни към постижения и провали в професионален, и личен план, както и способността ни просто да бъдем щастливи.

НА БАЗАТА НА ВЕЧЕ УТВЪРДЕНАТА ТЕОРИЯ на Дюек, експертите по учене на базата на психологически модели д-р Дона Уилсън и Марк Конър разработват 5 стратегии, които ще помогнат на ученици и студенти да развият позитивната нагласа, която да им донесе успех. Преди да ви ги споделим обаче, ето още един важен фактор за стимулирането на „прогресивната“ нагласа според Дюек: когато учащите са хвалени за положените усилия, те започват да вярват, че могат да се справят с бъдещи предизвикателства, дори да не са конкретно подготвени за тях. Ако обаче награждавате успехите на детето (например когато то получи шестци), то започва да смята всяка последвала своя грешка за признак на глупост и затвърждава „фиксираната“ нагласа.

“I won't pass the exam because I've never been good at math.” You've probably heard someone say this, or even uttered it yourself. Maybe you've also heard, “I'm going to take the exam.”

Yet, if I fail, I'll know what to focus on for the next time.” Both are examples of the basic psychological mindsets, synthesized by Stanford psychologist Carol Dweck in her book “Mindset: The New Psychology of Success.” Her study proves how belief systems about our own abilities and potential fuel our behavior and predict our success or failure.

THE FIRST REMARK is typical of the fixed mindset which assumes that our character, intelligence, and creative ability are static givens which we cannot change in any meaningful way. Our success is only the affirmation of those inherent talents, and each failure is considered a lack of skills.

A growth mindset, on the other hand, thrives on challenges and sees failure not as evidence of unintelligence but as a springboard for growth and for stretching our existing abilities. Carol Dweck claims that these two mindsets, which we manifest from a very early age, springs a great deal of our behavior, our relationship with success and failure in both professional and personal contexts, and our capacity for happiness.

BASED ON DWECK'S ALREADY ESTABLISHED THEORY, Dr. Donna Wilson and Marcus Conyers, experts in brain-based learning, have developed five strategies to help students develop the positive attitude needed for success. Yet, before we share them, here's another important factor for the promotion of a growth mindset, according to Dweck: when students are praised for effort, they start to believe they can cope with future challenges, even if they haven't been specifically prepared for them.

However, praising the child's abilities (for example, when they get an A), they start to consider each subsequent mistake a sign of poor intellect and fosters a fixed mindset.

1. С ОПТИМИЗЪМ КЪМ •НОВИТЕ ЗНАНИЯ ENCOURAGING OPTIMISM ABOUT LEARNING

Ползата от позитивната нагласа е, че учещите се са по-мотивирани, будни и готови за нови знания, което пък помага да се освободят невротрансмитерите, отговорни за ученето. Съветът към преподавателите е да подхождат весело към особено труден нов материал, като дори дават примери от собствения си опит, в които са преживели временни неуспехи.

The positive mindset helps students become more motivated, alert, and ready to learn, so that neurotransmitters that enable learning can be released. The advice to teachers is to maintain

a positive approach to a particularly tough new material and even share examples of how you have overcome temporary setbacks.

2. ПО-ЕФЕКТИВНО УЧЕНЕ •MORE EFFECTIVE LEARNING

Съществуват многобройни когнитивни стратегии, които могат да ви помогнат да мислите и възприемате на по-високо ниво. Сред тях са използването на пъзели и гатанки, провеждането на брейнсторминг в клас, подготвяне на списъци с въпроси по дадената тема, воденето на записки с помощта на рисунки и диаграми, синтезиране на материала в края на часа, инициране на дискусии с ограничено време, използване на различни по цвят

химикали в зависимост от явленията, които се изучават.

There are numerous cognitive strategies to help you think and learn at higher levels. Among them are using puzzles and riddles, conducting a brainstorming session in class, preparing lists of questions on the assigned topic, note taking with drawings and diagrams, summarizing the material at the end of the class, initiating limited time discussions, and using pens of various colors depending on what they're studying.

3. ПАПКА НА УСПЕХИТЕ •SUCCESS FILE

Тя ще ви помогне по-лесно да визуализирате постигнатото и да не се плашите от непознатия нов материал. Трябва ви папка или обикно-

вен тефтер, в който всеки ден да добавяте примери на успехите в ученето си, като например завършени задачи, участия в групови занятия или дори поредния нов факт, който сте научили днес.

This will help students to easily visualize achievements and not be afraid of new material. You need a simple diary where every day you can add examples of successful learning, such as tasks completed, participation in group sessions or even the next new thing you have learned today.

4. ОЦЕНКА НА НАПРЕДЪКА •GROWTH ASSESSMENT

Тази стратегия не е приложима в домашни условия, освен ако не учите в група.

„КАМЧИЯ“ КАНИ ДЕЦА НА „КОСМИЧЕСКА“ ЕКСПЕДИЦИЯ

Има ли дете, което не би искало да пилотира космическа капсула, да се скачи с орбиталната станция, да наблюдава звездите през огромен телескоп и да общува с космонавти? Пролетна експедиция „Интеркосмос – днес!“ е предложението на Санаторно-оздравителния комплекс „Камчия“ за децата през великденската ваканция.

Младите космонавти ще участват в космически екипажи, ще творят, ще правят хвър-

чила, ще спортуват ежедневно в прекрасни условия – модерна база, плаж, море, река и вековна гора.

Наситена е програмата и на летните лагерни смени, които започват през юни. Предстоят езикови смени на руски и английски, международни фестивали, професионални проекти. Подготвени са повече от 60 занимателни майсторкласа, които ще разкрият детските таланти.

СОК „Камчия“, построен в България с инвестицията на Правителството на Москва, е уникален международен център за образование, култура, отгид, спорт и здраве, който работи целогодишно. Комплексът предлага младежки и семеен отгид, образование, култура, спорт, бизнес и конгресен туризъм.

Is there a child who wouldn't like to pilot a space capsule, dock with the orbital station, to observe the stars through a huge telescope and communicate with astronauts? The spring expedition "Inter-space – today!" is the proposal of the Sanatorium and Health Complex Kamchia for children over the Easter holiday. Young astronauts will take part in space crews, create, make kites, do sport daily in perfect conditions – state-of-the-art facilities, beach, seaside, river and an old-growth forest.

The programme of the summer camps starting in June is also full. There will be language camps in Russian and English, international festivals, vocational projects. More than 60 entertaining masterclasses, discovering children's talents, have

been prepared.

The SHC Kamchia, built in Bulgaria with the Government of Moscow City investment, is a unique international education, culture, leisure, sports

and health institution open all year round. The complex offers youth and family recreation, education, culture, sports, business and congress tourism.

KAMCHIA INVITES CHILDREN ON “SPACE” EXPLORATION

За информация и записвания: sokkamchia_prodaybi@abv.bg
Централен офис: София, ул. Тунджа № 53, тел: +359 2 8581928
sokkamchia-sofia@einet.bg
www.sok-kamchia.com

Може да звучи шокиращо да обсъждате пред класа или само с учителя си успехите и трудностите си, но всъщност е много ползотворно за това да се ориентирате го къде сте и накъде вървите. Оценката на прогреса помага на учащите да опознаят силните си страни и слабостите, по които да работят. Тя може да става под формата на дискусия в учебна група или като персонален разговор с преподавателя.

This strategy isn't applicable at home, unless you study in a group. It may sound shocking to discuss your success and challenges in front of the class or face-to-face with the teacher, but it is in fact very beneficial for guiding: where you currently are and where you're heading. Growth assessment helps students identify their strengths and

areas of weaknesses that need further practice. It may include group study discussions or interviews with individual students.

5. ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ИЗБОР LETTING STUDENTS CHOOSE

Когато студентите или учениците имат право да избират темите, които ги вълнуват в рамките на изучавания предмет, те запаметяват много по-лесно и са по-мотивирани да учат. Освен това така те разбират, че имат избор и сами са отговорни за развитието си.

When students can choose topics of personal interest to study, they can memorize more easily and are more motivated to learn. Also, it underscores that they have a choice and are in charge of their learning. ■

ДРИТА
Основано 1990 г.

Частно средно езиково училище
и детска градина

www.dritaschool.com

София, кв. Симеоново, ул. Каменица 13
тел.: 02/961 32 42; 961 32 88
e-mail: info@dritaschool.com

70 | КОГАТО РОБОТИТЕ СЛОЖАТ ВРАТОВРЪЗКИ

WHEN ROBOTS PUT ON NECKTIES

74 | ЗАПЛАХА ДА НЕ СЕ ПРЕВЪРНЕМ В РОБОТИ
THE BIGGEST THREAT IS TO BECOME ROBOTS

80 | ДА ЗАПОЧНЕШ НА ЧИСТО
STARTING WITH A CLEAN SLATE

ПОМИЛВАНЕ ЗА ПЛУТОН?

PARDONING PLUTO?

След 11 години изгнание извън клуба, Плутон може отново да си върне статута на пълноправна планета. Учени от NASA предлагат нова дефиниция що е планета, която би присъдила почетното звание не само на Плутон, но и на още стотина космически тела в Слънчевата система, включително и на собствената ни Луна.

Досега Международният съюз на астрономите (IAU) поставяше като категорично условие планетите да обикалят около Слънцето, а не около други планети. През 2006 Плутон бе понижен до "планета-джудже", след като се оказа, че във външните области на системата има стотици тела с неговите размери.

Сега обаче екипът на NASA, който прати сондата New Horizons до Плутон, предлага това ограничение да отпадне и планетите да се разграничават не според взаимовъздействието им със Слънцето, а според физическите им качества.

Тяхното определение звучи така: "субзвезден масивен обект, в който никога не е протичал ядрен синтез и който има достатъчна собствена гравитация, за да запазва сфероидна форма". По него планети са Луната, а също и някои други големи спътници в Слънчевата система, като Титан, Енцелад, Европа и Ганимед.

After 11 years in exile outside the club, Pluto could become a planet again. NASA scientists have proposed a new definition of a planet, which could give the honorary title not only to Pluto, but to another hundred celestial bodies in the Solar System, including our very own Moon.

So far, according to the International Astronomical Union (IAU) cosmic bodies needed to be orbiting the Sun, not other planets, to be considered planets. In 2006, Pluto was demoted to dwarf planet status, when it turned out there were hundreds of bodies of its size in the outer part of the system. Now, however, NASA's team that sent New Horizons probe to Pluto, proposed removing this restriction and defining planets not according to their interaction with the Sun, but their physical properties. Their definition reads: "a sub-stellar mass body that has never undergone nuclear fusion and that has sufficient self-gravitation to assume a spheroidal shape". This would mean that our Moon, and other large moons in the Solar System such as Titan, Enceladus, Europa, and Ganymede, would qualify as planets. ■

КАТАСТРОФА НАЗРЯВА В АНТАРКТИКА

DISASTER BREWING IN ANTARCTICA

Пукнатината в антарктическият шelfов ледник Ларсен на места вече е с ширина над 300 метра - колкото е висока Айфеловата кула. Това заплашва да откъсне айсберг с размерите на Пловдивска област. Учените се притесняват, че сътресенията от това окончателно ще нарушат целостта на ледника и той ще потъне, повишавайки нивото на световния океан с 10 см.

The crack in Antarctica's Larsen ice shelf in some parts is as wide as over 300 metres – as tall as the Eiffel Tower. This threatens to break off an iceberg, the size of Plovdiv municipality. Scientists are concerned that the collapses would finally harm the integrity of the ice shelf and it would drown, thus raising the global sea level by 10 centimetres. ■

КОГАТО РОБОТИТЕ СЛОЖАТ ВРАТОВРЪЗКИ

Поне пет милиона работни места ще бъдат заети
от автомати до 2020 година

Текст ЕЛЕНА КИРИЛОВА / Фотография SHUTTERSTOCK

Готови ли сте да делите бюро с робот, който не само разбира добре естеството на работата ви, но скоро може да ви бъде шеф? Всъщност става дума за сценарий, който е напълно изпълним, при това в рамките на следващото десетилетие. Очаква се над 5 милиона работни места да бъдат загубени само до 2020 година в резултат на развитието на генетиката, изкуст-

вения интелект и други технологични промени, показва изследване отпреди няколко месеца на Световния икономически форум. От появата на тези данни до днес прогнозите не са станали по-оптимистични. Само в Япония прогнозите са 2.4 млн. работни места да бъдат заличени от роботите до 2030 година, според доклад на Института за проучвания на Mitsubishi.

When Robots Put on Neckties

At least five million workplaces will be occupied by automata by 2020

By ELENA KIRILOVA / Photography SHUTTERSTOCK

Are you prepared to share a desk with a robot, which will not only understand the nature of your work, but may soon be your boss? It is in fact a matter of a scenario, which is completely feasible, within the next decade. Over 5 million jobs are expected to be lost by 2020 as a result of the development of genetics, of artificial intelligence and other technological changes, according to research by the World Economic Forum from a few months ago. Since publishing this data the prognosis has not become more optimistic. In Japan alone, it's projected that 2.4 million jobs will be obliterated by robots by 2030, according to a report by the Mitsubishi Research Institute.

AGAINST THE BACKGROUND OF THESE THREATS the Members of the European Parliament insist on the elaboration of pan-European rules in the field of robotics and artificial intelligence. It is still not clear if laws, recommendations or uniform standards will be introduced or not, but the authorities and the business are unanimous that the time has come for creating this framework. The clarification of key questions lies ahead, including clearly defining what a robot is exactly, and what differentiates it from the intelligent robot, which is capable of self-teaching and of adapting to the world around it.

FROM NOW ON, THE BIG PROBLEMS ARE DRAWING NEAR. What will happen if the robot colleague makes a mistake and who will have to bear the blame – you in the next cubical, its developer, the employer, or the person operating the machine, if there is such a person at all? Who will the huge volumes of data belong to that are collected by the robots? What influences will the large number of robots have over the economy and employment? How are we to be sure that the robots, which use voice recognition, understand us and that they will respond adequately to what

we say to them?

“WE ARE NOT ORGANIZING A SOCIETY FOR ROBOTS, but for people,” explicitly says Mady Delvaux, a Member of the European Parliament from Luxembourg. At the same time, the image of robots still remains frightening for a large part of society. In the 1950s robots were mainly represented as dreadful machines, holding helpless women in their hands, but today we are increasingly talking about friendly social robots. They can be particularly useful in trainings, and in the education of children, teaching them languages, for example. Social robots are also used in the rehabilitation of people who have sustained trauma and need support. According to recent studies by Plymouth University, children learn 50 percent more if they have a robot in front of them, with which to communicate, than if they are alone. But the question arises of what exactly the relations “human-robot” should be.

THE INTRODUCTION OF UNIFORM STANDARDS in robotics could be valuable for business. If it comes to that, the engineers would have to implement algorithms that are to meet the new requirements during production itself. All these changes also signify an urgent necessity of a change in education, in order for an adequate labor force to be created. A part of the prognosis indicates that robots may create new ones, instead of destroying workplaces, but with higher requirements of the employees. From now on, the key regulatory decisions are in the hands of the European Commission, which has already received the recommendations and proposals of the European Parliament in this field. Meanwhile the notion of the robot with a necktie is sitting at the next desk should not frighten anyone. It does not yet possess a good enough general intelligence to be a real threat. ■

НА ФОНА НА ТЕЗИ ЗАПЛАХИ европейските депутати настояват за изготвянето на общоевропейски правила в областта на роботиката и изкуствения интелект. Все още не е ясно дали ще бъдат въведени закони, препоръки или единни стандарти, но властите и бизнесът са единодушни, че времето за създаването на тази рамка е настъпило. Предстои да се изяснят ключови въпроси, включително ясно да се дефинира какво точно е робот и каква е разликата му с умния робот, който може да се самообучава и адаптира към света около него.

ОТТУК НАСЕТНЕ ИДВАТ ГОЛЕМИТЕ ПРОБЛЕМИ. Какво ще се случи, ако колегата робот допусне грешка и кой ще трябва да понесе вината - вие, като съсед по бюро, неговият разработчик, работодателят или човекът, който управлява машината, ако такъв изобщо има? На кого ще принадлежат огромните обеми от данни, които роботите ще събират за хората? Какво ще бъде влиянието на масово навлизащата роботика върху икономиката и заетостта и как да сме сигурни, че роботите, които ползват гласово разпознаване, ни разбират и ще откликнат адекватно на това, което им казваме?

„НЕ ОРГАНИЗИРАМЕ ОБЩЕСТВО ЗА РОБОТИ, а за хора“, категорична е Мади Делво, евродепутат от Люксембург. Същевременно образът на роботите остава все така плашещ за голяма част от обществото. Ако през 50-те години роботите бяха представяни предимно като страховити машини, които държат в ръцете си беззащитни жени, днес все повече говорим за приятелски настроени социални роботи. Те могат да са особено полезни в обученията и в образованието на децата, учейки ги на езици например. Социални роботи се ползват и при рехабилитацията на хора, претърпели тежки травми и нуждаещи се от подкрепа. Според последни проучвания на Plymouth University децата научават с 50% повече, ако пред тях има робот, с който да си общуват, отколкото, ако са сами. Но изниква питането какви точно трябва да са отношенията „човек - робот“.

ВЪВЕЖДАНЕТО НА ЕДИННИ СТАНДАРТИ в роботиката може да е полезно за бизнеса. Стигне ли се до това, инженерите ще трябва да имплементират още при самото производство алгоритми, които да отговарят на новите изисквания. Всички тези промени означават и спешна необходимост от промяна в образованието, за да се създаде адекватна работна ръка. Част от прогнозите сочат, че роботите могат не да премахнат, а да създадат нови места за работа, но с по-големи изисквания към служителите. Оттук насетне ключовите регулаторни решения са в ръцете на Европейската комисия, която вече е получила препоръките и предложенията на Европейския парламент в областта. Междувременно идеята за работа с вратовръзката, който седи на съседното бюро, не бива да плаши никого. Той все още не разполага с достатъчно добра обща интелигентност, за да е истинска заплаха. ■

DENTAL CLINIC

EO Dent

И ДЕНТАЛЕН ТУРИЗЪМ В БЪЛГАРИЯ

Подарете си красива усмивка в ЕО Дент и решете своите проблеми със зъбите за една седмица в България.

Цялостна грижа – от избелване до имплантология, 3D-диагностика, лечение с лазер, фасети и циркониеви конструкции. Всичко това е реалност в дентални клиници ЕО Дент.

Вече 15 години – опит, доверие и сигурност.

ЕО Дент е клиниката, която преобрази усмивката на Силвестър Сталоун и на още много други известни личности.

ПЪРВАТА БЪЛГАРО-НЕМСКА
ИМПЛАНТОЛОГИЧНО-ХИРУРГИЧНА
ДЕНТАЛНА КЛИНИКА

THE FIRST BULGARIAN-GERMAN
DENTAL SURGERY AND
IMPLANT CLINIC

EO DENT AND DENTAL TOURISM IN BULGARIA

Treat yourselves to a beautiful smile at EO Dent and find a solution to your teeth problems during one week in Bulgaria.

Complete care for your smile – from teeth whitening to implant dentistry, 3D diagnostics, laser treatment, veneers and zirconia constructions – all this is a reality in the EO Dent dental clinics.

Already 15 years of experience, confidence, and security.

EO DENT is the clinic that transformed Sylvester Stallone's smile – and many other celebrities, too.

www.eo-dent.com info@eo-dent.com EODent
me./tel.: +359 888464666, +359 888615487, +359 884434363

Главната заплаха е да не се превърнем сами в роботи

Световноизвестният футурист Герд Леонард
прег Bloomberg TV Bulgaria

Текст ДЕЛЯН ПЕТРИШКИ / Фотография BLOOMBERG, SHUTTERSTOCK

Герд, казвате, че ние сме може би последната генерация човешки същества, които оставаме физически независими от технологиите. Не трябва ли и следващите поколения да имат право на избор по този въпрос?

Напълно съм съгласен, но реалността е такава - влиянието на технологиите расте експоненциално и ние губим предимство. Ако не използваме мобилен телефон, изпадаме в неравностойно положение. Оттук нататък информацията от телефона ще влезе в очилата ни, после чрез електронна свързка и компютърен интерфейс ще стигне направо в мозъка, и така винаги ще бъдем свързани с интернет. Имайте предвид, че тази пряка връзка с мозъка не е научна фантастика, а реалност, от която ни делят десет до петнайсет години. Предполагам, че не бива да допускаме това, защото ще е лошо да се превърнем в технология. Ще забравим кои сме и ще се превърнем в машини. Но да, съгласен съм с вас – ние трябва да имаме избор по въпроса. И това е много важна политическа дискусия.

Вие и други футуристи казвате, че научната фантастика се е превърнала в научен факт и че бъдещето е вече тук. Това, освен че ни отнема фантастиката като жанр, няма ли да ни отнеме и възможността да мислим в бъдеще време, да мечтаем, да моделираме новия свят по начина, по който искаме?

Може би, ако ситуацията се развие неблагоприятно, ако не създадем това, което аз наричам Агенция за защита на човека: структура, която да се занимава с обществените договори, законодателство и регулации, с разбирането, че е важно за нас да продължим да бъдем хора; която ще пази правото ни да забравяме, да грешим и дори да лъжем. Тези неща ни правят хора, но технологиите ги ненавиждат, защото те не могат да се свежат до поток от данни. Не се поддават на изчисления.

Виждате, не можем да си позволим да не използваме технологиите, защото тогава бихме станали неконкурентни, неспособни да си вършим работата. Да, ако технологиите намерят лечение на рака, ще

е чудесно. Но ако можем да постигнем това, можем да направим и супервойник. Така че много важно е да обсъждаме проблемите на етиката и да постигнем едномислие за правилата. Иначе човечеството го очаква злочест край.

Това означава ли, че понятия като „морал“ и „етика“ придобиват нов смисъл?

Технологиите не боравят с етика и ценности. И не разбират отношенията между двама души, защото това не са НУЛИ и ЕДИНИЦИ. В нашето общуване понякога най-голямо значение имат нещата, които остават неизречени. На технологиите им е трудно да разберат подобно нещо. Технологиите не вярват в нищо. Ние сме тези, които вярваме. Ние трябва да използваме технологиите като инструмент, за да направим живота ни по-добър, най-вече от гледна точка на човешкото щастие. Но ако превърнем тази употреба в цел на нашия живот, тогава сме в голяма беля, защото не можем да се конкурираме с технологиите. След

ГЕРД ЛЕОНАРД, роден през 1961 в Бон, е един от най-прочутите футуролози в света. Музикант по образование, днес той се занимава с писане, консултиране на големи компании, редовен лектор е на TEDx, а списание Wired го определи като една от стотте най-влиятелни личности в Европа.

GERD LEONHARD, born in Bonn in 1961, is one of the most famous futurists in the world. A musician by trade, today he writes, is a consultant with large companies, is a regular TED speaker, and WIRED Magazine listed him as one of the top 100 influencers in Europe.

осем години ще имаме машини с коефициент на интелигентност 100 000. И ако не ги контролираме, би било много опасно. Най-големият проблем, както го виждам аз, е не, че ще бъдем убити от роботи, а че ние самите ще се превърнем в роботи.

Ще се променят ли възприятията ни за време и пространство?

Напредваме бързо към голяма продължителност на живота. Нашите деца, вашите деца ще живеят по 100 години, могат да бъдат 120, дори 150 години. А това ще промени възгледа ни за живота. След 20 години може и да намерим решение на проблема с рака. Да, ще продължаваме да умираме по други причини, но като цяло човечеството ще оstarее. А това променя цялата социална структура – заетостта, пенсионната система, капитализма като цяло.

Начинът да се справяме с проблемите опира до едно: сътрудничеството.

Ето пример: ако намерим способ да се справим с рака, би трябвало да бъде безплатно. Нали така? Трудно е да си пред-

ставиш как нещото, за чието измисляне са похарчени трилиони евро, ще бъде безплатно. Но ако не бъде безплатно, тогава ще настъпи война, защото богатите хората ще живеят вечно.

Главна тема на форума в Давос бе рискът от масова безработица заради автоматизацията...

Това не е непременно лошо. Да, ако сте таксиметров шофьор, а Uber въвежда самоуправляеми автомобили, това е лошо.

"На технологиите им е трудно да разберат подобно нещо. Технологиите не вярват в нищо. Ние сме тези, които вярваме"

Но ако разделим работата от парите така, че да работите каквото поискате, а парите да идват така или иначе, този проблем отпада.

Трудният въпрос е какво ще правят всички тези хора, които днес извършват нискоквалифициран труд - касиерите в магазините, служителите в колцентрове, шофьорите на камиони, счетоводителите... Ще трябва да променим изцяло начина, по който обучаваме хората.

Но в перспектива това не е лошо. Говорим за дейности, които никога не мечтае да извършва - те са просто работа.

Но кой ще каже на всички тези хора, останали без работа, че сега разполагат с цялото време на света, за да се самоусъвършенстват интелектуално?

Трябва да проумеем, че занапред всеки рутинен, механичен труд ще се върши от машини. Дори в научната сфера, в програмирането, управлението на самолети. Ако върша рутинна дейност, тогава си заминавам. Единственото, което машините не могат, са чисто човешките, изобрета-

The Biggest Threat Is to Become Robots

World-renowned futurist Gerd Leonhard for Bloomberg TV Bulgaria

By DELYAN PETRISHKY / Photography BLOOMBERG, SHUTTERSTOCK

Gerd, you're saying that we could be the last generation of humans not physically altered by technology. Shouldn't the next generations have the right of choice in the matter?

I couldn't agree more, but I think the reality is that technology is growing exponentially and we have a disadvantage. If you don't use a mobile phone, you're disadvantaged. Just a few years from now the information from the phone goes into my glasses, then it moves with an electronic connection and a brain computer interface and the next thing you know I'm always connected to the Internet. Keep in mind that this direct connection to the brain isn't science fiction but reality, maybe 10 or 15 years away. I propose that we shouldn't do that, because it would be bad if we became technology. We'd forget who we are and we'd become machines. But yes, I agree with you – we should have a choice. And this will be a very large political debate.

You and other futurists say that science fiction is actually science fact and the future is already here. Will this make science fiction obsolete and will we also be unable to have perceptions, to dream, to design the new world the way we like?

I think if we go about this badly, if we don't create what I call the Human Protection Agency: a structure dealing with social contracts, laws and regulations, an understanding that it's important for us to stay human. For example, things like forgetting or mistakes and even lies. These things make us human, but technology hates all

these things, because they can't be used as a data stream. This doesn't compute.

Look, we can't afford not to use technology because if we don't use technology, we'd become uncompetitive, unable to function. Yes, if technology can solve cancer, it'd be great. But if we can solve cancer, we can also build a super soldier. So, we have to have a debate about what is ethical and collaborate on what the rules are. Otherwise, that could be the end of the human story.

Does this mean that notions such as morality and ethics take on new meaning?

Technology doesn't understand ethics or values. Technology doesn't understand human things that go between two people, because it's not ZEROES AND ONES. A lot of things, when we're speaking, it's the things that we don't say that have the most meaning. Technology will have a hard time understanding that sort of thing.

"Over the next five to eight years, technology will be the number one investment because it creates efficiency"

Technology doesn't believe in anything. It's us that believe in things. We have to use technology as a tool, to make our lives better, for human happiness, basically. If we use it to become the purpose of our lives, then we would be in trouble, because we can't compete with technology. In eight years we'll have machines with an IQ of 100,000. If we don't control them, it could be quite dangerous.

The biggest problem I see is not that we're going to get killed by robots, but that we're going to become robots.

Will our perception of time and space change?

We're moving quickly toward a very long lifespan. Our children, your children, will live to be 100 years old, maybe 120, even 150. That will change the whole way that we look at life. In 20 years we may be able to solve cancer. Yes, we'll continue dying from other reasons, but we'll all grow to be very old. And that changes the whole social structure – work, pensions, and capitalism, all of those things. In the end, there's really only one choice: to collaborate.

For example, if we invent a way to end cancer, it'd have to be free, right? It's very hard to imagine how something that cost trillions of euro to invent could be free. But if we don't make it free, then we'll have war, because rich people could live forever.

The key theme at the forum in Davos was

the risk of massive unemployment caused by automation...

This is not necessarily a bad thing. Yes, if you're a taxi driver and Uber cars are driving themselves, that's a bad thing. But if we separate work from money, so that you'd do the work that you want to do, and the money comes anyway, then it's a different system. The difficult part is what to do with all the people that had routine work – checkout in supermarkets, call centers, truck drivers, bookkeeping... We'll have to educate people differently. But it's not a bad thing. I think nobody necessarily wants to do that work– it's just a job.

Who is going to be the one to tell all the people without jobs that now they have all the time in the world to develop themselves intellectually?

We should realize that anything that's a routine, mechanical, machines will do, even science, programming, flying an airplane. I do routine work, and then I'll go away. The only work that machines can't do is all of the human work – negotiation, design, therapy, cooking... There are millions of new human jobs. Every politician that doesn't understand what's coming should make room for some new people, because this is the primary change of society.

What will happen with good old Social Order?

The primary challenge for us is to take the

benefits of technology – clean water, different sources of food, new energy, solving cancer – we have to take the benefits of technology and distribute that to everyone. To share the benefit. If we keep the benefit like we do now, we'll have a lot of really rich people with access to these benefits and others, without access. Then we'll have social unrest, wars and terrorism.

That is the primary source of terrorism.

What's the best way to invest? What are the indicators of this world?

Over the next five to eight years, technology will be the number one investment because it creates efficiency. However, I think if you only invest in technology, then you'll find yourself becoming like everybody else. Cloud computing, artificial intelligence and robotics – those are very big investments. You can do pretty well in those sectors in the next five years. But afterwards, in roughly 10 years, we're going to go to this post-capitalism society, because we'll have solved a lot of large problems. And then the investing changes completely. Right now it's all about profit and growth, and that will eventually end, because but we'll have reached the maximum possible growth.

You say that a very good mind exercise is to spend a percentage of our time thinking about things that don't exist.

I call this hybrid thinking. Children do that, because children live in a world of fantasy.

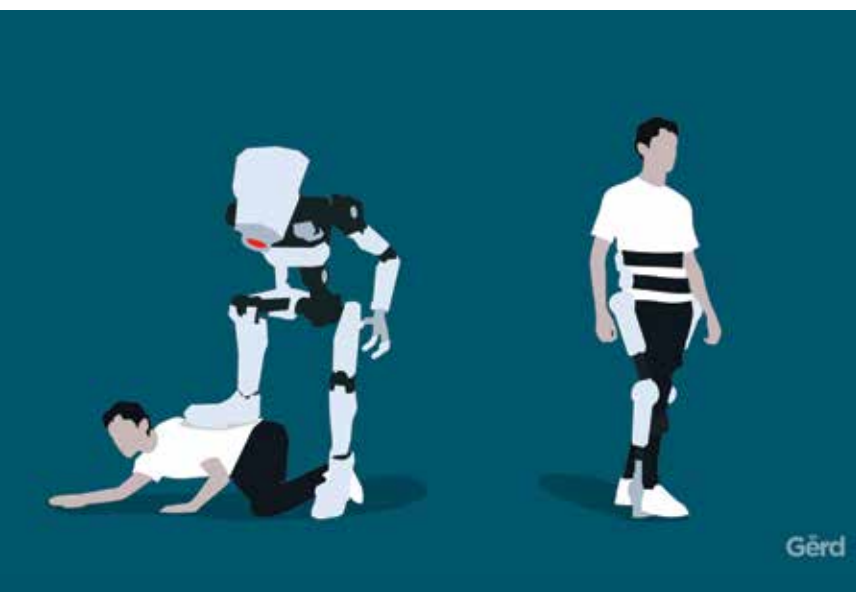
They experiment with their play and move into a world of fantasy which doesn't exist. But grownups can't do that anymore because they've been told that's a bad thing; it's unproductive. The future is that what used to be unproductive becomes the new productive. For if you can't imagine the future, you'll die.

Give us a positive and a negative example of collaboration between man and technology over the past year.

Technologies are morally neutral until we apply them. That's William Gibson. Technology is growing extremely fast, possibilities are endless. But our level of morals or understanding is still remaining the same. There's no way we can say to technology to stop developing. That's not going to happen. So our only choice is to apply different morals and rules that we can keep on top of what's happening.

A bad example would be if I were no longer allowed to drive, because I make mistakes. If they said that I couldn't drive because I was not as good as the computer, it'd be true. But that's a question of free will. The problem is that the definition of that is culturally different, and whether or not free will includes driving a car. But the free will of selecting a partner or having children, even if the genes don't match, I think that would be inhuman not to allow that. There should be debate.

Ultimately, we found answers to nuclear power and we have nuclear treaties. So it's not impossible. It's just really complicated and slow. ■

телни дейности - преговорите, дизайна, психотерапията, готварството... Има милиони нови човешки дейности.

Всеки политик, който не разбира какво предстои, би трябвало да отстъпи мястото си на нови лица, защото това е главната промяна в нашето общество.

Какво ще се случи с добрия стар Обществен договор?

Главното предизвикателство пред нас е да извлечем ползите от технологиите - чиста вода, нови източници на храна, нова енергия, лечение на рака - но да ги извлечем така, че всички да могат да ги ползват. Да има споделяне на ползите. Ако ги задръжаме по начина, по който го правим в момента, тогава ще имаме много богати хора, с достъп до тези ползи, и всички други, без достъп. Тогава ще имаме обществени вълнения, войни и тероризъм.

Тъкмо неравенството е в основата на тероризма.

Къде е най-разумно да се инвестира? Кои ще бъдат носителите на този нов свят?

През следващите 5-8 години, технологиите ще бъдат най-добрата инвестиция, защото създават ефективност. Въпреки това, ако инвестирате единствено в тази сфера, в един момент ще станете като всички останали. Облачни технологии, изкуствен интелект и роботика - това са много значими инвестиции. Можете да се справите много добре в тези сектори през следващите пет години. Но после, след десетина години, ще преминем в едно пост-капиталистическо общество, защото ще сме решили много основни проблеми. И това ще промени инвестирането из основи. В момента всичко се върти около печалбата и растежа, но в един момент това ще приключи, защото ще сме достигнали максималния възможен растеж.

Казвате, че едно добро упражнение за ума е да отделяме процент от нашето време да мислим за неща, които не съществуват.

Аз го наричам хибридно мислене. Децата го правят, защото живеят във фантастичен свят. Те експериментират с игрите си и се пренасят в един свят, който не съществува. Но възрастните вече не правят това, защото са им казали, че е лошо и непродуктивно. А в бъдещето това, което е било непродуктивно, става новото продуктивно. Защото ако не можете да си представите бъдещето, вие ще загинете.

Дайте ни по един добър и лош пример за връзката човек-технологии през последната година.

Технологията е неутрална от морална гледна точка, докато не я използваме. Това са думи на Уилям Гибсън. Технологиите се развиват изключително бързо и възможностите са безкрайни. Но нашият морал и нивото ни на разбиране си остават същите като преди. Няма как да кажем на технологията да спре да се развива. Това няма да се случи. Така че единственият ни избор е да прилагаме различен морал и правила, за да контролираме ситуацията.

Един лош пример би бил повече да не ни разрешават да шофирам, защото правя грешки. Ако ми кажат, че не съм толкова добър като компютъра, това ще е вярно. Но е въпрос на свободна воля. Проблемът е, че има сериозни културни различия при определянето що е свободна воля. И дали тя се отнася и до шофирането. Защото, ако става дума за избор на партньор за създаване на поколение, дори гените ви да не съвпадат, не би било хуманно някой да ви го забрани. Трябва да има дебати по тези въпроси. В края на краищата намерихме такова решение за ядрената енергия, и я регулираме с международни договори. Така че не е невъзможно. Но е много сложно и бавно. ■

World Luxury
Spa
Awards
WINNER 2015

RAMADA.
SOFIA

WYNDHAM®
Batumi

VICTORIA SPA

SPA & FITNESS

**Victoria spa is the biggest spa in Sofia, situated in Ramada Princess hotel on 3500 sm .
There are on your disposal:**

**INDOOR SWIMMING POOL ; CHILDREN POOL;
VITAMIN BAR; FITNESS CENTER & SPORTS HALL
FOR GROUP CLASSES; FINNISH SAUNA, SALTED
SAUNA, STEAM BATH; TURKISH BATH HAMMAM
WITH ORIENTAL PEELING / kese /; 8 LUXURY
MASSAGE ROOMS WITH JAKUZZIES; COSMETICS;
V.I.P SPA APARTMENT; HAIR DRESSERS SALOON
WITH MANICURE & PEDICURE; SUN BED; MORE
THEN 150 DIFFERENT MESSAGES AND SPA
RITUALS; INTERNATIONAL SPA TEAM FROM BALI,
THAILAND AND THE PHILIPPINES;
5 STARS SERVICE**

**For more information and reservations please dial :
Georgia, Wyndham Batumi hotel +995 599 31 30 12
Bulgaria, Ramada Princess hotel +359 895 79 29 38**

www.victoria-spa.com

ДА ЗАПОЧНЕШ НА ЧИСТО

218 конски сили и разход от 1.7 на сто - Passat GTE,
Вторият хибрид на Volkswagen, Вдига Високо летвата

Текст КОНСТАНТИН ТОМОВ / Фотография КОЛЕЛА

Преди точно 43 години комбинацията от три главни букви преобрази Volkswagen. Компанията, която дотогава бе позната най-вече с достъпни, практични автомобили, представи първия Golf GTI - и внезапно се превърна в обект на желанието.

ДНЕС ГЕРМАНЦИТЕ ИСКАТ искат да използват почти същите букви, за да направят следващия голям обрат. Които е насочен към едно високотехнологично и чисто бъдеще.

GTE е новата линия плъг-ин хибриди на VW, която дебютира преди година с Golf и сега прави още една сериозна крачка напред с този Passat. Буквата I, от инжекция, вече е заменена от E - електричество.

Разбира се, ако ви кажем, че този GTE е най-зеленият Passat в историята, вероятно ще посегнете да превключите канала. Но той има още една претенция, която ни се струва по-интересна - да е също и един от най-бързите. След малко ще видим го-

колко това има покритие.

РАЗБИРАМЕ НАПЪЛНО ХОРАТА, за които "хибрид" е синоним на скука. Но има съществена разлика между обикновените и плъг-ин хибридите.

Първите са блестящи инженерни постижения, които обаче се отблъскват от ентусиастите шофьори и които дават обещащата икономия, само ако карате с японска дисциплинираност.

Вторите обаче приемат, че не всички хора са японци. И поради това наистина биха могли да направят гравовите ни попоносими.

Идеята е проста - зареждате своя плъг-ин от електрическата мрежа и го карате само на ток през седмицата, когато отивате на работа и до училище. Но в събота, ако решите да отскочите до Боровец например, имате нормален двигател и пълноценен автоматик с двоен съединител, вместо ръмжаща комбинация от мотор по

цикъла на Аткинсън и CVT.

В СЛУЧАЯ С PASSAT GTE този двигател е добре познатият ни 1.4 турбобензин със 154 конски сили. Само че тук той има специално подсилени елементи, за да издържа на студен старт и да не страда от порядката употреба.

Негов съсед под капака е електромотор със 113 коня, а под задната седалка се мъдри 9.9-киловатчова литиево-йонна батерия.

В зависимост как точно ги комбинирате, тези два мотора са способни на най-различни неща. Можете например да минете 50 километра само на ток. Ние постигнахме едва 30, но с включено парно и подгряване на седалките, така че числото от брошурата може би е близо до истината. Можете също да спазвате съветите на компютъра и да карате по най-ефективния начин, и тогава едно зареждане на батерията и бензиновия резервоар ще ви

стигнат за над 1000 километра.

А МОЖЕТЕ СЪЩО ДА НАСТЪПИТЕ зряво педала и да се изстреляте от 0 до 100 км/ч за 7.6 секунди - госта по-бързо от BMW 520d. Максималната скорост е 225 километра в час.

Зареждането на напълно разрежена батерия от нормален контакт отнема четири часа. Но на нас ни трябваша само два, за да я докараме от 25 до 100 процента. Можете да програмирате предварително кога да започне зареждането, за да ползвате нощна тарифа. Можете дори да го направите от смартфона си, както и да пуснете отоплението десет минути преди да слезете в гаража. Едно зареждане по евтината тарифа ще ви струва към лев и десет стотинки. Сто километра само на ток - нормалният седмичен преход за София - излизат към 3 лева в реалния живот. Срещу минимум 12 лева за по-икономичен дизел.

АКО КАРАТЕ ПО ТОЗИ НАЧИН, може и наистина да постигнете обещания от Volkswagen среден разход от 1.7 на сто. Но ако периодично излизате извън града, забравете за него. Този Passat има четири режима на работа.

При E-Mode карате само на електричество, с минимален разход на бензин.

При Hybrid компютърът сам определя кое задвижване е най-ефективно в момента. В такъв вариант за 90 километра преход успяхме да докараме разхода до 3.5 на сто. Смяната между двата мотора става плавно и почти неусетно. Шестстепенната DSG кутия всъщност има не два, а цели три съединителя - третият се грижи да откачи бензиновия мотор, когато не е необходим.

В РЕЖИМ BATTERY CHARGE бензиновият мотор задвижва колата и едновременно зарежда батерията - само че разходът вече надхвърля 10 на сто. Впрочем батерията се зарежда и от спирачно усилие.

И накрая имате режим GTE - при който окачването се втвърдява, воланът става по-тежък и всички запаси от мощност са на ваше разположение за по-спортно каране.

Бързае обаче да си признаем, че това не е спортна машина. Вярно, управлението е много прецизно, а накланянето в завоите - нищожно. Вярно също, че намесата на електромотора ви дава много приятно ускорение. Но самата кола не подтиква към спорт. Това е комфортен, удобен семеен автомобил, с тегло над тон и седемстотин без пътниците.

ПОКАЗВА ГО И ВЪНШНИЯТ МУ ВИД.

Passat винаги е бил за хора, които не търсят излишно внимание. GTE запазва тази дискретност, но добавя някои свежи нотки - примерно синята лайсна над фаровете и по-интересната форма на дневните светлини. Капачето за зареждане е хитро скрито в предната решетка. Вътре ще откриете сини шевове по кожата и сини детайли по стелките.

Интериорът няма да ви смае като дизайн. Но той е практичен, с хубави материали и видимо добра изработка. С две думи, Passat вече от госта време предлага качество като в премиум сегмента. Единственият малък проблем е, че и цената е като за там.

В СЛУЧАЙ С GTE ОБАЧЕ разликата не е толкова шокираща. Стартовата цена за България е 79 000 лева, което включва госта серийно оборудване. И е с почти 5 хилядарки под хибридно BMW 330e. Вярно е също, че аналогичен дизелов Passat ще ви струва с 13 хилядарки по-малко. Това е разлика, която повечето европейски правителства ще ви покрият от бюджета си. У нас на този етап държавата ще ви накара да платите десет пъти повече данък, отколкото за 20-годишен дизел. Но това е вече друга тема. ■

VBS Rental Service

Rent a car

NEW CARS

EASY ONLINE RESERVATIONS

FREE DELIVERY*

08960 800 92

0700 800 92

**SOFIA, 33 VASIL LEVSKI BUL.
WWW.VBSERVICE.BG**

*FOR SOFIA AND VICINITY

Starting with a Clean Slate

218 horsepower and 1.7 per cent consumption – the Passat GTE, Volkswagen's second hybrid, raises the bar high

By KONSTANTIN TOMOV / Photography KOLELA

Exactly 43 years ago, the combination of three capital letters transformed Volkswagen. The company, which until then was known mainly for its affordable, practical cars, presented the first Golf GTI – and suddenly became an object of desire.

NOW THE GERMANS WANT to use almost the same letters for their next big change, aimed at a high-tech and clean future.

GTE is the new line of VW plug-in hybrids, which debuted a year ago with the Golf and is now taking yet another major step forward with this Passat. The letter I, standing for injection, has been replaced by E for electricity.

This GTE claims to be the greenest Passat ever. But, more interestingly, it also claims to be one

of the fastest too. Let's see how true this is.

WE QUITE UNDERSTAND PEOPLE for whom the word "hybrid" is a synonym of boredom. But there is a significant difference between conventional and plug-in hybrids.

The former are brilliant engineering feats which, however, are shunned by driving enthusiasts, and which let you achieve the promised fuel efficiency only if you drive with Japanese discipline.

The latter, however, accept that not all people are Japanese. And for this reason could really make our cities more bearable.

The idea is simple – you charge your plug-in from the mains and drive it only on electricity during the week on your way to work or

school. But on Saturdays, if you decide to go to Borovets, for example, you drive a normal engine and dual-clutch automatic, instead of a growling combination of an engine running in the Atkinson cycle and CVT.

IN THE PASSAT GTE this engine is the familiar 1.4 turbo diesel with 154 horsepower. But it also has specially reinforced elements to help your engine to dependably start in the cold and after longer stays in the garage.

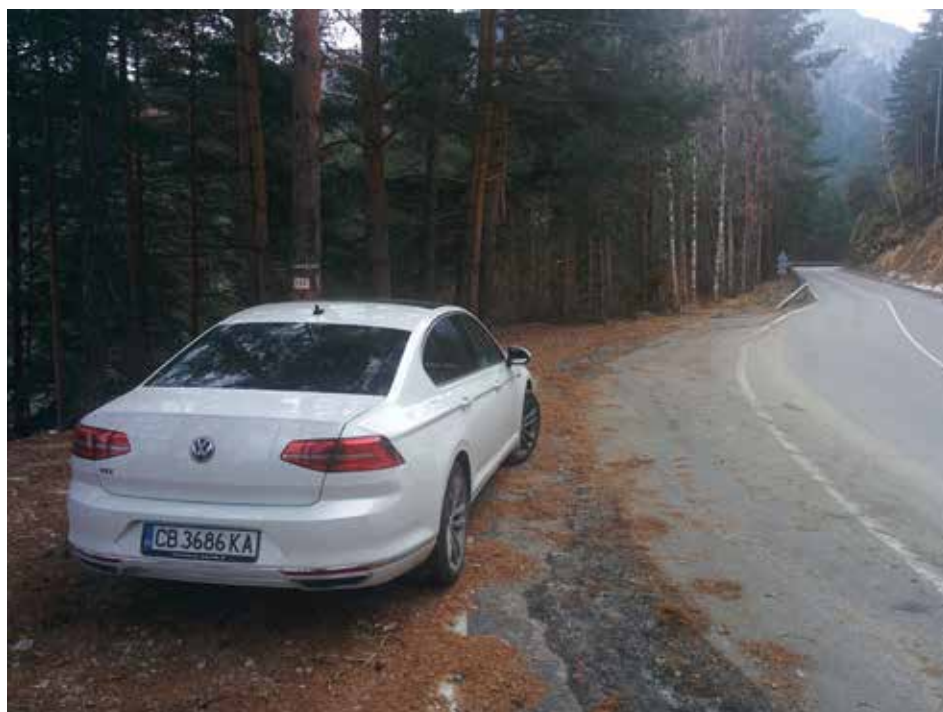
There is also a 113 hp electric motor underneath the hood, while the rear seat hides a 9.9-kWh lithium-ion battery.

Depending on exactly how you combine them, these two motors can do all sorts of things. For example, you can drive for 50 km on electricity alone. We only managed 30 km, but with heated seats and the heating on, so that the figure from the brochure may well be close to the truth.

You can also follow the advice of the computer and drive in the most efficient way. If you do, a full battery charge and petrol tank will cover a more than 1,000 km driving range.

OR YOU COULD REALLY STEP on the gas and go from 0 to 100 km/h in just 7.6 seconds – a lot faster than the BMW 520d. Maximum speed is 225 km/h.

A full battery charge from an ordinary domestic socket takes four hours. But we only needed two hours to charge it from 25 to 100 per cent. You can programme in advance when to start charging in order to use the night tariff. You can even do this from your smartphone, and also switch on the heating 10 minutes before you go down to the garage. A full charge using the cheap rate costs about 1.10 leva. One hundred kilometres driving on electricity alone – the normal weekly mileage for Sofia – comes to about 3 leva. Compared to a minimum 12 leva for a more economical diesel.

IF YOU DRIVE THIS WAY, you could really achieve the 1.7 per cent average consumption promised by Volkswagen. But if you are regularly travelling out of town, forget it.

This Passat has four different drive modes.

In E-Mode you drive only on electricity, with minimum petrol consumption.

In Hybrid mode the computer itself decides when to shift between the electric motor and the petrol engine. In this mode we managed to cover 90 km with a consumption of 3.5 per cent. The shift between the electric and combustion modes is smooth and almost imperceptible. The six-speed DSG gearbox has an extra, third clutch for disengaging the petrol engine when it isn't needed.

IN BATTERY CHARGE MODE the petrol engine runs the car and charges the battery at the same time, but now consumption exceeds 10 per cent. In fact, the battery is also charged by regenerative braking.

Finally, the GTE mode firms up the suspension and makes the steering heavier, and the stored power can be used for sporty driving.

We hasten to admit, however, that this is not a sporty car. True, the steering is very precise, the lean in the curves negligible. It is also true that the electric motor makes for pleasant acceleration. But the car itself does not encourage sport. This is a comfortable, convenient family car, which weighs over 1.7 tonnes not counting the passengers.

THIS IS ALSO EVIDENCED BY ITS APPEARANCE. The Passat has always been intended for people who do not seek unnecessary attention. The GTE maintains this discretion, but adds some nice new touches such as the blue strip above the headlights and the interesting shape of the daytime running lights. The charging flap is cleverly hidden in the front grille. Inside you'll find blue decorative stitching on the leather and blue elements on the car floor mats.

The design of the interior won't take your breath away, but it is practical, with the use of good materials and visibly well-made. In a nutshell, for quite some time the Passat has been offering quality as in the premium segment. The only small problem is that the price is fitting for it.

IN CASE OF THE GTE the difference is not all that shocking though. The starting price for Bulgaria is 79,000 leva, which includes much standard equipment. And costs almost 5,000 leva less than the hybrid BMW 330e. It is also true that a similar diesel Passat costs 13 grand less. Most European governments cover this difference from their budget. In Bulgaria at this stage the state will make you pay ten times more tax than for a 20-year-old diesel. But that's another story. ■

218

к. с. максимална
комбинирана
мощност
hp combined max
power

7.6

секунди ускорение
0-100 км/ч
seconds 0-100 km/h

400

Нм максимален
въртящ момент
Nm max torque

1.7

литра/100 км
разход на бензин
litres petrol
consumption
per 100 km

СТРАТЕГИЧЕСКИ ИМПЛАНТОЛОГИЧЕН ЦЕНТЪР НУРИДЕНТ

STRATEGIC IMPLANT CENTRE NURIDENT

Ви предлага професионално обслужване и висококачествено лечение на най-сложните клинични случаи на частично или пълно обеззъбяване чрез иновативната имплантологична система на базалните бикортикални дентални импланти.

Върнете си самоувереността с нова усмивка постигната само за 3 дни.

Offers you professional service and high-quality treatment of the most complex clinical cases of partial or complete edentulism through innovative implant system of basal bicortical dental implants.

Regain your self-confidence with a new smile achieved in only 3 days.

Нуридент разполага със специалисти по:

- Имплантология
- Орална хирургия
- Зъбно протезиране
- Ортодонтия
- Ендодонтия
- Пародонтология
- Терапия (кариес диагностика)
- Естетична стоматология
- Детска стоматология
- Филъри

Nurident has specialists in:

- Implantology
- Oral surgery
- Protetics
- Orthodontics
- Endodontics
- Periodontology
- Therapy (caries diagnosis)
- Aesthetic dentistry
- Pediatric dentistry
- Fillers

Освен дентални и хирургични кабинети на територията на Нуридент може да намерите още рентгенов кабинет и зъботехническа лаборатория.

Along with dental and surgical offices at Nurident, you can also find an x-ray room and a dental lab.

София, ул. Златовръх 52, тел.: 02 885 55 55, 0887 77 07 03

София, ул. Златовръх 71, тел.: 02 953 09 31, 0889 67 73 14

Sofia, 52, Zlatovrah Str., phone: +359 2 885 55 55, +359 887 77 07 03

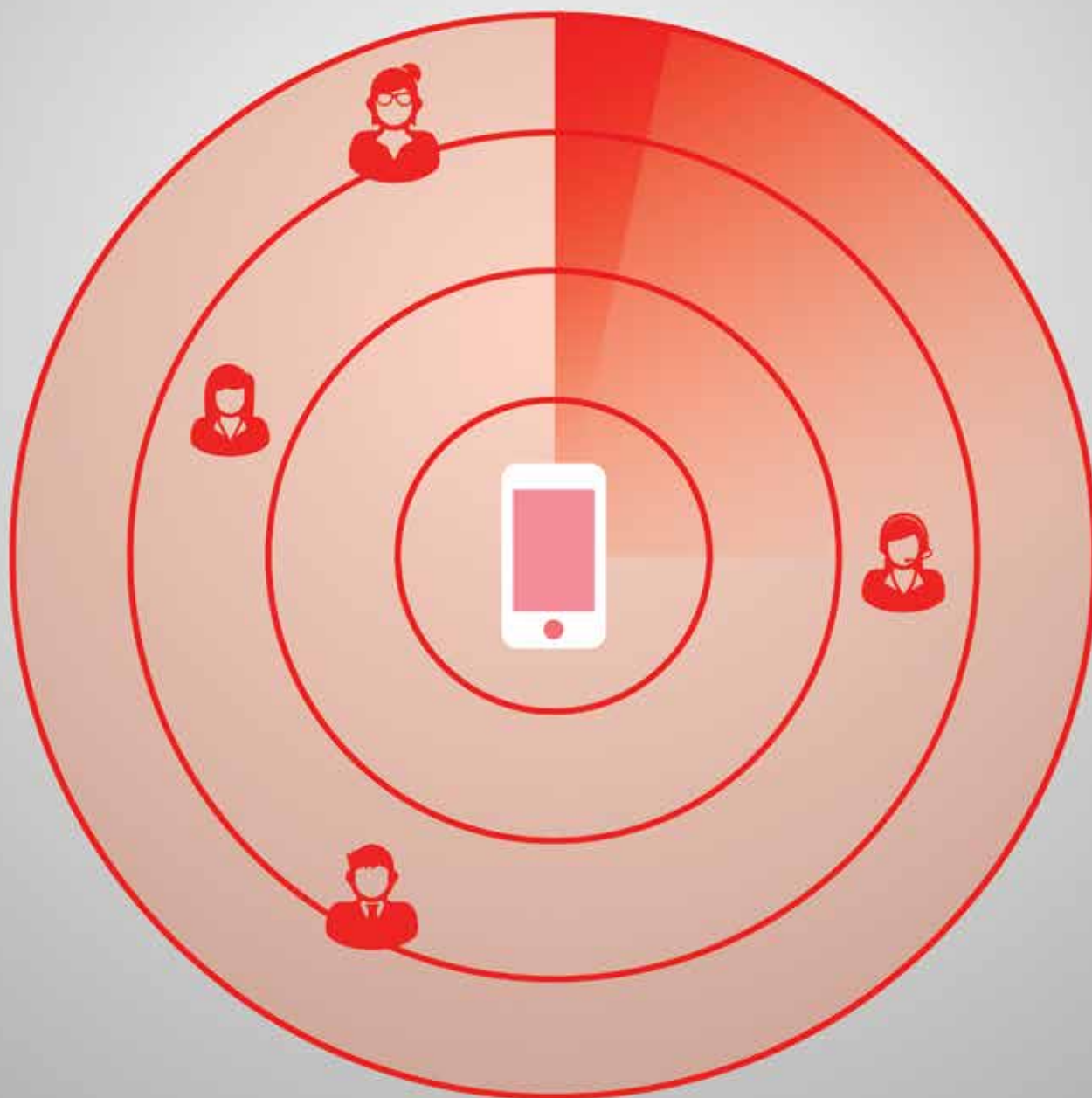
Sofia, 71, Zlatovrah Str., phone: +359 2 953 09 31, +359 889 67 73 14

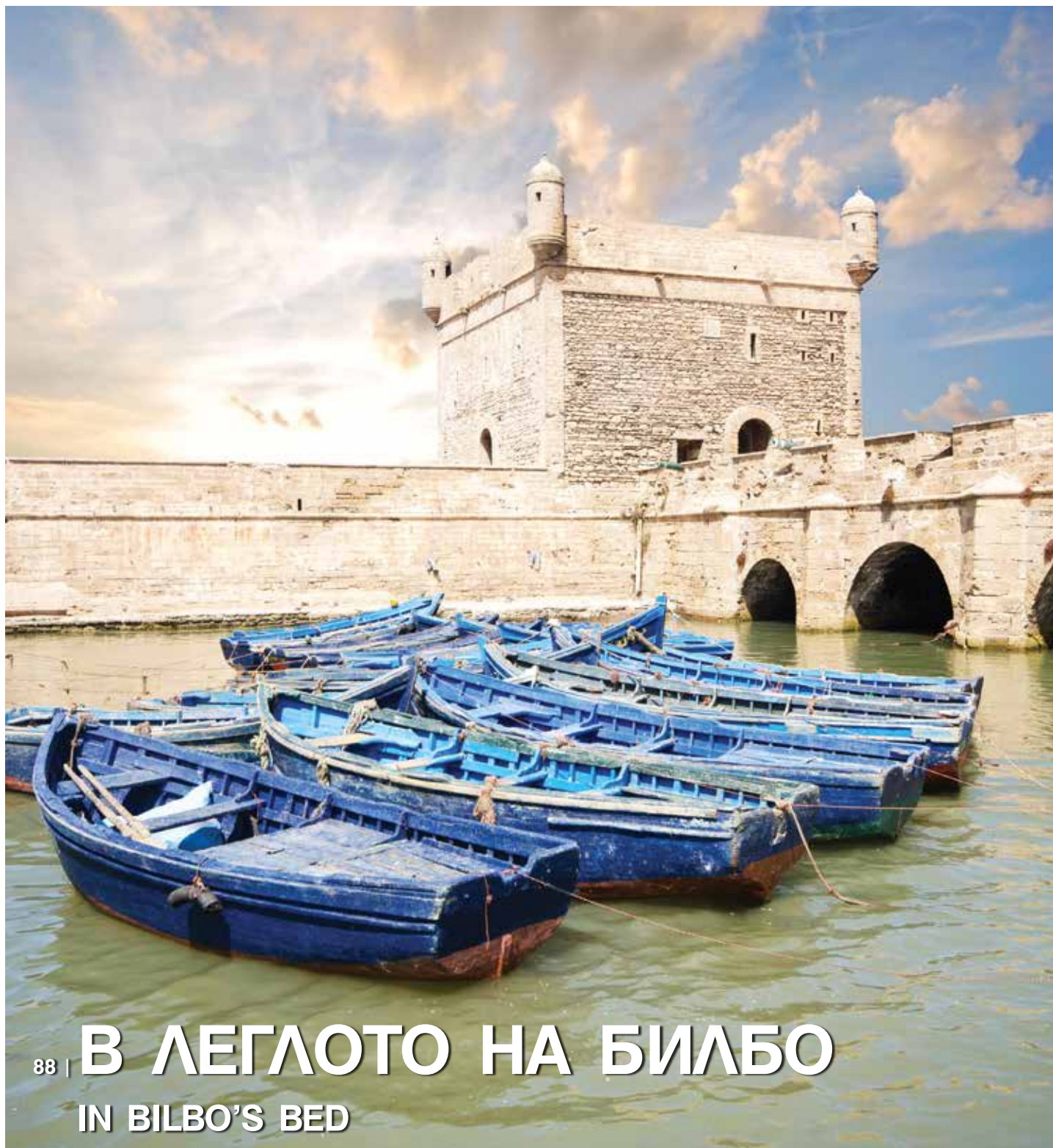
e-mail: drnoori3@yahoo.com, info@nurident.com

www.drnuri.com

РАБОТАТА ТЕ ТЪРСИ?

Качи CV директно през телефона си в мобилната версия.

88 | **В ЛЕГЛОТО НА БИЛБО**
IN BILBO'S BED

106 | **ЕДНА НАПРЕД, ДВЕ НАЗАД**
ONE STEP FORWARD, TWO STEPS BACK

108 | **МЕЖДУ ВКУСА И ХУМАНИЗМА**
BETWEEN TASTE AND HUMANISM

АФИШ

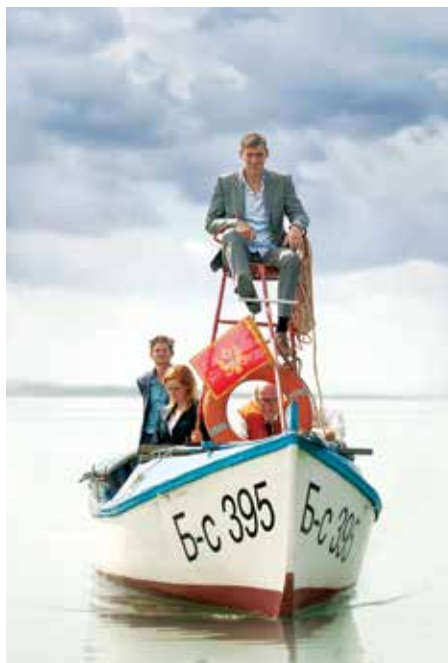
Събитията
и нещата, за
които ще се
говори през
март

ОПЕРА

МЕТРОПОЛИТЪН ОПЕРА: НА ЖИВО ОТ НЮ ЙОРК // Ако не сте се добрали до билети за „Норма“ в Royal Opera House в Лондон, където дебютира през този сезон, или не може да летите до Ню Йорк, за да чуете Соня Йончева, може да го направите и в София. Защото за поредна година най-популярните спектакли на Метрополитън Опера се предават на живо по сателит. Сред тях е и „Травиата“ на Верди, където българското сопрано е Виолета.

11, 15 и 22 март, НДК, София

КИНО

СОФИЯ ФИЛМ ФЕСТ // Най-големият кино форум в България за 21-и път събира на едно място най-новите и ценни заглавия, тематични кино панорами, музикални събития и световни филмови легенди. В програмата тази година са „Аз, Даниел Блейк“ на Кен Лоуч, „Тони Ердман“ на Марен Аге, „Императорът“ на Люк Жаке, „Другата страна на надеждата“ на Аки Каурисмаки, „Рай“ на Кончаловски, а откриването е с копродукцията с българско участие „Белгийският крал“.

От 9 до 31 март, София, Пловдив, Варна и Бургас

ФЕСТИВАЛ

GRAND CHOCOLATE // С планински лимон или с био мед, под формата на бонбон, торта или бира – може да опитате разнообразните превъплъщения на шоколада на третото издание на фестивала, посветен на всякакви производни на какаото. Организаторите обещават над 250 вида шоколад от близки и далечни дестинации, както и изложба на шоколадови произведения на изкуството, презентации и работилници, шоколадови бижута и грехи, и голям детски кът.

11 – 12 март, Интер Експо Център, София

EN

OPERA

METROPOLITAN OPERA: LIVE FROM NEW YORK // If you didn't manage to get tickets for Norma in the London Royal Opera House where it is making its debut this year or you are not able to fly to New York to hear Sonya Yoncheva, you may also do it in Sofia. Because this year again Metropolitan Opera's most popular shows are transmitted live via satellite. One of them is Verdi's Traviata in which the Bulgarian soprano is playing Violeta.

March 11, 15 and 22, the National Palace of Culture, Sofia

CINEMA

SOFIA FILM FEST // The most significant cinema forum in Bulgaria is gathering together for the 21st time the latest and most valuable titles, topical cinema panoramas, music events and world film legends. This year's agenda includes I, Daniel Blake by Ken Loach, Toni Erdmann by Maren Ade, The Emperor by Luc Jacquet, The Other Side of Hope by Aki Kaurismaki, Paradise by Konchalovsky. The festival will be opened with the Bulgarian co-production King of the Belgians.

From March 9 to 31, Sofia, Plovdiv, Varna and Burgas

FESTIVAL

GRAND CHOCOLATE // With mountain lemon or organic honey, in the shape of a candy, cake, or beer - you could taste chocolate's variety of transformations at the third edition of the festival dedicated to all derivatives of cocoa. The organizers promise there will be more than 250 types of chocolate from near and far destinations, as well as an exhibition of chocolate pieces of art, presentations and workshops, chocolate jewelry and clothes, and a large corner for the children.

March 11 - 12, Inter Expo Center, Sofia

Events and
things that
will be
discussed in
March

POSTER

ТРАДИЦИИ

КЮСТЕНДИЛСКА ПРОЛЕТ // Празнува се от 1966 година и, подобно на повечето подобни чествания, е съчетание от езически и християнски традиции, и народни вярвания. Началото на празника е по време на пролетното равноденствие и се отбелязва с конкурс за най-красива местна девойка, която символизира младостта и новото начало. Тя, заедно с две подгласнички, предвожда процесия до хълма Хисарлъка, свещен още от тракийско време.

20 – 31 март, Кюстендил

КНИГА

ПЪРВИТЕ СЕДЕМ // Автобиографичната книга на Боян Петров е далеч от самохвално описване на постиженията му и пътя към тях. Алпинистът успява да съчетае историята на живота си до момента с ценен наръчник за всеки, който има амбицията да покорява 8-хилядници: Петров описва физическата подготовка и организацията, избора на връх и стил на изкачване, привличането на спонсори, подбор на подходяща екипировка и правилната нагласа, за да продължиш напред.

Издателство "Вакон"

КОНЦЕРТ

KOZA MOSTRA // Под това палаво име се крие най-свежата гръцка група от госта време насам. Може би сте запомнили тези момчета от Солун от участието им в Евровизия през 2013 с хита *Alcohol is Free*, за което привлякоха авторитетната подкрепа на Агатонас Яковидис, живата легенда на ребетико (и завършиха шести). Koza Mostra съчетават пънк, ска, рок, гръцка традиционна музика и дори български и сръбски фолклор. Резултатът, както се досещате, е необичаен - и неустоим.

София, Универсиада, 22 март

EN

TRADITIONS

SPRING IN KYUSTENDIL // It has been celebrated since 1966 and like most celebrations of this kind it is a combination between heathen and Christian traditions and popular beliefs. The holiday begins at vernal equinox with a competition for the prettiest girl in the region who is considered the symbol of youth and new beginning. Along with the next two girls in the list the winner leads a procession to the hill of Hisarlaka, a sacred place since Thracian times.

March 20 – 31, Kyustendil

BOOK

THE FIRST SEVEN // Boyan Petrov's autobiography is far from a boasting description of his achievements and his road to success. The alpinist managed to combine the story of his life so far with a precious guide for all those who are ambitious to climb up eight-thousanders: Petrov describes the physical preparation and the organization, the choice of a peak and a climbing style, the attraction of sponsors, the selection of equipment and the right attitude one needs in order to go ahead.

Vakon Publishing House

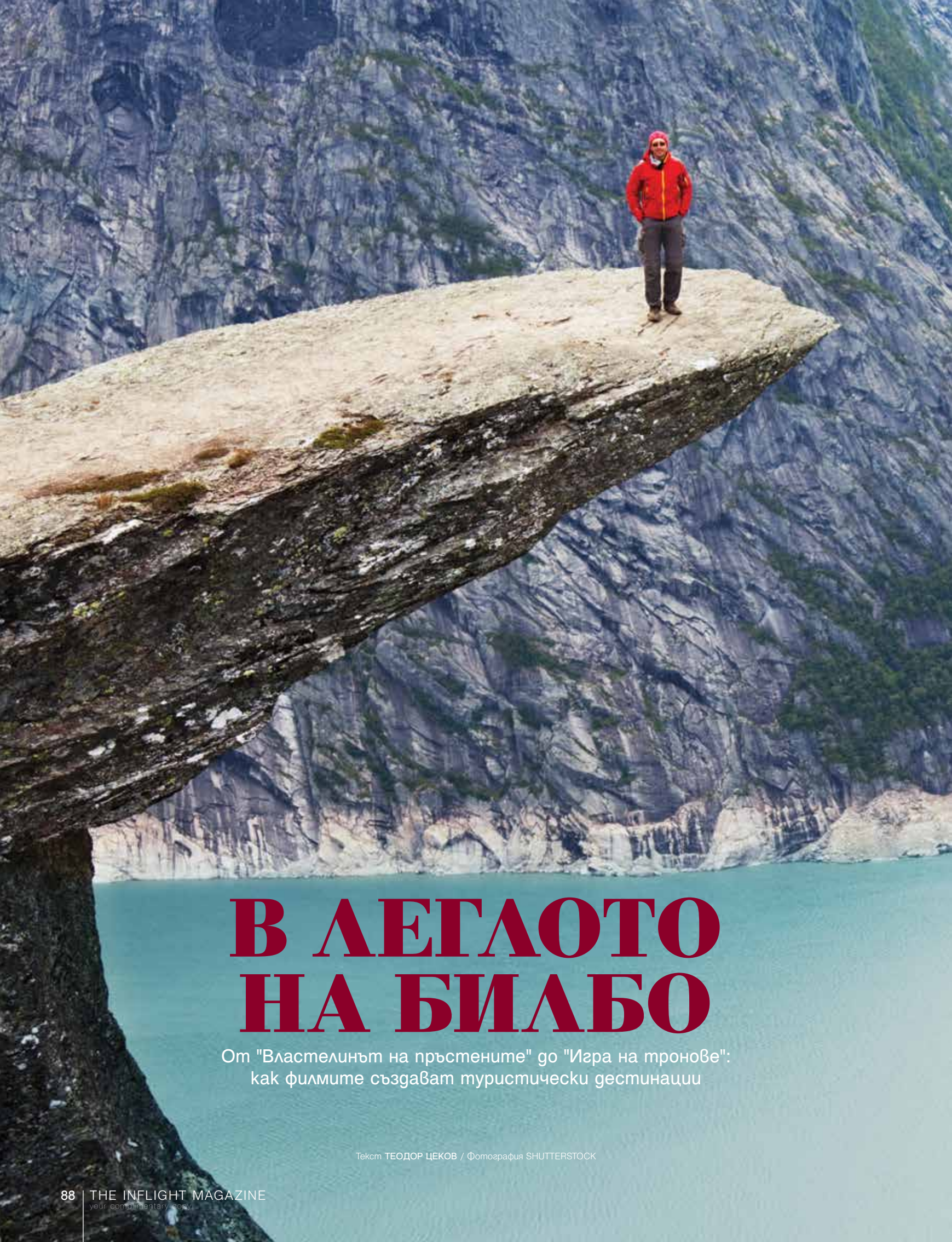
CONCERT

KOZA MOSTRA // Hidden behind this playful name is the coolest Greek band there has been for quite some time. You may have remembered these boys from Thessaloniki due to their participation in Eurovisia 2013 and their hit song, *Alcohol is Free*, for which they attracted the prestigious support of Agathonas Iakovidis, rebetiko's live legend (and they finished 6th). Koza Mostra combine punk, ska, rock, Greek traditional music and even Bulgarian and Serbian folklore. The result, as you might guess, is unusual - and irresistible.

Sofia, Universiada, March 22

Текст: КРИСТИНА НИГОХОСЯН / By CRISTINA NIGOHOSIAN

В ЛЕГЛОТО НА БИЛБО

От "Властелинът на пръстените" до "Игра на тронове":
как филмите създават туристически дестинации

Текст ТЕОДОР ЦЕКОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Наричайки киното алхимия и магия, Франсис Форд Копола и Жан-Люк Годар визуираха емоционално му въздействие. Но същото важи и за комерсиалното. Днес филмите продават не само билети, пуканки и всевъзможни продукти, но и създават световни атракции. Екранът позлатява периферни дестинации и ражда увеселителни паркове в симбиоза с туристическата индустрия.

ЕТАЛОН ЗА ПОДОБЕН ФИНАНСОВ МУЛТИЕФЕКТ е детската анимация „Frozen“. Приказката за замръзналото кралство генерира 1.3 милиарда долара боксофис и забележителни индиректни печалби за Норвегия от 2014 година насам.

Walt Disney експлоатира формула, тествана преди това с „Brave“ в Шотландия. Компанията продава туризъм в гузини направления, но това са първите два пакета с тематични филмови обиколки (и цена около 30 000 долара на семейство). VisitScotland плати 7 милиона лири за маркетинг, а скандинавците го получиха безвъзмездно. В първите месеци VisitNorway отчете 37% ръст на посещения от САЩ, а норвежка low-cost авиокомпания регистрира 52% повече американски пътници до Осло. И при това приходите се очертават дългосрочни. Шотландия очаква „Brave“ да влее още 140 милиона лири в местния бизнес за следващите десет години.

ТОЛКИН ТУРИЗЪМ. Така наричат наплива към местата в Нова Зеландия, на които Питър Джаксън засне „Властелинът на пръстените“ по романа на Дж.Р.Р. Толкин. Измерението е 10-цифрено. Покрай спор с актьорски синдикати Warner Bros. и New Line Cinema заплашиха да преместят снимките на втората трилогия „Хобитът“ в Източна Европа. Масови протести заради потенциални загуби за местната икономика от 1.5 милиарда долара форсираха правителството да тушира конфликта.

БРИТАНСКИ ОТГОВОРИ НА DISNEY. Тематичен парк на анимационния герой Шрек

отвори врати преди две години в Лондон. Съзателят му Merlin Entertainments е вторият най-голям оператор на атракционни слейг Walt Disney Parks and Resorts, неговата собственост са прочутото Лондонско око и Аквариумът на южния бряг на Темза. „Shrek's Adventure“ е направен в партньорство с американските създатели на филма - DreamWorks.

Paramount Pictures се хвърля в грандиозен проект за изграждане (2016-2020) на увеселителен мегакомплекс в югоизточното графство Кент. „Paramount London“ ще включва хотели, кинотеатри, концертни зали, ресторанти, аквапарк. Акцентът

обаче ще е върху атракции по филмите „Мисията: Невъзможна“, „Стар Трек“, „Кръстникът“ и тв-продукции на британската BBC като „Шерлок“, „Doctor Who“ и Top Gear.

Още един конкурент на Disney тържи английски коз. Warner Bros. радва феновете на Хари Потър с изобилие от декори, реквизит, костюми, аниматроника в Leavesden Studios - на 30 км северозападно от Лондон, където са снимани всички осем филма.

ОТВЪД АТЛАНТИКА. „Игрите на глада“ прославиха град Ашвил в Северна Каролина и околната планина Блу Ридж. Районът осребрява природата си - от разходки в гората до местване на умения за оцеляване, а създателите на филма от продуцентската компания Lionsgate планират изграждане на тематичен парк.

Успехът на „Изкуплението Шоушенк“ (The Shawshank Redemption) спаси от разрушаване красивия отбън и зловещ отбън бивш затвор в Мансфилд, щата Охайо. Сега е отворен за посещения, а покрай Хелоуин събира публика с призрачните спектакли Haunted X. В Канада град Ванкувър и провинция Британска Колумбия още чер-

пят дивиденти от почитатели на „Досетката X“ с агентите Мълдър и Скъли.

ВГ ХОЛИВУД. България също има своя пример за филмов туризъм. Преди 40 години почти никой не знаеше Ковачевица, едно живописно селце в Западните Родопи. Миграцията към Велинград, Гоце Делчев и други околни центрове почти бе обезлюдяла ансамбъла от възрожденски къщи и калдъръмени улички, докато филмови дейци откриха и показаха Ковачевица в края на 70-те години с филмите „Мъжки времена“ и „Мера според мера“. Селото стана исторически и архитектурен резерват. Покрай вълна от купуване, реставриране, сезонно населване на къщи и заснети двайсетина филма го нарекоха Българския Холивуд, но после интересът постепенно затихна.

МЕЖДУЗВЕЗДНИ ВОЙНИ. Събитието на 2017 ще е осмият епизод на „Междוזвездни Войни“. Излезлият през 2015 „Star Wars VII: The Force Awakens“ се развива 30 години след събитията от „Завръщането на джедаите“ - вече под палката на Disney, която купи Lucasfilm. Съзателят на сагата

Джордж Лукас бе само консултант, а любимият му тунизийски пустинен ландшафт бе игнориран. Режисьорът Джей Джей Ейбрамс избра за снимките Абу Даби плюс Исландия и ирландския остров Скелиг Майкъл, който не е популярен като световно наследство на ЮНЕСКО, но ще се прочуе покрай киното.

СЕДМИЯТ СЕЗОН НА GAME OF THRONES тръгва по HBO през лятото, малко по-късно от обичайното. Сериалът е сниман от Исландия през Белфаст до Малта, но най-активно го използват за туристи в Дубровник. Ако ви е харесал живописният робовладелски град Юнкай, добре е да знаете, че това всъщност е съвсем реално място - нарича се Аут-Бен-Хагу и е недалеч от град Уарзасат. Сцените от другия робовладелски център Ащанор също са заснети в Мароко, в Есауира.

Впрочем създателите на "Game of Thrones" съвсем не са първите, които използват прелестите на този район. Ридли Скот избра северноафриканската държава, за да пресъздаде древния Рим в своя епичен "Гладиатор". Така постъпиха и продуцентите на "Принцът на Персия", с Джейк Гиленхал. ■

LA CASA DEL HABANO

RADISSON BLU HOTEL
4 Narodno Sabranie Sq.
M. +359 887 27 35 97
Working hours:
10:00 - 02:00 h every day

MALL OF SOFIA
101 Alexander Stamboliyski Blvd.
M. +359 889 51 37 98
Working hours:
10:00 - 21:00 h every day

SOFIA AIRPORT
Terminal 2, 1 Hristofor Columb Blvd.
M. +359 886 66 57 47
Working hours:
05:00 - 21:00 h every day

THE MALL
115 Tzarigradsko Shosse Blvd.
M. +359 884 76 00 07
10:00 - 22:00 h every day

SERDIKA CENTER
48 Sitnyakovo Blvd.
M. +359 887 72 10 01
10:00 - 22:00 h every day

BULGARIA MALL
69 Bulgaria Blvd.
M. +359 888 40 06 70
10:00 - 22:00 h every day

PARK CENTER SOFIA
2 Arsenalski Blvd.
M. +359 888 88 11 27
10:00 - 22:00 h every day

Premium CIGARS & TOBACCO

PARADISE CENTER
100 Cherni vrh Blvd.
M. +359 882 47 05 23
Working hours:
10:00 - 22:00 every day

SOFIA RING MALL
214 Okolovrsten pat Blvd.
M. +359 888 600 191
Working hours:
10:00 - 22:00 every day

VINOPOLY SOFIA
5 Paprat Str.
M. +359 879 444 441
Monday - Friday: 07:30 - 21:00 h
Saturday - Sunday: 09:00 - 21:00 h

VINOPOLY

WINE | COFFEE | GOURMET | CIGARS

More **La Casa del Habano**,
Premium Cigars&Tobacco
and **Vinopoly** boutiques
are all around Bulgaria at
www.kalimancaribe.com

Follow us

Kaliman Caribe
 kaliman_caribe

COHIBA

MONTECRISTO

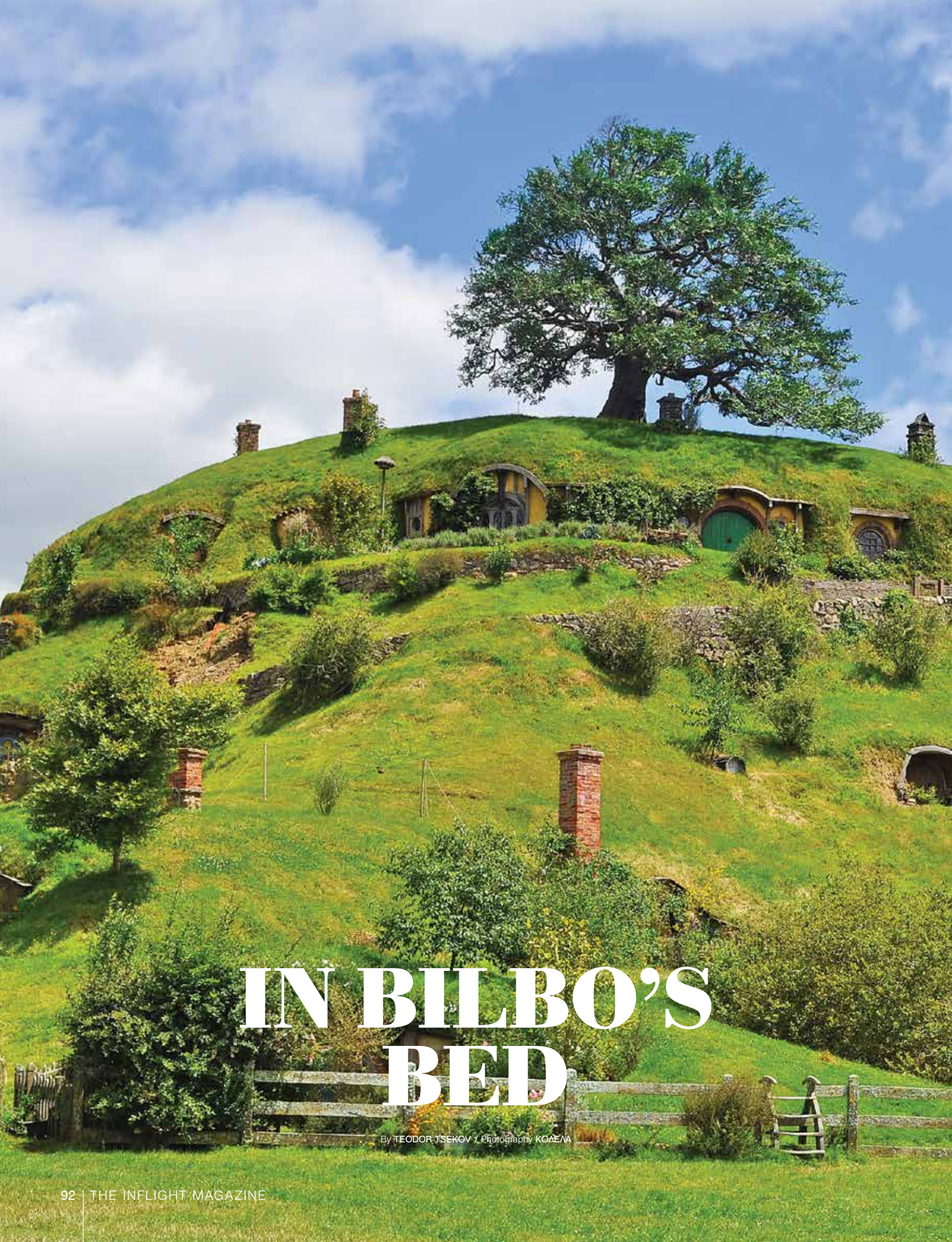
KALIMAN CARIBE
HONORED TO REPRESENT
THE HABANOS MASTERPIECES

ROMEO Y JULIETA

PARTAGAS
HABANA - CUBA

ALBANIA, ARMENIA, BOSNIA & HERZEGOVINA, BULGARIA, CROATIA, KOSOVO, MACEDONIA, MONTENEGRO, ROMANIA, SERBIA, SLOVENIA

SMOKING SERIOUSLY HARMS YOU AND OTHERS AROUND YOU

IN BILBO'S BED

By TEODOR TSEKOV | Photography KOAEVA

From “The Lord of the Rings” to “Game of Thrones”: how films create tourist destinations

By calling cinema alchemy and magic, Francis Ford Coppola and Jean-Luc Godard meant its emotional effect. The same goes for the commercial one. Today films sell not only tickets, popcorn and all kinds of products, but also create global attractions. The screen loads peripheral destinations with money and generates theme parks in symbiosis with the tourist industry.

AN EXAMPLE OF SUCH A FINANCIAL MULTI-EFFECT is the children’s animation feature film “Frozen”. The story of the icy kingdom generates 1.3 billion dollars in box office and a remarkable indirect profit for Norway since 2014. Walt Disney exploits a formula already tested with “Brave” in Scotland. The company sells tourism in all directions, but these are the first two packages with thematic film tours (and a price of about 30 000 dollars per family). VisitScotland paid 7 million pounds for marketing and Scandinavians got it for free. Over the first months VisitNorway had 37% growth in the visits from the USA, a Norwegian low-cost airline got 52% more American passengers to Oslo. What’s more, the profits promise to be long-term. Scotland expects “Brave” to inject another 140 million pounds in local business over the next ten years.

TOLKIEN TOURISM. That’s what they call the crowds coming to places in New Zealand where Peter Jackson filmed “The Lord of the Rings” based on J.R.R Tolkien’s novel. It’s a 10-digit number. Due to an argument with the actors union Warner Bros. and New Line Cinema threatened to move the filming location of the second trilogy “The Hobbit” to Eastern Europe. Mass protests because of potential losses for the local economy of 1.5 billion dollars forced the government to smooth away the conflict.

ALL INCLUSIVE ЦЕНИ ДО ФРАНКФУРТ!

ДВУПОСОЧНИ ЦЕНИ

ОТ **148** EUR

FLY GOOD
FEEL GOOD

Цените са крайни с тръгване от София и включват:

Всички дължими летищни такси, 1 бр. ръчен багаж до 10 кг. и 1 бр. чекиран багаж до 23 кг., кетъринг на борда, безплатен избор на място в самолета, Check-in.

Следи ofertите ни всеки ден на air.bg и www.facebook.com/bgair

BRITISH REACTIONS TO DISNEY. A theme park of the cartoon character Shrek opened its doors in London two years ago. Its creator Merlin Entertainments is the second biggest attractions operator after Walt Disney Parks and Resorts; their property are the famous London Eye and the Aquarium on the south bank of the River Thames. "Shrek's Adventure" was created in partnership with the US film makers - DreamWorks.

Paramount Pictures is undertaking a grand project to build (2016-2020) a theme mega-complex in the south-east county of Kent. "Paramount London" will consist of hotels, cinemas, concert halls, restaurants and an aqua park. However, the emphasis will be on attractions based on the films: "Mission: Impossible", "Star Trek", "The Godfather" and TV productions of the British BBC like "Sherlock", "Doctor Who" and Top Gear.

Another Disney rival holds an English trump-card. Warner Bros. makes Harry Potter fans happy with an abundance of sets, props, costumes, and animatronics in Leavesden Studios - 30km north-west of London where all the eight films were shot.

ACROSS THE ATLANTIC. "The Hunger Games" brought fame to the town of Asheville in North Carolina and the nearby Blue Ridge Mountain. The region cashes in on its nature - from walks

in the woods to testing survival skills; the filmmakers of the production company Lionsgate plan to build a theme park.

The success of "The Shawshank Redemption" saved the beautiful on the outside and sinister on the inside former prison in Mansfield, Ohio from destruction. Now it's open to the public and during the Halloween period it gathers audiences with the haunting shows Haunted X. In Canada, Vancouver and the province of British Columbia still get dividends from fans of "The X-Files" with the agents Mulder and Scully.

BG HOLLYWOOD. Bulgaria also has its example of film tourism. 40 years ago hardly anyone had heard of a single picturesque village in the west Rhodope Mountain. Migration to Velingrad, Gotse Delchev and other regional centres had nearly depopulated the ensemble of houses of the Bulgarian National Revival and cobblestone streets until film makers discovered and showed Kovachevitsa in the end of the 1970s with the films "Manly Times" and "Mera spored Mera". The village became a historical and architectural reserve. Along with a wave of purchases, restauration, seasonally inhabited houses and about twenty films shot there, it was called the Bulgarian Hollywood. However, the interest gradually faded away.

FUTURE HITS. The event of 2017 is the Epi-

sode VIII of "Star Wars". "Star Wars VII: The Force Awakens", that hit the screens in 2015, develops 30 years after the events on "Return of the Jedi" - already under the baton of Disney which bought Lucasfilm. The creator of the saga George Lucas is only a consultant now and his favourite Tunisian desert landscape has been ignored. For filming locations the director J. J. Abrams chose Abu Dhabi, Iceland and the Irish island of Skellig Michael, which isn't popular as a world UNESCO heritage, but will become famous thanks to the cinema industry.

THE SEVENTH SEASON OF GAME OF THRONES begins on HBO this summer, a bit later than usual. The series were shot from Iceland through Belfast to Malta, but it is mostly used for tourists in Dubrovnik. If you liked the picturesque slaver's city of Yunkai, you should now that it exists in the real world as Ait-Ben-Haddou, an old citadel near the Moroccan city of Ouarzazate. And scenes set in the ancient city of Astapor, were actually filmed in another Moroccan city - Essaouira.

The creators of "Game of Thrones" were not the first to use the region's beauty. Ridley Scott chose the North African country to film his epic "Gladiator" starring Russell Crowe. And so did the producers of "Prince of Persia: The Sands of Time" which starred Jake Gyllenhaal. ■

Graffit Gallery Hotel

65 Knyaz Boris I Blvd., 9000 Varna, Bulgaria
phone +359 52 989 900, fax +359 52 989 902
reservations@graffithotel.com
www.graffithotel.com

Празнувайте ВЕЛИКДЕН във Варна

ЕКСКЛУЗИВНА ОФЕРТА*

Двудневен пакет за двама в двойна стая
300.00 евро

*Със закуска *Великденски брънч *Релакс зона
*Късно напускане *Цена на човек в двойна стая – 150.00 евро

Офертата е валидна за периода 14.04. – 16.04.2017

Celebrating EASTER in Varna

SPECIAL DEAL**

2-day package for two in DBL room
EUR 300.00

**BB **Easter Brunch **Relax zone **Late Check-out
**Price per pax in DBL room – EUR 150.00

The offer is valid for the period 14.04. – 16.04.2017

MURSALITSA
Hotel

ENJOY the END
of the **WINTER**
in PAMPOROVO

March - 45.00 BGN
per person, per day, HB

In the price are included: overnight,
breakfast and dinner, indoor pool,
relax area with sauna, steam bath
and fitness

Bulgaria, Pamporovo
tel: +359 309 54 000, +359 884 447 714
e-mail: reservations@mursalitsa.com
www.mursalitsa.com

КОГАТО ДУМИТЕ СА ИЗЛИШНИ

WHEN WORDS AREN'T NECESSARY

Ежегодните награди на World Press Photo отличават фотографите, създали най-въздействащите снимки, свързани с важни от журналистическа гледна точка събития през изминалата година. Победителите за 2016 са избрани между 80 408 снимки на 5 034 фотографа от 126 страни. "Взехме смели решения. Бяхме дръзки. Изборът ни ще провокира дебат, а мисля, че да инициираш дебат е също толкова важно," казва Таня Хабджукa, член на журито, избрал наградените снимки. Ето най-впечатляващите, според The Inflight Magazine.

The annual World Press Photo awards distinguish photographers who created the most influential images, associated with important from journalists' point of view events over the last year. The 2016 winners have been selected among 80,408 photos by 5,034 photographers from 126 countries. "We were brave in our decision. We were bold. I think the selection is definitely going to push forward a debate and I think it is a debate that is essential to have," says Tanya Habjouga, member of the jury that selected the award winning pictures. Here are the most impressive ones, according to The Inflight Magazine.

Камерън Спенсър, Гети Имиджес
Cameron Spencer, Getty Images

Михаел Ханке / Michael Hanke

Бурхан Озбилици, Асошиейтед Прес
Burhan Ozbilici, The Associated Press

Антонио Гибона, Агенция Контролуче
Antonio Gibotta, Agenzia Controluce

Петер Байза / Peter Bauza

Брент Стивъртън, Гети Имиджес репортаж за Нешънъл Джоографик
Brent Stilton, Getty Images Reportage, National Geographic

Майкъл Винс Ким / Michael Vince Kim

Елена Аносова
Elena Anosova

Уанг Тиеджунг
Wang Tiejung

Бенс Мате / Bence Máté

Наян Ханолкар / Nayan Khanolkar

Амбър Бракън, Бъзфийд Нюз
Amber Bracken, BuzzFeed News

Даниел Етер, Дер Шпиґел / Daniel Etter, Der Spiegel

Мамуџо Уулкoкc, MOAS / Mathieu Willcocks, MOAS

Томас Мунита, Ню Йорк Таймс
Tomas Munita, The New York Times

Майкъл Винс Ким
Michael Vince Kim

Ами Витале,
Нешънъл
Джеографик
Ami Vitale, National
Geographic

В куфара на Соня Йончева

Соня Йончева е оперна певица, чието сопрано е смятано за един от най-знаковите гласове на световната оперна сцена в момента. Сред участията ѝ този сезон са „Травиата“ в Метрополитън Опера в Ню Йорк, „Норма“ в Кралската опера в Лондон и „Евгени Онегин“ в Deutsche Oper в Берлин. Наскоро излезе и дискът ѝ Handel. Нещата, които винаги носи в куфара си:

Macbook Pro: Никога не се разделям с него - той е моят офис във всички точки на света.

Rolex Perpetual Mother of Pearl: Неизменният ми времеви съветник. Обожавам го! Елегантен, женствен - истински лукс, който ме го-плъва, независимо от облеклото ми.

Фон-дъ-мен Sisley: Имам хиляди гримове, но най-любимият ми е този, на видно място. Не се знае кога ще дойде време за снимка.

Партитурата на „Травиата“: Премиерата на операта в Метрополитън Опера беше наскоро, а героинята ми Виолета е много специална за мен.

Играчки: В чантата ми винаги има по няколко колички за сина ми Матео. ■

In the Suitcase of Sonya Yoncheva

Sonya Yoncheva is an opera singer, whose soprano is currently considered one of the most emblematic voices on the world opera scene. Among her performances this season are La Traviata at the Metropolitan Opera in New York, Norma at the Royal Opera House in London and Eugene Onegin at the Deutsche Oper in Berlin. In recent months, she released an album of Handel arias. The things she always carries in her suitcase:

Macbook Pro: It's always with me – it's my office all over the world.

Rolex Perpetual Mother of Pearl: My true time adviser. I adore it! Elegant, feminine – real luxury that complements me, regardless of my outfit.

Sisley foundation: I have lots of makeup, but that's my favourite; I keep it in a prominent place. You never know when there will be a photo shoot.

La Traviata music score: Not long ago there was a premiere at the Metropolitan Opera, and my heroine Violetta is really special to me.

Toys: There are always a few toy cars in my bag for my son Mateo. ■

Samsonite

BY YOUR SIDE

Потребителски кредит

МЕЧТА

Без поръчител

Одобрение до 1 час

Ниски лихви

Централна Кооперативна Банка
Важният си ти.

0800 11 400
www.ccbank.bg

3.

4.

ЕДНА НАПРЕД, ДВЕ НАЗАД

Всичко, което трябва да знаете за тенденциите в мъжката мода за пролет-лято 2017

Какво очаквате от модата за летните месеци на 2017? Революционни високотехнологични материали? Практични, простички неща като раници? Жизнерадостно ярки цветове? Поздравления – това лято имате право да носите каквото ви се иска, защото тенденциите са толкова разнообразни, колкото и непредвидими. Освен това вече притежавате поне едно от стотиците неща, които ще са модерни този сезон.

РАЙЕТА И КАРЕТА. Широки и тесни, вертикални, хоризонтални или диагонални – квадратите и чертите са най-често срещания десен за лято 2017. А веселото е, че модните експерти предлагат да ги съчетавате с друг вид принт, например флорален. Потърсете възношение от Paul Smith, Tiger of Sweden, Fendi, Givenchy.

PURPLE RAIN. Не знаем дали тенденцията има нещо общо с покойния Принс, но пък ще се отрази доста разведряващо на летния ви гардероб. Моментално бихме съчетали лилавото с ярко жълто или оранжево, но ще разберем господата, които предпочитат по-тъмни цветове комбинации. За справка – Hermes и Versace.

НАЗАД КЪМ 90-ТЕ. Крак повлече ужасно хваленият през последните години Демна Гвасалия, който освен творчески директор на Balenciaga е и главен дизайнер на френския бранд Vetements. Именно в тяхната пролетна колекция Гвасалия възроди уличното облекло от 90-те – свръхразмерни тениски, суичъри, широки шлифери. В Лондон това направиха Astrid Andersen и Nasir Mazhar.

ПОХОД В ПЛАНИНАТА. Раниците са крайно актуални – може да се сдобие-те с такава дори от Louis Vuitton или Prada (макар че с тях едва ли ще изкачите Мусала). Но пък туристическата тенденция продължава с камуфажния десен на Dries Van Noten и Valentino, и многото плетени блузи, жилетки и чорапи. Обувки за преход няма да са ви излишни.

ПЪНКЪТ ВСЕ ТАКА НЕ УМИРА. Ако оставате в града обаче, нямаме друг избор, освен да яхнете пънк вълната. Не е задължително за целта да слушате Sex Pistols, а просто да обуем светли скини джинси, тениска с предизвикателно послание и вездесещия бомбър. ■

1. Givenchy
2. Balenciaga
3. Moncler
4. Vetements
5. Dries Van Noten
6. Wooyoungmi
7. Paul Smith
8. Haider Ackermann
9. Topman
10. Vans

5.

6.

7.

8.

9.

10.

ONE STEP FORWARD, TWO STEPS BACK

All you need to know about men's fashion
trends for Spring/Summer 2017

What is to be expected from fashion for the summer of 2017? Revolutionary high-tech fabrics? Practical, simple things like backpacks? Bright, cheerful colors? Congratulations - this summer you have the right to wear whatever you want, because trends are as diverse as predictable. Furthermore, you already own at least one of the hundreds of things that will be fashionable this season.

STRIPES and SQUARES. Broad and narrow, vertical, horizontal, or diagonal - squares and stripes are the most common pattern for the summer of 2017. What is most amusing is that fashion experts say these can be mixed with other types of print, such as floral patterns, for example. You may seek inspiration from Paul Smith, Tiger of Sweden, Fendi, Givenchy.

PURPLE RAIN. We do not know whether the trend has something to do with the late Prince, but it will revitalize your summer wardrobe. We could instantly mix purple with bright yellow or orange, but we understand gentlemen prefer

darker color combinations. For reference look to Hermes and Versace.

BACK TO THE 1990S. The first to introduce the trend was the highly praised, in the recent years, Demna Gvasalia, who apart from being a creative director of Balenciaga is also the chief designer of the French brand Vetements. In their spring collection, Gvasalia revived the street clothing of the 1990s - oversized t-shirts, sweatshirts, big raincoats. In London, the trend was followed by Astrid Andersen and Nasir Mazhar.

HIKING. Backpacks are the star of the style show - you can even get one from Louis Vuitton or Prada (though you can hardly climb Musala peak with them). The travel trend continues with the camouflage pattern of Dries Van Noten and Valentino, and the many knitwear blouses, jackets and socks. Shoes for hiking won't be redundant.

PUNK STILL HASN'T DIED. If you stay in the city, though, you have no choice but to ride the punk wave. It is not necessary to listen to The Sex Pistols, but just put on a pair of bright skinny jeans, a t-shirt with a provocative message and a ubiquitous bomber jacket. ■

МЕЖДУ ВКУСА И ХУМАНИЗМА

Докато спорим етично ли е да се яде Foie Gras, България неусетно стана вторият най-голям производител на този деликатес

Текст ЯСЕН БОРИСЛАВОВ / Фотография SHUTTERSTOCK

Мине не мине малко време, и някой евродепутат обявява война на мазния гъши дроб, популярен повече като foie gras. Целта е да се забрани завинаги производството и продажбата на този иначе изключителен деликатес поради жестоко третиране на животните. Успехите в тази война засега са частични. Продуктът е забранен за производство в десетина държави от ЕС, между които Великобритания и Германия - но се предлага свободно в ресторантите на Европейския парламент в Брюксел.

ПРЕДИ ГОДИНИ МОЙ ПРИЯТЕЛ, който тогава живееше в Париж, ми обърна внимание върху един специфичен аспект на западния лицемерие. По онова време Бриджит Бардо проявяваше настървена загриженост за танцуващите мечки в България, поради което скоро след това те изчезнаха. Международният натиск ги измъкна от лапите на жестоките мечкари и те заживяха нов живот в родопски и други резервати. После част от мечкарите опитаха да започнат нов живот във Франция, но не им се получи.

Between Taste and Humanism

As we keep arguing about the morality of eating Foie Gras, Bulgaria unnoticeably became the second largest producer of the delicacy

By YASSEN BORISLAVOV / Photography SHUTTERSTOCK

Every now and then there is a member of the European Parliament waging war on the greasy goose liver, more popular as foie gras. The aim is to put a permanent ban on the production and sale of that extreme delicacy because of the cruel way animals are treated. Success in this war has only been partial so far. The product is banned for production in a dozen of EU countries, including Great Britain and Germany - but it is freely offered in the restaurants of the European Parliament in Brussels.

YEARS AGO A FRIEND OF MINE who was living in Paris at the time turned my attention to one specific aspect of western people's hypocrisy. Back then Brigitte Bardot was demonstrating fierce concern about the dancing bears in Bulgaria and as a result they soon disappeared. The international pressure saved them out of the hands of the cruel bear-trainers and they started a new life in mountain reserves. Later on, some of the bear-trainers themselves made an attempt to start a new life in France but they failed.

The noble concern about Bulgaria's dancing bears does not impede French people from

eating about 20,000 tons of foie gras every year, even though the way this specialty is produced is an example of industrial cruelty. Geese spend their short lives captured in cells where they are fed by force several times a day with metal pipes pushed in their stomachs through their throats. In France the procedure is called gavage and in Bulgaria they use the acceptable "assisted feeding". Sometimes hydraulic pumps are used in the nutrition process as well. The goal is to make the birds fat for a short time and with minimum costs, so that their liver grows up to ten times its normal size. Its weight goes up to 800 g. In other words, this is a hypertrophied liver. When it happens to people, it is called cirrhosis.

THE "MODERN" TECHNOLOGY for foie gras production was invented in France in the early 19th century. Soon the glory of the dish conquered Europe and even touched Russia's classical literature. Pushkin mentioned "Strasbourg paste immortal" in Eugene Onegin as a sign of the noblemen's gastronomic aristocratism. However, the culinary interest in goose liver dates back to much earlier times. Back

in the 3rd millennium B.C. geese were raised in Egypt. Mural paintings from that time are known that clearly show slaves fattening them with figs. Later the practice was spread all over the Mediterranean.

It seems that the Romans were the first to appreciate goose liver and think about how to make it bigger in an artificial manner. In fact, they might have acted with some historical ingratitude, considering that it was geese, according to legend, who saved Rome from arson. Geese gabbled so loud that they woke up the sleeping guards of Capitolia during a Gallic invasion in 390 B.C. In the era of the empire geese were fattened with dried figs and people believed that apart from making their liver bigger this also made their flesh tastier. The most famous among the Roman gastronomers added one more thing to that innovation. Before the fattened geese were killed, they were forced to drink honey dissolved in wine.

IN THE EARLY MIDDLE AGES the interest in this delicacy decreased, but during the revival in the 16th and 17th century it aroused

again. There is evidence about it in German and Italian cook books dating back to that time. The culinary bridge between ancient and modern time has most probably been provided by Jews. In 1570, Bartolomeo Scarpi, a cook in the court of Pope Pius V, described the exceedingly large liver of geese supplied by Jew farms. The same was also written by Marx Rumpolt, cook from Mainz, in 1581 about the geese grown by the Jews in Bohemia. And the examples above were not isolated. Later on, the presence of this specialty from the Jewish cuisine has often been subject to theological debates, as the Jewish dietary law (kashrut) does not allow consumption of blood and it is liver in fact that produces blood in the body. However, there were more open-minded rabbis who agreed that the purifying power of salt and fire made it fit for eating. But it seems taste was important, too.

ALTHOUGH WE USUALLY USE the general term foie gras, real culinary experts know that there are two types of it: foie gras d'oie (the goose one) and foie gras de canard (made from duck). The goose one is a little bit finer,

but there is no significant difference between the two products in fact. Yet, producers find it important that ducks are easier to breed.

There are tens of impressive ways to serve foie gras - garnished with apples, pineapples, pears, blueberries, figs, or truffles. The taste is always fine, delicate and tender, which is why people rarely think about how in fact that tasty thing has been produced.

In the late 1990s a social movement appeared in the west (Stopgavage) aimed at putting a ban on the production of goose liver with the classic French technology described above. Martin Sheen and Kim Basinger were among the most famous activists. In 2004, Paul McCartney wrote a special letter to California's Governor, Arnold Schwarzenegger, asking for his support of the ban. The former Beatle apparently touched the heart of iron Arnie, as Californian people did turn their back on the French delicacy. It was banned, as difficult as this might be in a country like America, but in 2015 a federal judge removed the ban as it violated the constitution.

IN AUTUMN 1999, upon leaving a famous So-

fia restaurant Bill Clinton said: "I tried goose liver in order to feel like a Bulgarian". Back then this sounded funny and somehow ridiculous, because the Bulgarian culinary tradition has no particular attitude towards this sub-product. However, the US president turned right in a way. Currently, Bulgaria is the second most significant foie gras exporter following France. Hungary ranks third. Moreover, Bulgarian producers comment that a great part of the French goose liver is actually relabelled Bulgarian product.

It would be curious to see if some day the moral considerations about goose liver production will overcome the culinary ones. Probably they will not, because goose liver is not just delicious but also lucrative. In Europe alone its annual turnover amounts to hundreds of millions of dollars. The fate of geese grown for foie gras is only one of the numerous examples there are for the complicated balance between the pleasures and pains civilization creates. All that is quite likely to end with a new dose of hypocrisy. One day we may well see goose liver made from "happy geese" offered on the market. ■

Благородната загриженост за българските тънцуващи мечки не пречи на французите всяка година да изядат около 20 000 тона foie gras, въпреки че начинът, по който се произвежда този специалитет, е пример за индустриална жестокост. Краткия си живот гъските прекарват затворени в клетки, където са хранени насилствено по няколко пъти на ден с метални тръби, вкарани през гърлата им до стомасите. Във Франция процедурата се нарича gavage, а в България се използва политкоректния израз „асистирано хранене“. Понякога при храненето се използват и хидравлични помпи. Целта е за кратко време при минимални разходи птиците да натрупат мазнини, така че черният им дроб да се увеличи до десет пъти над нормалното. Теглото му достига до 800 г. Иначе казано, това е хипертрофиран черен дроб. При хората заболяването се нарича цироза.

"МОДЕРНАТА" ТЕХНОЛОГИЯ за производство на foie gras е създадена във Франция в началото на XIX век. Славата на това ястие скоро покорила Европа, за да докосне дори и руската класическа литература. Пушкин в "Евгений Онегин" споменава "страсбургски пастет непленен" като знак на дворянския гастрономически аристократизъм. Кулинарният интерес към гъшия дроб обаче е доста по-стар. Още през III хилядолетие преди Христа гъски са били отглеждани в Египет. От онова време са известни фрески, на които ясно се вижда как роби ги угояват със смокини. По-късно практиката била разпространена в целия средиземноморски свят. Изглежда, римляните най-рано са оценили качествата на гъшия дроб и първи са се замислили как изкуствено да го уголемяват. В това тяхно занимание прозира известна историческа неблагогарност, като се има предвид, че тъкмо гъските, според легендата, са спасили Рим от опожаряване. Тяхното крякане събудило спящата стража на Капитолия по време на едно нашествие на галите през 390 година пр. Христа. В епохата на империята, според сведения на Плиний Стари и Хораций, угоявали гъски със сушени смокини и вярвали, че така хем увеличават черния им дроб, хем правят месото им по-вкусно. Към тази иновация най-прочутият между римските гастрономи, Марк Гавий Апиций, прибавил и още нещо. Преди да бъдат убити, угоените гъски били насилствено напоявани с пчелен мед, разтворен във вино.

ПРЕЗ РАННОТО СРЕДНОВЕКОВИЕ интересът към този деликатес западнал, но през възрожденските XVI и XVII век отново се пробудил. Свидетелства за това има

в немски и италиански готварски книги от онова време. Кулинарният мост между древността и модерността най-вероятно е бил дело на евреи. През 1570 г. Бартоломео Скарпи, готвач в двора на папа Пий V, в своята готварска книга описва удивително едрия черен дроб на гъските, доставяни от еврейски стопанства. Същото пише и готвачът Марк Румполт от Майнц през 1581 за гъските, отглеждани от евреите в Бохемия. Споменатите два примера не са изолирани. По-късно присъствието на този специалитет от еврейската кухня често е бил предмет на богословски спорове, тъй като еврейският хранителен закон (кашрут) не допуска консумация на кръв, а тъкмо черният дроб произвежда кръвта в организма. По-свободомислещите равни обаче приемали, че пречистващата сила на солта и огъня го правят все пак годен за ядене. Но изглежда, и вкусът е имал значение.

МАКАР ЧЕ ОБИКНОВЕНО СЕ ИЗПОЛЗВА общото понятие foie gras, истинските гурмани знаят, че той е два вида – foie gras d'oie (т.е. гъши) и foie gras de canard (патешки). Гъшият е малко по-фин, но съществена разлика между двата продукта няма. За производителите обаче е важно, че патиците се отглеждат по-лесно. Има десетки ефектни начини да се поднесе foie gras – с ябълки, ананас, круши, боровинки, смокини или трюфели. Вкусът е винаги фин, деликатен и нежен като откровение, поради което човек рядко се замисля за практиките при производството на това толкова вкусно нещо. Към края на 90-те години на запад се появи обществено движение (Stopgavage) за забрана на гъшия дроб, произведен по класическата френска технология gavage, описана по-горе. Сред известните акти-

висти бяха Мартин Шийн и Ким Бейсингър. През 2004 Пол Маккартни написа специално писмо до губернатора на Калифорния Арнолд Шварценегер с молба да подкрепи забраната. Бившият бийтъл явно е докоснал нежна струна в сърцето на железния Арни, защото калифорнийците наистина обрнаха гръб на френския деликатес. Той беше забранен, колкото и трудно да е това в страна като Америка, но през 2015 федерален съдия отмени забраната, защото нарушавала конституцията.

ПРЕЗ ЕСЕНТА НА 1999 ГОДИНА, излизайки от известен софийски ресторант, Бил Клинтън произнесе фразата: „Опитах гъши дроб, за да се почувствам като българин“. Тогава това прозвуча смешно и някак не-лепо, защото българската кулинарна традиция няма специално отношение към този субпродукт. Американският президент обаче се оказа по особен начин прав. В момента България е вторият по значимост производител на foie gras след Франция. На трето място е Унгария. В същото време сред българските производители се твърди, че голяма част от френския гъши дроб всъщност е преетикетиран български продукт.

Любопитно е да се види дали етичните съображения около гъшия дроб някой ден ще надмогнат кулинарните. Вероятно няма, защото той е не само вкусен, но и доходоносен. Годишният оборот от тази стока само в Европа е стотици милиони долари. Съдбата на гъските, отглеждани за foie gras, е само един от многото примери за сложния баланс между удоволствията и страданията, които цивилизацията произвежда. Вероятно всичко това някой ден ще завърши с нова доза лицемерие. На пазара може да се появи гъши дроб „от щастливи гъски“. ■

The 1 Exclusive

София,
ул. "Ген. Йосиф Гурко" №4
тел.: 0882 211 111
www.the1.bg

Един иновативен клуб с изискан стил отвори врати в нощна София- магически огледала, Madrix Light Show система, LED екрани и модерен саунд. THE 1 EXCLUSIVE е елитен поп фолк клуб в центъра на столицата, който отговаря на високите потребности на своите клиенти. На тях се предлага най-ексклузивната услуга, добра ценова политика, залага се на ритуалното сервиране и продажбата на скъпи напитки. Гостите се посрещат от специален фейсконтрол и любезни хостеси. За екипа на THE 1 EXCLUSIVE най-важната инвестиция са клиентите и това да прекарат наистина незабравими моменти в клуба, независимо дали имат повод за празнуване или просто са решили да излязат да се забавляват.

THE 1 EXCLUSIVE - Ще видите повече, отколкото си спомняте и ще си спомняте повече, отколкото сте видели!

КАПАЦИТЕТ: 500 човека, 150 седящи места

ЕНТЪРТЕЙМЪНТ: модерна сцена, диджеи, балет с тематична хореография и дизайнерски костюми, гостуващи фолк изпълнители от България и балкански фолк-звезди

who have just decided to go out and have fun.

THE 1 EXCLUSIVE – You'll see more than you can remember and you'll remember more than you've seen!

CAPACITY: 500 people, 150 seats

ENTERTAINMENT: state-of-the-art stage, DJs, ballet with theme choreography and designer costumes, guest folk performers from Bulgaria, as well as Balkan folk-stars

The 1 Exclusive

4, General Yosif Gurko Str.,
Sofia, Bulgaria
phone: +359 882 211 111
www.the1.bg

An innovative club in fine style has opened its doors in Sofia by night – magic mirrors, Madrix Light Show system, LED displays and modern sound.

THE 1 EXCLUSIVE is an elite pop folk club in Sofia city centre, meeting their customers' high expectations. They're really offered the most exclusive service, good pricing policy, they insist on ritual serving and selling expensive drinks.

Guests are welcomed by special face control and kind hostesses. Customers are the most important investment for THE 1 EXCLUSIVE team and help them spend really unforgettable moments in the club, regardless of having a reason to celebrate, or those

Bedroom Premium Club

София, ул. Леже 2
телефон: 0888 764 422, 0888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

bedroom
PREMIUM CLUB

Bedroom Premium Club

2, Lege Street, Sofia, Bulgaria
Phone: +359 888 764 422, +359 888 860 666
e-mail: reservation@bedroom.bg
www.bedroom.bg

Един от най-атрактивните клубове в центъра на София е Bedroom Premium Club. С неповторимият си дизайн, гостуването на световноизвестни диджеи и постоянно присъствие на популярни личности, той е притегателен център за ценителите на лукса и забавленията.

Клубът отговаря на най-високите европейски стандарти – първокласно обслужване, перфектен звук, мултимедийно шоу, VIP зона, служители, паркиращи автомобили...

Bedroom Premium Club напомня на античен храм, а бъдещето е добавено към миналото с нови архитектурни елементи в синтетичен модерен раштер, екрани с 3D video mapping, метални перфорирани пана.

Използваните материали са гърбо, метал, камък, стъкло, естествена кожа, натурален текстил. Акцент в интериора е таваанът на клуба, който е уголемена проекция на картината "Shhh", в която са събрани забранени образци от еротичното изкуство. Клубът притежава динамично осветена сцена с интегриран catwalk, който дава възможност за разгръщане на мащабна балетна хореография.

Bedroom Premium Club предлага на своите гости богат ентъртеймънт, авангардни шоу-спектакли, екстравагантни костюми, високотехнологични светлинни ефекти, допълнен с перфектен звук и мултимедийно шоу!

Амбициите на Bedroom Premium Club е в създаването на собствена публика и издигането на нощния живот у нас до най-високи стандарти!

One of the most attractive clubs in Sofia city center is Bedroom Premium Club. With its unique design, guest world famous DJs and the permanent presence of celebrities, it attracts luxury and entertainment lovers.

The club meets the highest European standards – first class service, perfect sound, multimedia show, VIP area, valet parking...

Bedroom Premium Club reminds of an ancient temple and the future is added to the past with new architectural elements in synthetic modern raster, 3D video mapping screens, metal perforated panels.

The materials used are wood, metal, stone, glass, genuine leather, natural textile. The emphasis in the interior design is the ceiling of the club, which is an enlarged reproduction of the painting "Shhh", gathering erotic art forbidden examples. The club has a dynamically lit stage with an integrated catwalk, which enables the unfolding of large-scale ballet choreography.

Bedroom Premium Club offers its guests great entertainment, avant-garde shows, extravagant costumes, high tech lighting effects, complemented by perfect sound and a multimedia show!

Bedroom Premium Club's ambitions are in building its own audience and the rise of Bulgarian nightlife to the highest standards!

Motto

София, ул. Аксаков №18
тел. 02/ 987 27 23

Историята на всеки съвременен град е запечатана в забележителностите, които го характеризират на географската карта. Има и друга история, която често пъти е много по-любопитна и лична – онази, която пишат хората в заведенията, превърнали се от години в градска легенда. Едно такова място винаги е съчетавало добрия вкус в музиката, храната и компанията, и от дълго време се е превърнало в култово и любимо за всеки, който иска да бъде част от интересната градска тълпа.

Клуб Мото е градски пристан за всеки, който иска да бъде някой или да срещне интересни събеседници, да научи най-новите софийски клюки, да разбере всичко за хитова книга, филм или театрална постановка. Удоволствието от приятния разговор е допълнено от елегантното меню, добрата селекция от напитки и хубава музика - от онази, която не те ангажира непременно да влезеш в ритъм, а по-скоро отзвучава леко в страни, като хармоничен фон на преживяването. Спокойствието и уютът са превърнали Клуб Мото не само в предпочитано, но в задължително място за всеки, който иска да усети истинската атмосферата на София и да научи най-тайните ѝ истории.

Spaghetti Company

Сердика център, бул. Ситняково №48
тел. 02/ 841 28 18
ЦУМ – етаж 1, тел: 02/ 926 0427
Mall Bulgaria 102 ет 3 до кино Арена
бул. Витоша 150, тел: 02/ 88 10 100
Работно време: *понеделник - неделя от 10:00 до 00:00 ч.*
spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista и ТИ!

Мястото, известно с изключителна италианска кухня. Обстановката, която вдъхновява срещите, които винаги оставят у теб чувството, че си в сърцето на града!

Всеки от ресторантите Spaghetti Company носи свое собствено усещане. Независимо къде те отвеждат пътищата на София, в ресторантите от веригата намиращ себе си сред изискана и творческа обстановка, модерен дизайн и оригинална италианска кухня, специално създадена под черпака на Маестро Марко Лукиари.

Домът на италианската кухня е наблизо. Тук е, за да намиращ винаги себе си, приятели, делови партньори или нови срещи. Кухнята ни е палитра от италиански вкусове. Към това добавяме специална селекция от вина, музика и събития. Можеш да споделиш тук всяко късно сутрешно кафе, работен обяд, лежерен следобед или дълга вечеря. И всеки път ще бъде различно.

И както казва нашият главен готвач Марко Лукиари – „Има неща, за които няма сезони“. Има и такива места. Spaghetti Company е едно от тях.

Spaghetti Company

SERDIKA CENTER, 48 Sitnyakovo Blvd
phone: +359 2/ 841 2818
TZUM – floor 1, phone: +359 2/ 926 0427
Mall Bulgaria 102 floor 3 near Arena cinema
150 Vitosha Blvd., phone: +359 2/ 88 10 100
Working time: *Monday-Sunday 10:00 am – 12:00 pm*
spaghetticompany@mail.bg

Pizza, pasta, modernista and YOU

The place, famous for exquisite Italian cuisine. The atmosphere, inspiring meetings that always leave you feeling in the heart of the city!

Each of the Spaghetti Company restaurants brings its own touch. No matter where Sofia roads take you, in the restaurant chain you find yourself amongst elegant and creative atmosphere, modern design and original Italian cuisine especially prepared by Maestro Marco Luchiar's ladle.

The home of Italian cuisine is nearby. It's right here, so you can always find yourself, friends, business partners or new encounters. Our cuisine is a palette of Italian flavours. We add a special selection of wine, music and events. Here you can share every late morning coffee, business lunch, a casual afternoon or a long dinner. It will be different each time.

As our chef Marco Luchiar says – "There are things of no particular season". There are such places. Spaghetti Company is one of them.

Spaghetti Kitchen*Bar

София, площад Св. Неделя 3
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
тел.: 089 304 66 66

Ако трябва да забодем карфица в центъра на София, ще бъде точно тук – на площад Света Неделя 3, при чисто новият Spaghetti Kitchen*Bar. Отпращайки се към парадния вход, виждаме едно съвсем различно място - интериор на няколко нива и съвсем различни зони с много акценти и детайли, живеещи в пълна хармония. Вкусната обиколка на мястото започва с това, с което обикновено свършваме – десерта. На входа ни посреща витрина с авторски десерти, приготвени на място от майстор сладкарите на Spaghetti Kitchen.

Ако си решил да преоткриеш италианската храна, просто се отдай на прясна паста и добре препечена по ръбчетата пица в Morello фурната. Разбира се, Италия не е самотна на вкусната карта, която стои пред нас. Тръгваме на околосветско пътешествие с японското патешко, норвежка съомга, октопод от Санторини, както и няколко предложения от българската кухня. Зоната с прошуто бара пък е прекрасно място за вино и тапаси. Нова-торските коктейли, които се предлагат, са истинско произведение на алкохолното изкуство. Накратко – Spaghetti Kitchen*Bar е мястото, на което можеш да се срещнеш с приятели, да хапнеш хубава храна или да пиеш любимия си коктейл в приятна атмосфера.

SPAGHETTI KITCHEN★BAR

EAT • DRINK • SOCIALIZE

and tapas. The innovative cocktails they offer are a real work of the alcoholic art. In a nutshell – Spaghetti Kitchen*Bar is the place where you can meet friends, eat good food or have your favorite cocktail in a pleasant atmosphere.

Spaghetti Kitchen*Bar

3, Sveta Nedelya Square, Sofia
www.spaghetti-kitchen.bar
e-mail: office@spaghetti-kitchen.bar
phone: +359 89 304 66 66

If we need to put a pin in downtown Sofia, it will be right here – at 3 Sveta Nedelya Square, at the brand new Spaghetti Kitchen*Bar. Heading for the front door, we see a completely different place – interior on several levels and completely different zones with a lot of highlights and details, living in perfect harmony.

The delicious tour of the place begins with what we usually end with – dessert. A window with original desserts, prepared here by Spaghetti Kitchen's pastry chefs, welcomes us at the entrance.

If you've decided to rediscover Italian food, just indulge in fresh pasta and crispy pizza round the edges in the Morello oven. Italy, of course, is not alone on the delicious map we have in front of us. We set off on a round-the-world trip with Japanese duck, Norwegian salmon, Santorini octopus, as well as a few offers from the Bulgarian cuisine. What's more, the prosciutto bar zone is a great place for vino

Spaghetti kitchen

София, ул. 6-и септември №9
Резервации тел.: 0890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

Няма как да преминете по улица „6-и септември“ и да останете безразлични към вида на този наистина необикновен ресторант. Какво го прави такъв, ще разберете в момента, в който прекрачите прага му. С една-единствена крачка забравяте за работната суматоха на големия град и се пренасяте в един друг сюжет с въздушна атмосфера и безброй кулинарни предложения. Тук ще откриете приятна комбинация от съвременен дизайн в обзавеждането, изискано меню с интернационална кухня и отпускателна музика. От месец ноември се открива и отопляема външна градина. Заведението впечатлява и с деликатно лично отношение към клиента и усещане за домашен уют. Всичко това превръща Spaghetti Kitchen в най-модерното и желано място в София.

SPAGHETTI KITCHEN★

ITALIAN FOOD AMERICAN GRILL

Spaghetti kitchen

9, 6th of September Str., Sofia, Bulgaria
Reservations: +359 890 5 66666
office@spaghetti-kitchen.com
www.spaghetti-kitchen.com

It is not possible to pass 6th of September Street and to remain indifferent to the appearance of this unusual restaurant. You will understand what makes it so unusual the minute you cross its threshold. Only one step and you forget about the busy turmoil of the city, and move into another reality that has a magic atmosphere and countless culinary propositions. Here you will find a pleasant combination of contemporary interior design, exquisite international cuisine and relaxing music. The restaurant also impresses with its delicate personal attitude towards the customer and the feeling of home comfort. All this makes Spaghetti Kitchen the most modern and desired place in Sofia.

Медицински комплекс „Доверие“

София, ж.к. Овча купел 2, ул. Фридрих Грюнгер №2
тел.: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

МБАЛ Доверие е модерен медицински комплекс, разделен на диагностично-консултативен център и многопрофилна болница за активно лечение. На разположение на пациентите на МБАЛ Доверие са:

- Медицински център, разполагащ със собствени лаборатории и високотехнологично диагностично оборудване;
- 9 специализирани отделения за болнична помощ;
- 4 операционни зали и стационар от над 100 легла.

Освен високотехнологично оборудване и специализирани отделения, медицински комплекс Доверие, може да предложи на своите пациенти оперативен лечение с единствената в София система за роботизирана хирургия „Да Винчи“. Екипът на МБАЛ Доверие се стреми да се грижи за здравето на пациентите си, като им осигурява не само висококачествена медицинска помощ, но и максимално добро съпътстващо обслужване. Ръководните принципи в работата на екипа на МБАЛ Доверие са: безотказност, професионализъм, качество, коректност, висок морал, човещина и етика.

Повече информация за Доверие може да намерите на www.mbal.doverie.bg

Sofia, Ovcha Kupel 2 District, 2, Friedrich Grunanger Street
phone: 02 40 36 100; 02 40 36 143
www.mbal.doverie.bg
info@mbal.doverie.bg

Doverie Multiprofile Hospital for Active Treatment is a modern medical complex, divided into a diagnostic-consulting centre and a multiprofile hospital for active treatment.

The Doverie Hospital patients are provided with:

- A medical centre provided with its own laboratories and high tech diagnostic equipment;
- 9 specialized hospital aid wards;
- 4 operating rooms and a hospital with more than 100 beds.

Besides high-tech equipment and specialized wards, Doverie medical complex, can offer its patients surgery treatment with the Da Vinci robotic surgical system, unique for Sofia.

The team at Doverie seeks to look after its patients' health by providing not only high quality medical care, but also the best accompanying service.

The guiding principles in the work of the team at Doverie Hospital are: consistency, professionalism, quality, honesty, high morality, humaneness and ethics.

You can find more information on Doverie at www.mbal.doverie.bg

Център по дентална медицина Свети Георги

ул. Константин Иречек 20, София, България
тел. 02/954 47 83, тел./факс 02/952 41 94
моб. тел.: 0886 129 213, 0898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

Ако имате два свободни дни в София, идете на зъболекар дори да смятате, че не ви е необходимо. Повечето българи, които живеят в чужбина, редовно се прибират с единствената цел да си лекуват зъбите в България, където стоматолозите не само се справят доста добре, но и за по-малко пари.

В денталния център на д-р , специализиран ендодонтия, парадонтология и имплантология в Австрия, Италия, Швейцария и Франция, може да получите и козметични услуги. Една от възможностите е да си избелите зъбите по най-популярните в Европа технологии или просто да си направите профилактичен преглед. Новост в центъра е лечението с лазерен апарат без болка и без анестезия.

St. George Dental Services Centre

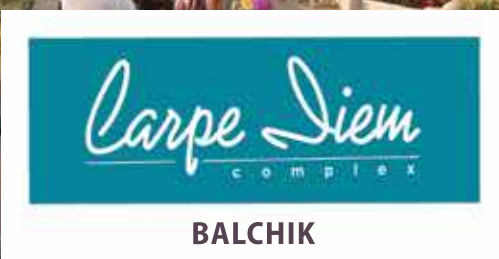
20 Konstantin Irechek Str., 1000 Sofia, Bulgaria
phone: +359 2/ 954 47 83, phone/fax: +359 2/952 41 94
cell phone: +359 886 129 213, +359 898 526 082
e-mail: dc_st.george@abv.bg

If you have a couple of days to spare in Sofia then you should visit a dentist – even if you don't think you need to. The majority of Bulgarians who live abroad regularly return with the single aim of having their teeth taken care of in a country where the dentists not only perform a very decent job, but also charge a lot less. At Dr. Tsalov's Dental Services Centre you can also have cosmetic treatments. Dr. Tsalov has studied endodontics, paradontology, and implantology in Austria, Italy, Switzerland and France. Therefore, you will have the opportunity to have your teeth whitened with the latest European technology, or simply have a check-up.

Laser treatment, which is performed without anesthesia and is completely painless, is one of the centre's more novel procedures.

Комплекс люкс с видом на море
ПЕРВАЯ ЛИНИЯ

Luxurious complex
FIRST LINE

Оазис спокойствия и уюта
300 М ОТ БЕРЕГА МОРЯ

Oasis of peace and comfort
300 M TO THE SEASIDE

*ЛЮКСОВОЕ СТРОИТЕЛЬСТВО *ДВУХ- И ТРЕХКОМНАТНЫЕ КВАРТИРЫ
С ФУНКЦИОНАЛЬНОЙ ПЛАНИРОВКОЙ *ОТЛИЧНАЯ ИНВЕСТИЦИЯ
*ИНВЕСТИЦИОННО-СТРОИТЕЛЬНАЯ КОМПАНИЯ С БОЛЬШИМ ОПЫТОМ
И ОТЛИЧНОЙ РЕПУТАЦИЕЙ

*LUXURY CONSTRUCTION *ONE - AND TWO - BEDROOM APARTMENTS
WITH FUNCTIONAL DISPOSITION *EXCELLENT INVESTMENT
*INVESTMENT CONSTRUCTION COMPANY WITH EXPERIENCE
AND A GREAT REPUTATION

ВАЖНО!

ПРЕВОЗ НА БЕЗПЛАТЕН БАГАЖ ПО ПОЛЕТИТЕ НА БЪЛГАРИЯ ЕР НОВА ПОЛИТИКА НА БЪЛГАРИЯ ЕР

България Ер въвежда по линиите си нови правила за превоз на багаж за билети, издадени на/след 02 май 2011 г. Новата система, **PIECE CONCEPT**, се базира на броя, теглото и размерите на чекирания багаж.

РЕГИСТРИРАН / ЧЕКИРАН БАГАЖ

Всеки пътник има право да превози в багажниците на самолета безплатен багаж, както следва:

1. Общи правила – Международни и Вътрешни линии:

Класа на обслужване	Норма на безплатен багаж
Бизнес класа	2 броя – макс. до 23 кг и до 158 см всеки един
Икономическа класа	1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см

2. Изключения:

Златна карта на бонусната програма	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
За притежатели на ко-брендирана карта България Ер и ЦКБ	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 32 кг
За притежатели на карта VISA Platinum	Безплатна норма чекиран багаж – 2 броя до 23 кг. всеки
Моряци	Плюс 1 брой – макс. до 23 кг и до 158 см
Бебета от 0-2 години	1 брой – макс. до 10 кг и до 115 см

Максималният размер е сумата от външните размери на дължината, височината и широчината на багажа - /l+h+w/.

Пътникът може да превозва и повече от безплатната норма багаж срещу допълнително заплащане.

3. Такси за свръхбагаж - Международни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 50
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 70
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 100

4. Такси за свръхбагаж - Вътрешни линии:

За по-тежък багаж - между 23 кг - 32 кг	EUR 20
За по-обемист багаж - между 158 см – 203 см	EUR 30
Допълнителна бройка - втори багаж до 23 кг x 158 см	EUR 20
Допълнителна бройка – трети багаж до 23 кг x 158 см	EUR 50

Багаж с тегло над 32 кг може да се превозва само като карго.

5. Специални категории багажи:

Спортна екипировка	Включва се в безплатната норма багаж, при условие че е до 23 кг и до 200 см. Счита се като брой багаж. Изключение: - Международни полети: Един чифт ски на пътник – прилага се фиксирана такса от EUR 30. - Вътрешни полети: Един чифт ски на пътник - прилага се фиксирана такса от EUR 20.
Домашни любимци в пътническата кабина /PETS/: Максимално тегло на животното и клетката – до 8 кг. Максимални размери на клетката – 48 x 35 x 22 см. Приемат се само кучета и котки.	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 50.
Животни в багажника /AVIH/: Максимално тегло на животното и контейнера – 32 кг. Максимални размери на контейнера – 110 x 80 x 76 см.	Не се включва в безплатната норма багаж. Заплаща се такса от EUR 80.

РЪЧЕН / КАБИНЕН БАГАЖ: 1 брой – до 10 кг.

Размери - до 55 x 40 x 23 см, с максимален сбор от трите измерения до 115 см.

За смесени превози с участието на България Ер и други партньорски авиокомпани в маршрута могат да бъдат прилагани други условия за багаж.

IMPORTANT!

CARRIAGE OF FREE OF CHARGE BAGGAGE ON BULGARIA AIR FLIGHTS NEW BAGGAGE POLICY OF BULGARIA AIR

Bulgaria Air introduces its new rules for baggage carriage on its destinations for all tickets, issued on / after 02 May 2011. The new policy, PIECE CONCEPT, is based on the quantity, weight and dimensions of the checked-in baggage.

CHECKED-IN BAGGAGE

Each passenger has the right to transport in the aircraft free of charge baggage, as follows:

1. General Terms – International and Domestic Flights:

Booking Class	Terms for free of charge baggage
Business Class	2 PC – up to 23 kg and 158 cm each
Economy Class	1 PC – up to 23 kg and 158 cm each

2. Exceptions:

Gold Bonus Program Card	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Holders of Co-branded – Bulgaria Air-CCB Bank	Free bag allowance – 2 PC up to 32 kg
Holders of VISA Platinum card	Free bag allowance – 2 PC to 23 kg each
Marines	Plus 1 PC – up to 23 kg and 158 cm
Infants from 0-2 years old	1 PC – up to 10 kg and 115 cm

The maximum allowed size is the sum of external length, height and width of the baggage /l+h+w/.

The passenger can transport more than the free of charge terms for an additional charge.

3. Extra Baggage Fees - International Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 50
Oversize /between 158 cm – 203 cm/	EUR 70
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 100

4. Extra Baggage Fees - Domestic Flights:

Overweight /between 23 kg and 32 kg/	EUR 20
Oversize /between 158 cm - 203 cm/	EUR 30
Extra piece - second piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 20
Extra piece - third piece up to 23 kg x 158 cm	EUR 50

Baggage with weight of more than 32 kg is subject to Cargo transportation.

5. Special baggage items

Sports Equipment	It is subject to free of charge carriage in case the baggage is up to 23 kg and to 200 cm. It is considered as a piece of baggage. Exception: - International Flights: Pair of ski for passenger – fixed fee of EUR 30 is applied. - Domestic Flights: Pair of ski for passenger – fixed fee of EUR 20 is applied.
Pets in the aircraft cabin /PETC/: Maximum weight of the pet and cage - up to 8kg. Maximum dimensions of the cage – 48 x 35 x 22 cm. Only dogs and cats are allowed.	Is not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 50 is applied.
Animal in the baggage compartment /AVIH/: Maximum weight of the animal and the container – 32 kg. Maximum dimensions of the container – 110 x 80 x 76 cm.	Is not included in the free of charge baggage norm. Fee of EUR 80 is applied.

HAND/CABIN BAGGAGE: 1 PC - up to 10 kg.

Dimensions – 55 x 40 x 23 cm, with maximum sum of all dimensions up to 115 cm.

For code-share flights with Bulgaria Air and other partner airlines in the route can be applied other baggage policies.

ГОТОВИ ЗА ПОЛЕТ

FIT TO FLY

Предлагаме ви няколко полезни съвета за това как да се чувствате добре по време на полета и след него. Изпълнявайте упражненията бавно и дишайте равномерно.

These handy exercises enable you to stay in top form – both during and after the flight. Perform each move with steady, even breathing.

Ходила

10 пъти

Поставете петите на пода и повдигнете нагоре пръстите на краката. После опрете пода с пръсти и повдигнете петите.

Глезени

15 пъти

Правете кръгови движения първо с единия крак, а после с другия.

Колене

30 пъти

Повдигнете единия крак, докато не усетите напрежение в бедрото.

Рамене

5 пъти

Поставете ръцете на бедрата и започнете да описвате кръгови движения с раменете.

Крака

10 пъти

Наведете се леко напред. Обгърнете с ръце коленете и ги повдигнете на нивото на гърдите. Загържете така 15 секунди.

Гръб и ръце

15 пъти

Поставете и двете стъпала на пода и стегнете корема. Наведждайте се напред, докато ръцете ви не опрат пръстите на краката.

EN

Feet

10 times

Placing your heels on the floor, stretch your toes upwards. Then, keeping your toes on the floor, raise your heels upwards.

Ankles

15 times

Rotate your foot – first in one direction and then the other.

Knees

30 times

Raise your legs, tensing the muscles in your thighs.

Shoulders

5 times

With your hands on your thighs, rotate your shoulders in a circular motion.

Legs

10 times

Bend forward slightly. Wrap your hands around one knee and raise it to your chest. Hold for 15 seconds. Repeat with the other knee.

Back and arms

15 times

Place both feet flat to the floor and hold your stomach in. Bend forward, moving your hands down your legs.

Да се лети не е страшно

- Статистиката сочи, че летенето със самолет е далеч по-безопасно от много други дейности
- Екипажът на вашия самолет е висококвалифициран и с богат опит
- Самолетите на България Ер са с безупречна поддръжка и могат да устоят на всякаква турбуленция
- Опитайте да се отпуснете – вдишвайте дълбоко през носа и задръжайте въздуха няколко секунди, преди да го издишате

EN

Relax!

- Statistics show that flying is much safer than many situations in daily lives
- The crew in control of the plane is highly trained and experienced
- Bulgaria Air aircraft are thoroughly maintained and designed to withstand various forms of turbulence
- Try to relax – breathe in deeply through your nose, hold for three seconds before exhaling slowly

По време на полет

- Усещате болка в ушите? Запушете носа, затворете устата и започнете да преглъщате или да се опитвате да изкарате въздуха, без да отваряте уста. Дъвченето на дъвка също помага
- Стимулирайте кръвообращението си, като се разходите по пътеката в самолета
- Избягвайте да седите с кръстосани крака, защото това може да ограничи кръвообращението
- Може да се почувствате по-удобно, ако свалите обувките
- Пийте повече вода и по-малко алкохол, чай или кафе

EN

During the flight

- Ear pain? Pinch your nose shut, close your mouth and swallow or blow out against your closed mouth. Alternatively, chew some gum
- Stimulate your circulation by walking around the cabin and stretching
- Avoid sitting with your legs crossed as this restricts circulation
- Removing your shoes may provide you with more comfort
- Drink plenty of water and not too much alcohol, tea or coffee

Как да се приспособим по-бързо към часовите разлики

- Опитайте се да настроите биологичния си часовник към времевата зона на бъдещата ви дестинация, като вечерта преди по-лети си легнете един час по-рано или по-късно
- Не прекалявайте с тежката храна и не пийте твърде много алкохол или кафе вечерта преди полета
- Яжте богати на протеин храни в подходящи за новата часова зона отрязъци от денонощието
- Когато пристигнете на избраната от вас дестинация, направете си кратка разходка
- Прекарайте поне 30 минути на дневна светлина

EN

Reducing jetlag

- Begin adjusting your body clock to the time zone of your destination the night before departure by going to bed earlier or later
- Don't consume too much food the night before you leave, or drink too much coffee or alcohol
- Eat protein-rich meals at times that are normal for your new time zone
- At your destination, take light exercise – such as a walk
- Spend at least 30 minutes in daylight

УДОБСТВО И БЕЗОПАСНОСТ ВЪВ ВЪЗДУХА

YOUR COMFORT AND SAFETY IN THE AIR

Вашето здраве

Ако имате притеснения за здравето си, свързани с пътуването, и особено ако страдате от дихателни или сърдечно-съдови заболявания, посетете лекаря си преди заминаване. Аптеките могат да ви предложат лекарства без рецепта, но нашият съвет е винаги да се консултирате с лекар, който е най-подходящ за вас.

Вашият багаж

Избягвайте тежкия ръчен багаж. Носенето му може да претовари организма ви. Да седнеш в креслото уморен и загъхан, означава да започнеш пътуването си зле. В ръчния багаж носете само основното, което ще ви трябва по време на полета.

Срокът за явяване на летището

Опитайте се да пристигнете на летището рано. Оставте си достатъчно време за формалности, пазаруване и отвеждане към самолета. Времето за регистриране на пътниците е различно на различните летища и може да варира според дестинацията. Добре е да се информирате предварително за часа, в който трябва да сте на летището.

Вашата сигурност

Запознайте се с изискванията за сигурност и ги спазвайте.

Не се съгласявайте да пренасяте чужд багаж.

Не оставяйте багажа си без надзор.

Слагайте ножове, ножици и остри предмети в куфара, който предавате за транспортиране в багажника на самолета. Ако са в ръчния ви багаж, летищните служби за сигурност ще ви забранят да ги качите в самолета.

Вашият ръчен багаж

Сложете тежките предмети под седалката пред вас, а леките – в багажните отделения над седалките. Не блокирайте с багаж пътя към аварийните изходи и пътеките между креслата. Отваряйте багажниците над седалките внимателно – ако съдържанието им е разместено по време на полета, при отваряне от тях може да паднат предмети.

Пушенето

Пушенето в самолета е опасно. Забранено е на всички

България Ер ви желае безопасен и удобен полет. Висококвалифицираните ни летци, стюардеси и стюарди са обучени да осигурят безопасността ви. Ето някои основни моменти от безопасността, с които може да се запознаете, докато почивате и се наслаждавате на полета на България Ер.

Bulgaria Air wishes you a safe and comfortable journey. Our highly trained flightdeck and cabin crews are here to take care of your safety. While relaxing and enjoying Bulgaria Air's inflight service, you may consider the basic points that follow.

полети на България Ер. На кабинния екипаж е наредено да следи за изпълнението на забраната. Не пушете в полетните, които са оборудвани с датчици за дим.

Упътванията за безопасност

Преди заминаване и пристигане кабинният състав на България Ер ще ви запознае с правилата за безопасност в самолета. Упътването включва сведения за предпазните колани, кислородните маски, изходите, аварийното напускане на самолета, спасителните жилетки. Молим за вашето внимание по време на демонстрацията. Разгледайте инструкцията за безопасност в самолета, която е в джоба на седалката пред вас.

Кабинен екипаж

Кабинният екипаж на България Ер се грижи да ви обслужва отлично и да осигурява безопасността по всяко време. Не се притеснявайте да повикате стюардесите и стюардите, като използвате разположения над креслото ви бутон, да споделяте коментарите си с тях и да ги убедомявате за потребностите си.

При пристигане

Пазете багажите си купони, за да намерите лесно багажа си. Отделете малко време, за да се аклиматизирате след пристигането си.

in, shop and board. Check-in times vary from airport to airport and from destination to destination. Please, inform yourself well in advance to avoid delays/cancellations.

Your security

Do read and follow the security requirements. Do not agree to carry other people's items with you. Never leave your luggage unattended. Store personal knives, scissors and other sharp objects safely inside your suitcase or hold luggage. If you do not, airport security staff will stop you taking them aboard in your cabin luggage.

Your hand luggage

Please store heavy items underneath the seat in front of you. Stow lighter items in the overhead luggage racks. Please ensure you do not block access to the emergency exits, and do not block the aisle. Please open the overhead lockers with caution: items there may have become disturbed and may fall onto the seats below.

Smoking

Smoking onboard is dangerous. All Bulgaria Air flights are non-smoking and cabin crew are under strict instructions to monitor observance. Please do not smoke in the lavatories; they are equipped with smoke sensors.

The safety briefing

Before departure and on approach, Bulgaria Air cabin crew will demonstrate the rules of safety on board our aircraft. The briefing includes information on your seatbelt, how to use your oxygen mask, how to locate exits, how to leave the aircraft in an emergency, and how to use your lifejacket. Please spare a moment to watch their demonstration. Please also consult the illustrated Safety on Board leaflet in the seat pocket in front of you.

Your cabin crew

The Bulgaria Air flight attendants are on board to provide you with top class inflight service and ensure your safety at all times. Please do not hesitate to use the overhead attendant call button and share comments or request service from your flight attendant.

At the destination airport

Have your luggage identification tags ready to help you find your luggage. Give yourself some time for initial acclimatisation with the weather and environment of your destination.

Your health

If you have any medical concerns about making a journey, or if you suffer from a respiratory or heart condition, see your doctor before traveling. There are over-the-counter medicines available, but we recommended always consult a doctor to determine which are suitable for you.

Your luggage

Try to travel light. Carrying heavy bags can cause considerable stress you may not be used to. Arriving at your sit exhausted and perspiring is not a good start to your journey. In your hand luggage, carry only essential items which you will genuinely need during the flight.

Your check in deadline

Arrive early at the airport. Give yourself plenty of time to check

Уважаеми пътници,

В съответствие с директива на Европейската комисия 68/2004 от 15 януари 2004г., в охраняемите зони на летищата и в ръчния багаж не бива да се слагат предмети, с които е възможно или изглежда възможно да се причини нараняване. Сред забранените предмети са:

- всякакви видове огнестрелно оръжие;
- катапулти и харпун;
- имитации на огнестрелно оръжие, в това число детски играчки;
- оръжейни части, с изключение на уреди за телескопично виждане;
- пожарогасител;
- електрошокови уреди;
- брадви, секири, сатъри, томахаки;
- лъкове, къси копия;
- всякакви заострени метални предмети,

- които могат да послужат за нараняване;
- ножове, независимо от предназначението им;
- саби, мечове;
- бръснари, скалпели;
- ножици, с режеща част по-дълга от 6см;
- бормашины, отвертки, клещи, чукове;
- кънки за лег;
- всички видове спортни стикове, бухалки, щетки и тояги;
- всички видове оборудване за бойни

- спортове;
- амуниции, гранати, мини, военни експлозиви;
- детонатори;
- газ и газови контейнери;
- всякакви пиротехнически средства;
- хлор, парализиращи спрейове, съзотворен газ;
- терпентин, разреждател и аерозолна боя;
- напитки с над 70% съдържание на алкохол;

От 6 ноември 2006г. в Европейския съюз са в сила нови мерки за сигурност, които ограничават количеството течности в ръчния багаж. Те трябва да са в самостоятелни опаковки до 100мл. Всяка и общо до 1л, поставени в самозалечатващ се прозрачен плик, който подлежи на проверка от служителите по сигурността. Ограниченията се отнасят за следните течности: вода, напитки, супи, сиропи, гримове, кремове, лосиони, гелове, парфюми, дезодоранти, спрейове, паста за зъби, пана за бръснене и не включват медикаменти и бебешки храни за ползване по време на пътуването, но те подлежат на проверка.

Списъкът посочва някои от забранените за пренос предмети, без да бъде изчерпателен. Моля консултирайте се с летищния персонал за по-пълна информация.

From 6 November 2006 the European Union adopted new security rules that restrict the amount of liquids you can take through security checkpoints, in addition to other prohibited articles. These liquids must be in individual containers with a maximum capacity of 100 ml each, packed in one transparent, resealable plastic bag (with a capacity of no more than one litre). The restrictions apply to liquids such as water, drinks, soups, syrups, make-up, creams, lotions, gels, perfumes, deodorants, sprays, tooth paste and shaving foam. Liquid foods for babies and any medication a passenger may need during a flight are exempt from the above restrictions but must be presented at security checkpoints.

This is not an exhaustive list. If in doubt, please, consult the airport staff who will be happy to provide you with more detailed information.

Dear passengers,

In keeping with European Commission Regulation № 68/2004 of 15 January 2004, any object capable, or appearing capable of causing injury should not be carried into the security restricted areas of the airports and into the aircraft's cabins. These include, but are not limited to:

- all types of firearms;
- catapults and harpoons;
- replica or imitation firearms, toy guns;
- component parts of firearms (excluding telescopic sighting devices);
- fire extinguishers;
- stun or shocking devices;
- axes, hatchets, meat cleavers; machetes;
- arrows and darts;
- any type of sharpened metal objects, which could cause injury;

- all types of knives;
- sabers, swords;
- open razors and blades, scalpels;
- scissors with blades more than 6 cm in length;
- drills, screwdrivers, crowbars, hammers;
- ice skates;
- any type of sport bats, clubs, sticks or paddles;
- any martial arts equipment;
- ammunition, grenades, mines, explosives

- and explosive devices;
- detonators;
- gas and gas containers;
- any pyrotechnics;
- chlorine, disabling or incapacitating sprays, tear gas;
- turpentine and paint thinner, aerosol spray paint;
- alcoholic beverages exceeding 70% by volume.

НОВИ ПРАВИЛА ЗА ПРЕВОЗ НА ДЕЦА

От 1 юли 2012 година авиокомпания България Ер променя правилата за превоз на непридружени деца

За **НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UNACCOMPANIED MINOR - UM)** се смята дете, което не е навършило 12 години и пътува без родител, настойник или друг пълнолетен придружител.

ПРИ УСЛУГАТА ПРЕВОЗ НА НЕПРИДРУЖЕНО ДЕТЕ (UM) служители поемат детето от изпращача на отправното летище, придружават го по време на всички летищни формалности и го предават на посрещача. Услугата е задължителна за деца на възраст от 3 до 5 години и възможна при поискване за деца с навършени 5 години.

ФОРМУЛЯР – ИНФОРМАЦИЯ ОТ РОДИТЕЛ/НАСТОЙНИК: Задължителен документ, в който се вписва точна информация за детето, както и имената, адресите и телефони на изпращача и посрещача.

ЕСКОРТ – Стюардеса, която пътува с детето и се грижи за него по време на полета. За да бъде осигурен ескорт, агентът, създател на резервацията на детето, внася SR UMNR с неговата възраст и рождена дата, както и информация за посрещача и изпращача – имена, телефон за връзка и пълен адрес. Запитването се прави поне две седмици преди полета. В рамките на 3 дни служителите от отдел Спейс контрол дават отговор на молбата. При потвърждение Спейс Контрол запазва място на стюардесата на желания полет и уведомява агента, който създава EMD в резервацията на детето в размер на дължимата сума за тази услуга.

ЗАДЪЛЖИТЕЛНАТА ИНФОРМАЦИЯ за потвърждаване на услугата UMNR включва три имена, възраст и рождена дата на детето; три имена, телефон за връзка и пълен адрес на посрещача и изпращача.

- Авиокомпания България Ер не приема непридружени деца, трансфериращи на летище София. Изключения се правят само при предоставени контакти на трансферния пункт.
- Деца до 3 години не се приемат за превоз без придружител.
- Деца, навършили 5 години, се приемат за превоз без придружител и се обслужват по реда за непридружени деца – UM.

ЗАПЛАЩАНЕ ЗА ПРЕВОЗА на непридружени деца:

- от 3 до навършване на 5 години: за детето се заплаща пълната тарифа за възрастен пътник без детско намаление, плюс 50% от еднопосочната тарифа в М класа за стюардесата-придружител. Всички дължими летищни такси за маршрута по билета също се събират. Една стюардеса може да придружава две деца от едно семейство и в този случай за двете деца се заплаща една такса.
- от 5 до 7 години: плаща се 100 % от тарифата за възрастен пътник. Допълнително се събира UM такса в размер на 40 евро на отсечка за международни полети и 20 евро за вътрешни линии.
- от 8 до 11 години: плаща се детски билет с приложимото по съответната тарифа детско намаление. Допълнително се събира такса UM в размер на 40 евро на международна отсечка и 20 евро за отсечка по вътрешни линии.
- за две деца от едно семейство – братя и сестри, които пътуват заедно, се плаща една UM такса за двете деца.
- по желание на родителите, деца от 12 до 18 години могат също да ползват услугата UM срещу заплащане на UM таксата.

New Rules for Transporting Children

From the 1st of July 2012, Bulgaria Air is changing its rules regarding transporting unaccompanied children.

An **unaccompanied minor (UM)** is a child under 12 years old who is traveling without a parent, guardian or some other type of adult escort.

The service **"Transport of an unaccompanied minor" (UM)** means that employees of Bulgaria Air receive the child from the person that escorts him or her to the departure airport, accompanies the child through all airport formalities, and hands him off to the person that will collect the child at the destination. The service is mandatory for children between their 3rd and 5th birthdays, and optional for children who have already turned 5 years old.

Form – information from the parent/guardian: A mandatory document that contains accurate information about the child, as well as the full names, addresses and telephone numbers of the persons who will be escorting the child to the departure airport and from the destination airport.

Escort – A flight attendant who travels with the child and cares for him or her during the flight. To provide an escort, Bulgaria Air requires the travel agent that books the flight for the child to submit SR UMNR with the child's age and date of birth, as well as information about the person who will deliver the child to the departure airport, and the person who will collect him or her from the destination airport – their full names, telephone numbers and full addresses. This service should be requested at least two weeks prior to the flight. Staff members from the Space Control Department will reply to your inquiry within 3 business days. Upon confirmation, Space Control books a place for the flight attendant on the desired flight and informs the travel agent who issues an EMD on the child's reservation in the amount of the sum payable for the service.

The information that is necessary for the confirmation of the UMNR service includes the child's full name, age and date of birth, as well as the full name, telephone number and complete address of the persons delivering the child to the departure airport and collecting him or her at the destination airport.

- Bulgaria Air does not accept unaccompanied minors who transfer at Sofia Airport. Exceptions are made only when contact information has also been submitted for the persons who will take care of the child at the point of transfer.
- Children under 3 years of age cannot travel unaccompanied.
- Children who have turned 5 are permitted to travel unaccompanied and are served according to the rules for unaccompanied minors.

The price for the Transport of Unaccompanied Minors service:

- For children between their 3rd and 5th birthdays: the price is the full adult tariff without a children's discount, plus 50% of the one-way tariff in M class for the escorting flight attendant. All applicable airport fees for the route of the flight are also collected. One flight attendant can escort two children from the same family simultaneously and, in that case, the customer pays one fee for both children.
- Age 5-7: the customer pays 100% of the tariff for an adult passenger. A UM fee is also collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic flights.
- Age 8-11: the customer pays a children's tariff (with the applicable child discount from the respective tariff). A UM fee shall also be collected in the amount of 40 euros for international flights and 20 euros for domestic routes.
- For two children from one family – siblings traveling together – one UM fee is payable for both children.
- Upon parental request, children aged between 12 and 18 years old may also make use of the UM service if the UM fee is paid.

THE FACE OF

Bulgaria Air

National Carrier **www.air.bg**

Airbus A320-214

**Airbus A319-112
Airbus A319-111**

Boeing 737-300

Embraer 190-100

CODESHARE PARTNERS

Co-operative and marketing abetments with other airlines are an integral part of Bulgaria Air operating policy. Code sharing agreements enable travelers to take advantage of a greatly enhanced spectrum of global destinations with the minimum of procedural inconvenience.

SOFIA - MOSCOW

Both airlines operate codeshare flights between Bulgaria and Russia.

VARNA/BOURGAS - MOSCOW
Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - PARIS

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - ROME

Both parties operate and have a seat exchange programme.

SOFIA - MILAN

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

**SOFIA - MADRID
MADRID - LAS PALMAS
MADRID - TENERIFE**

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - AMSTERDAM

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - BUCHAREST

Jointly operated services using Tarom aircraft and crew.

SOFIA - PRAGUE, PRAGUE - BUDAPEST

Jointly operated services using Bulgaria Air aircraft and crew.

SOFIA - BELGRADE

Jointly operated services using Air Serbia aircraft and crew.

SOFIA - BERLIN

Both parties operate and have a seat exchange programme.

**SOFIA - VIENNA, SOFIA - FRANKFURT,
SOFIA - DUSSELDORF, SOFIA - ZURICH**

Jointly operated services using Bulgaria air aircraft and crew.

**BERLIN - DUSSELDORF, BERLIN - KOLN,
BERLIN - STUTTGART, BERLIN - FRAN KFURT,
BERLIN - STOC KHOLM, BERLIN - GOTEBORG,
BERLIN - COPENHAGEN, BERLIN - HELSIN KI,
BERLIN - ZURICH, BERLIN - VIENNA**

Jointly operated services using Airberlin aircraft and crew.

Дестинации Destinations

CODESHARE PARTNERS

Code share партньорството позволява на авиокомпаниите да предлагат на своите пътници повече полети до дадената дестинация при облекчена процедура за резервация, както на собствените полети, така и на полетите на партньора по маршрута.

The Code share partnership enables airlines to provide for their valuable customers more frequencies to each particular destination at facilitating booking procedure, on every own operated or marketing flight en route.

SPA PARTNERS

Special prorate agreement е сред основните търговски договори, предоставящ на партньорските авиокомпани изключителната възможност да увеличат броя на предлаганите дестинации през даден пункт и да отговорят на търсенето на клиентите с приемливи цени.

The Special prorate agreement is among the basic commercial agreements, giving partner airlines a significant opportunity to enlarge number of global beyond destinations offered in response to customer demands at reasonable prices.

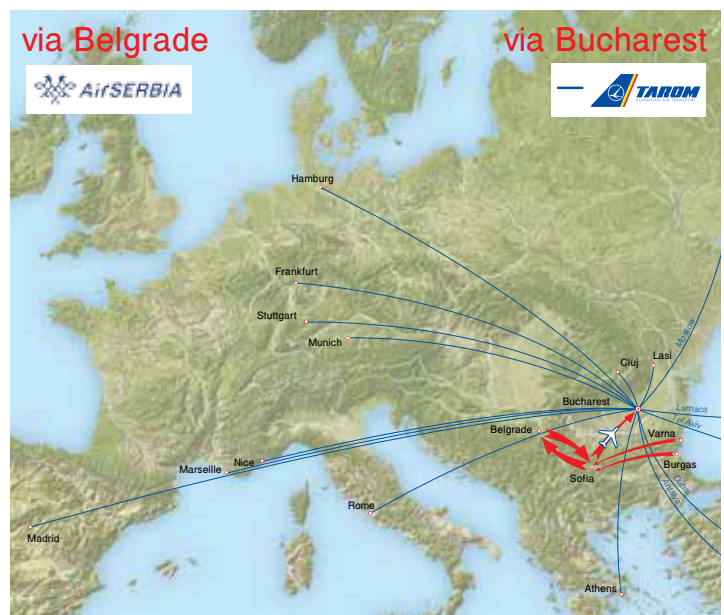
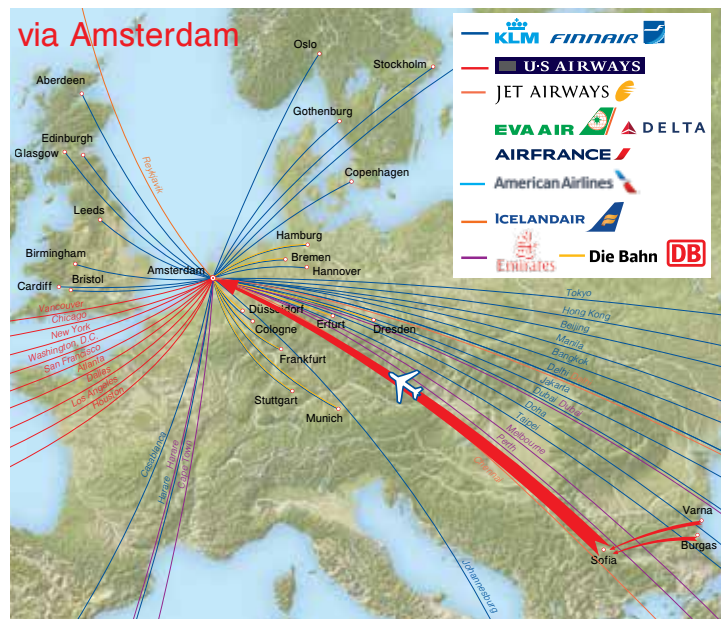
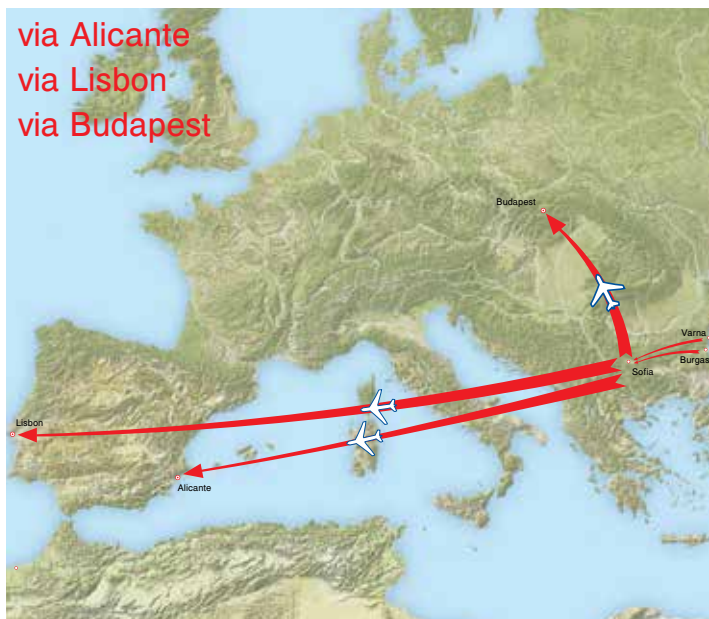
INTERLINE PARTNERS:

Interline agreement позволява взаимното признаване на билетите и по този начин съществено допринася за това двете авиокомпани да могат да предлагат продукта на партньора по редовни линии.

The Interline agreement permits the acceptance of each other's airtickets and that way contributes significantly both airlines to be able to offer customers reciprocally their product on schedule services.

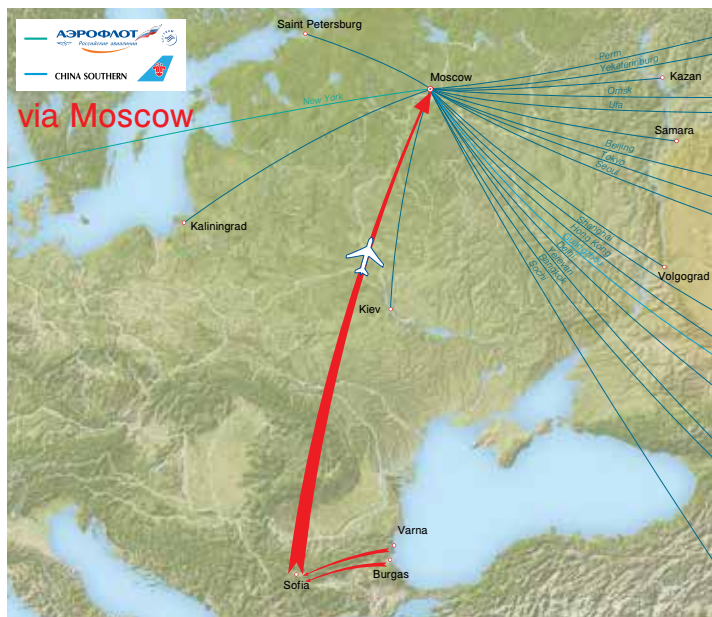
Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.
Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

Летете до всяка точка на света с България Ер и партньори.

Fly anywhere across the world with Bulgaria Air and partners.

БЪЛГАРИЯ ЕР: Къде да ни намерите?

BULGARIA AIR: Where to find us?

SOF BOJ VAR	Call Center <i>Working Hours:</i> <i>Every day 08:00-22:00 Local Time</i>	phone: (+359) 2 402 04 00 e-mail: callFB@air.bg web: www.air.bg
	Ticket office 2 Ivan Vazov Street <i>Working hours:</i> <i>Monday-Friday</i> <i>9:00-12:00/12:30-17:30 Local Time</i>	e-mail: tickets1@air.bg web: www.air.bg
	Sofia Airport, Terminal 2, Departures Ticket Counters <i>Working hours:</i> <i>Monday, Tuesday, Thursday, Friday:</i> <i>04:00-20:00</i> <i>Wednesday: 04:00-22:30 Local Time</i> <i>Sunday: 04:00-23:00 Local Time</i>	web: www.air.bg
	Varna Airport Office <i>Monday-Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	phone: (+359 52) 573 32 fax: (+359 52) 501 039 e-mail: varna@air.bg web: www.air.bg
	Varna - City Office 55, 8-mi primorski polk blvd <i>Working Hours:</i> <i>Monday-Friday 09:00-20:00 Local Time</i> <i>Saturday 10:00-18:00 Local Time</i>	phone: (+359 52) 651 101 e-mail: varna_city@air.bg web: www.air.bg
	Bourgas Airport Office Bourgas airport, Terminal Departures, floor 2 <i>Working Hours:</i> <i>Monday-Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	phone: (+359 56) 900 155 fax: (+359 56) 870 132 e-mail: boj@air.bg web: www.air.bg
	Head office 1, Brussels Blvd Sofia Airport, Sofia 1540 <i>Working Hours:</i> <i>Monday-Friday</i> <i>09:00-17:30 Local Time</i>	fax: (+359) 2 984 02 03 e-mail: office@air.bg web: www.air.bg
BRU	Belgium - Brussels Brussels National Airport Level Departure, BE 1930 Zaventem <i>Working hours:</i> <i>Monday 07:30-14:00 Local Time</i> <i>Tuesday-Friday 14:30-19:00 Local Time</i>	phone: +32 2 753 2016 +32 2 753 2017 e-mail: brussels@air.bg brussels2@air.bg web: www.air.bg
LCA PFO	Nicosia, Cyprus "Louis Aviation" - 11 Lemesos Avenue, 2112 Nicosia, P.O. Box 21301, 1506 Nicosia, Cyprus.	phone: +357 225 88 182 +357 223 76 606 e-mail: bulgariaair@louisgroup.com web: www.air.bg

FRA BER	Germany - Frankfurt Germany, D-60325 Frankfurt am Main, Guillettstr. 50	phone: +496 928 41 86 fax: +496 929 12 45 e-mail: frankfurt@air.bg web: www.air.bg
	Germany - Berlin Germany, 10117 Berlin, Leipziger str.114-115	phone: +493 025 144 60 fax: +493 025 133 30 e-mail: info@berlin-bat.de web: www.air.bg
LON	United Kingdom - London Ticket Pod 1 Terminal 4 London Heathrow Airport Hounslow, Middlesex TW6 3FB	phone: +44(0)208 897 99 16 e-mail: LHR@bulgaria-air.co.uk web: www.air.bg
MOW	Russia - Moscow Ticket office Kuznetskiy Most, 3 Str. <i>Working hours:</i> <i>Monday - Friday</i> <i>09:00-18:00 local time</i> <i>Saturday</i> <i>10:00-14:00 local time</i>	phone: +79 26 99 23 637 e-mail: ticketmow@air.bg moscow@air.bg web: www.air.bg
	Russia, Sheremetyevo Airport, Terminal F, DAVS, fl.2, office 13-14 <i>Working hours: 24h</i>	phone: +749 59 56 4661 e-mail: svoapfb@mail.ru web: www.air.bg
TLV	Israel - Tel Aviv Open Sky LTD Israel, Tel Aviv, 23 Ben-Yehuda stl. <i>Working hours:</i> <i>Monday, Tuesday, Wednesday, Thursday, Sunday</i> <i>09:00 - 17:00 local time</i>	phone: +972 379 51 355 +972 379 51 354 e-mail: annie@open-sky.co.il web: www.air.bg
USA	Mailing Address: 1819 Polk St #401 San Francisco, CA 94109 <i>Working Hours:</i> <i>Monday - Friday 9am - 5pm,</i> <i>Saturday - Sunday 9am - 1pm (EST)</i>	phone: 1-855-FLY-TO-BG (359-8624) e-mail: tickets@bulgariaairusa.com web: www.air.bg
VIE	Austria - Vienna Intervega Reisen GmbH Austria, A-1010 Wien, Tiefer Graben 9 A-1010 Wien, Tiefer Graben 9	phone: +43 153 52 550 +43 153 52 551 e-mail: intervegareisen@aon.at web: www.air.bg
ZRH	Switzerland - Zurich Switzerland, CH-8060, Zurich Airport - Terminal 1, P.O. BOX 2165 <i>Monday - Friday</i> <i>9:30-12:30/13:30-17:30 local time</i>	phone: +41 443 616 154 +41 443 616 284 fax: +41 443 616 160 e-mail: zurich@air.bg web: www.air.bg